

ΝΕΟΛΟΓΟΥ ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ, ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ

Τιμάται γρ. άογ. 2.

Τιμάται γρ. άογ. 2.

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ.

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ Σ. Ι. ΒΟΥΤΥΡΦΑΣ.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΣ, 26 Ιανουαρίου 1892.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.

Πολιτική 'Επιθεώρησις.—'Αλέξανδρος Ρίζος Ραγκαβής.—
'Ο Χαρίλαος Τρικούπης.—Τὸ ἔνδοξον μέλλον τῆς ἀστρονο-
μίας.—Ποικίλα.—'Ο ἐν Βενετία βίος (σημειώσεις ἐπισκέπτου).—
'Εθνολογικὴ διαγραφία τοῦ ρωδικοῦ κράτους.—'Η Δευτέρα
Μήτηρ (διήγημα).

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ.

Κατὰ τὴν ἐβδομάδα ταύτην οὐδὲν σχεδὸν ἐξειλίχθη ζήτημα, σχετιζόμενον πρὸς τὴν γενικὴν πολιτικὴν, πλὴν τῆς ἐξομαλίσεως τοῦ γαλλοβουλγαρικοῦ, ἐπὶ τῇ ἀπελάσει τοῦ γάλλου ὑπικούου καὶ ἀνταποκριτοῦ, τοῦ Χάβας κ. Σαδούρν. Μετὰ πολλὰς συζητήσεις καὶ διαπραγματεύσεις, παραταθείσας συνεπείᾳ τῆς ἐπιμονῆς τῶν ἐν Σοφίᾳ κυβερνώντων, ἦτις συνεδαυλίετο ἕκ τε τῆς συμπαθοῦς πρὸς αὐτοὺς πολιτείας τῶν ἐν Βιέννῃ καὶ Πέστη, ἐμμενόντων ἔτι εἰς τὰς ἰδέας αὐτῶν ὅτι ἡ Γαλλία, ἀναμνησκομένη τῶν ἀρχαίων αὐτῆς παραδόσεων, ὤφειλε νὰ φανῆ μᾶλλον συγκαταβατικὴ πρὸς τοὺς κυβερνήτας τῆς νεοτεραχοῦς ἡγεμονίας, καὶ ἐκ τῆς γεωγραφικῆς θέσεως τῆς χώρας αὐτῶν, τῆς περιαιούσης τοὺς Βουλγάρους εἰς τὴν στέγην τῆς εἰρήφου, συγκατετέθη τέλος ἡ κυβέρνησις τοῦ πρίγκιπος Φερδινάνδου νὰ ἐπιδώσῃ τῷ ἐν Σοφίᾳ γάλλῳ ἀντιπροσώπῳ τὴν ἐξαγγελτικὴν τῆς τοῦ ζητήματος διαρρυθμίσεως διακοίνωσιν. Ἐπὶ τῷ γεγονότι τούτῳ ὁ κ. Λανέλ, μεταβὰς παρὰ τῷ κ. Γραικόφ, ὑπουργῶ τῶν ἐξωτερικῶν τῆς Βουλγαρίας, ἀνεκοίνωσε τούτῳ ὅτι ἡ κυβέρνησις τῆς δημοκρατίας ἐπαναλαμβάνει τὰς μετὰ τῆς ἡγεμονίας σχέσεις, ὁ δὲ βούλγαρος ὑπουργός, ἐξαίρων τὸ ἀποτέλεσμα τούτο, ἐξέφρασε τὴν εὐχὴν ὅπως αἱ γαλλοβουλγαρικαὶ σχέσεις ἐξακολουθήσωσιν ὑπὸ τὸν αὐτὸν τύπον καὶ ἐπὶ τῶν αὐτῶν βάσεων, αἵτινες ὑπῆρχον καὶ πρὸ τῆς ρήξεως. Τὴν αὐτὴν εὐχὴν ἐξέφρασε καὶ ὁ γάλλος ἀντιπρόσωπος, ὅστις ἐτεκμηρίωσεν ἅπαξ ἔτι τὸ εἰρηνικὸν πνεῦμα τῆς κυβερνήσεως τοῦ κ. Καρνῶ, συγκατατεθείσης, καθ' ὅλα τὰ φαινόμενα, νὰ παραιτηθῇ τὴν δευτέραν τῶν ἀξιώσεων αὐτῆς. Ὅτε τὸ ζήτημα τοῦ κ. Σαδούρν ἀνεψύετο, ἡ κυβέρνησις τῆς Γαλλίας ἀπήτησεν οὐ μόνον ὅπως τοῦ λοιποῦ πᾶν κατὰ ξένου ὑπ-

κόου λαμβανόμενον μέτρον γνωστοποιῆται καὶ εἰς τὸ οἰκεῖον προξενεῖον ἀλλὰ καὶ ὅπως ἐγγράφως προσκληθῇ ὁ κ. Σαδούρν νὰ ἐπανέλθῃ εἰς Σοφίαν. Ἐκ τῆς πορείας τοῦ ζητήματος τούτου ἐξάγεται ὅτι ἡ πρώτη τῶν δικαίων πράγματι ἀξιώσεων τῆς γαλλικῆς κυβερνήσεως ἐξεπληρώθη, ἄτε τῆς κυβερνήσεως τοῦ πρίγκιπος Φερδινάνδου ὑποχρεωθείσης νὰ προβαίῃ εἰς τὰ κατὰ τῶν ἐν Βουλγαρίᾳ ξένων μέτρα διὰ τοῦ ἀρμοδίου προξενεῖου· ἀλλὰ περὶ τῆς δευτέρας, περὶ τῆς ἀνακοινώσεως δηλονότι πρὸς τὸν ἐξωσθέντα γάλλον ἀνταποκριτὴν ὅτι ἐλευθέρῳ τυγχάνει αὐτῷ ἢ εἰς τὴν πρωτεύουσαν τῆς ἡγεμονίας ἐπανόδος, οὐδὲν λέγεται, ἐξ οὗ καὶ εἰκάζεται ὅτι ἡ κυβέρνησις τοῦ κ. Καρνῶ ἐπολιτεύθη μετὰ μεγάλης μετριοπαθείας, μετὰ ἐξόχου εἰρηνικοῦ πνεύματος, τιμώντος τοὺς γάλλους ὑπουργούς, καίτοι ἠδύναντο οὗτοι, βασιζόμενοι ἐπὶ τοῦ δικαιώματος τοῦ ἀγῶνος αὐτῶν, νὰ ἐπιμείνωσιν ἄχρις ἐσχάτων καὶ νὰ τύχωσι τῆς πλήρους ἰκανοποιήσεως αὐτῶν, ὡς ἠθελον πράξει πάντες οἱ ἐν πλείρῳ συναισθήσει τοῦ δικαίου αὐτῶν ἐργαζόμενοι καὶ μάλιστα ἔχοντες καὶ τὸ πλεονέκτημα τῆς ἰσχύος καὶ τῆς δυνάμεως. Διὰ τῆς ἐξομαλίσεως τοῦ βουλγαρογαλλικοῦ ζητήματος τίθεται τέρας εἰς διαφώνίαν, ἦτις ἠδύνατο νὰ λάβῃ σοβαρώτερας διαστάσεις, καθ' ἣν μάλιστα ὦραν Ρωσία καὶ Γαλλία, βασιζόμεναι ἐπὶ τῆς ἐν Κροιστάνδῃ παγιωθείσης συναδελλώσεως καὶ ἐπὶ τῶν ἰσχυρῶν αὐτῶν ἐπιθετικῶν τε καὶ ἀμυντικῶν μέσων, ἠδύναντο νὰ θέσωσιν ἐπὶ τοῦ τάπητος τὸ ὅλον ζήτημα τῆς βερολινείου συνθήκης καὶ ν' ἀξιώσωσι τὴν πλήρη καὶ ἀκεραίαν αὐτῆς ἐφαρμογὴν· ἄλλως δὲ καὶ ἕτεροι ὑπῆρχον ἀφορμαὶ πρὸς ἀνασκόλευσιν τοῦ εὐρωπαϊκοῦ τούτου συμβολαίου, τοῦ καταπατηθέντος ἐν τοῖς κυριωτέροις αὐτοῦ ἄρθροις διὰ τοῦ πραξικοπήματος τῆς 6 Σεπτεμβρίου καὶ τῆς ἀθετήσεως τῶν ὄρων, ἐν οἷς διακελεύεται ἡ πλήρης καὶ ἀκεραία τήρησις τῶν προνομιῶν. Ἡ παράτασις τῆς γαλλοβουλγαρικῆς διαφωνίας ἠδύνατο ν' ἀνακινήσῃ τὸ ζήτημα τῶν ἐν τῇ ἡγεμονίᾳ φρουρίων, ἀπερ' ἀνέπαφα ἔτι διατελοῦσι παρὰ τὴν ρητὴν περὶ καταδράφσεως αὐτῶν διακέλευσιν, καὶ νὰ προκαλέσῃ οὕτω δυσχερείας, ἥκιστα καταλλίλους ἐν τῇ ὥρᾳ ταύτῃ τῶν στρατιωτικῶν ἐξοπλισμῶν καὶ τῶν πολεμικῶν προπαρασκευῶν. Ἡ νῦν κατάστασις διαφέρει ἀπὸ τῆς τοῦ 1885. Τότε μὲν ἡ τριπλῆ συμμαχία εἶχεν ἀπέναντι αὐτῆς τῆς Γαλλίας καὶ Ρωσίας, οὐχὶ τοσοῦτο στενῶς πρὸς ἀλλήλας συνδεδεμένας, νῦν δὲ ἔχει πρὸ αὐτῶν τὸν γαλλορωσικὸν συνασπισμὸν καὶ μάλιστα βασιζόμενον ἐπὶ

στρατιωτικῶν δυνάμεων, πολλῶ ὑπερέτερον τῶν τῆς τριπλῆς συμμαχίας καὶ πολλῶ τελειότερον κατὰ τε τὸν ἐξοπλισμὸν καὶ τὸ ἐτοιμοπόλεμον. Ἡ διαρρύθμισις τῆς βουλγαρικῆς διαφωνίας, παρὰ τὴν θρυλουμένην ἐπιμονὴν τῆς Γαλλίας ἐν τῷ ζητήματι τῆς ἀρχῆς, τὴν μικρὸν ἐπιδρῶσαν ἐπὶ τοῦ ὅλου ζητήματος, εὐαρεστοῦσα πᾶσι τοῖς ἐν Εὐρώπῃ διπλωματικοῖς κύκλοις, ἀπαρέσκει μόνον τοῖς ἐν Βιέννῃ καὶ Πέστη, ὅπου τὰ ὑπὲρ τῶν μαυμοθρέπτων αἰσθήματα τυφλοῦσι πάντας καὶ ἀναχατίζουσιν ἀπὸ πάσης λυσιτελοῦς ἰδέας περὶ διατηρήσεως τῆς γενικῆς ἐν Εὐρώπῃ ἡσυχίας, καὶ τοι αὐτοῖς ἰδία ἐπεβάλλετο ἡ διηνεκῆς εὐχὴ τοῦ ἀποσοβηθῆναι πάντα κίνδυνον εὐρωπαϊκῆς διαταράξεως, ἐπιδρῶσης λίαν ἐπιβλαβῶς ἐπὶ τῆς ἐν γένει καταστάσεως τῆς μοναρχίας, τῆς ἥκιστα εὐαρέστου, ὡς τεκμηριοῦται καὶ ἐκ τῶν ἐνεργειῶν τῶν Βοημῶν καὶ ἐκ τῆς πορείας τῶν ἐν Οὐγγαρία κοινοβουλευτικῶν ἐκλογῶν.

Ἄλλ' ἐὰν ὑπὸ γενικὴν ἐποψιν τὸ μόνον ἀξιοσημείωτον ζήτημα εἶναι τὸ βουλγαρογαλλικόν, ὑπὸ τὴν ἐποψιν ὅμως τῶν κατὰ τὰς διαφόρους ἐν Εὐρώπῃ χώρας ἀνακινθέντων ζητημάτων, ταῦτα πολλὰ καὶ ποικίλα τυγχάνουσιν. Καὶ πρῶτον ἐν Γερμανίᾳ τὸ περὶ σχολῶν νομοσχέδιον τοῦ ἐπὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν ὑπουργοῦ κ. Ζέδλιτς τοσαύτην προσέλαβε σοβαρότητα, ὥστε ἡ κυβέρνησις ἤρξατο ὑποχωροῦσα καὶ ἀναζητοῦσα χρυσὴν γέφυραν πρὸς ἀπαλλαγὴν ἀπὸ τῆς εἰς ἡν περιῆλθε δυσχερεστάτης θέσεως. Οὐδέποτε ἡ πρωσικὴ δίαίτα παρουσιάσεν οἶαν νῦν ὅσιν καὶ σπανίως οἱ ὑπουργοὶ τῶν αὐτοκρατόρων τῆς Γερμανίας καὶ βασιλέων τῆς Πρωσίας περιέστησαν εἰς δεινότεραν θέσιν ἢ ὅσον νῦν. Οἱ ἐθνοφιλελεύθεροι, δεινοὶ προσελθόντες συνήγοροι τῆς ἐθνικῆς ἐκπαιδεύσεως, ἥκιστα ἐπέισθησαν εἰς τὸ ὅτι τὸ νομοσχέδιον κατ' οὐδὲν παραβλάπτει τὴν ἐλευθερίαν τῆς συνειδήσεως καὶ ὅτι αἱ διακελεύσεις αὐτοῦ ἀπορρέουσιν ἐξ αὐτῶν τῶν ἄρθρων τοῦ συντάγματος, τῶν διακελευομένων ὅπως ἰ τοῦ ἔθνους ἐκπαιδευτικὴ ἀνάπτυξις συμβαδίζῃ τῇ θρησκευτικῇ. Τὴν μὴν αὐτῶν ἐξῆψεν ἰδία ὁ τελευταῖος λόγος τοῦ ἀρχιγραμματέως κόμματος Καρσίβη, ἐν τῷ ὁποίῳ μνεῖα γίνεται περὶ ἀθείας καὶ οἱ ἐθνοφιλελεύθεροι χαρακτηρίζονται ὡς ἀθεοί. Οἱ ἠγέται τοῦ ἰσχυροῦ τούτου κόμματος εἰς δεινὴν τότε προέβησαν καταφορὰν κατὰ τῶν ὑπαινιγμῶν τοῦ ἀρχιγραμματέως καὶ τοσαύτην ἐπίνεγκον μεταβολὴν ἐπὶ τοῦ πνεύματος τῶν ἀντιπροσώπων, ὥστε τὸ μὲν νομοσχέδιον παρεπέμφθη εἰς ἐπιτροπὴν ἐξ 28 μελῶν, οἱ δὲ περὶ τὴν κυβέρνησιν ἔγνωσαν νὰ μεταβάλλωσιν ἐνίας τῶν διακελεύσεων τοῦ νομοσχεδίου. Τοῦτο ἐκ τῶν προτέρων γνωστὸν ἦτο συνεπείᾳ τοῦ ὅτι ἡ ἐν τῇ διαίτῃ μῆνις, μεταδοθεῖσα ἀνὰ πᾶσαν τὴν χώραν, προῦκάλεσε τὴν σύγκλησιν πολυπληθῶν συλλαλητηρίων ἐν σπουδαίας τῆς αὐτοκρατορίας πόλεσιν, ἐν Φραγκφούρτῃ καὶ ἐν Βινσβάδην, ὑπηγόρευσε τὴν ὑπογραφὴν γενικῆς ἀναφορᾶς ἐναντίον τοῦ νομοσχεδίου, καὶ ἐξανάγκασε τὸν συντάκτην τοῦ νομοσχεδίου, τὸν ἐπὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν δηλονότι ὑπουργόν, νὰ προβῇ εἰς σπουδαίας πρὸς τινὰς ἀντιπροσώπους δηλώσεις, καθ' ἃς ληφθήσονται ἐπ' ὅσιν αἱ διατυπωθεῖσαι ἀπανταχοῦ σχεδὸν διαμαρτυρίαι καὶ εἰσαχθῆσονται αἱ ἀπαιτούμεναι τροποποιήσεις. Αὐτὸς οὗτος ὁ γερμανὸς μονάρχης, ὁ τῇ 5 μαρτίου τοῦ 1890 ἐν τῇ διαίτῃ τοῦ Βραδεμβούργου εἰπὼν ὅτι ὡς ποτήριον κατασυντρίβει τοὺς ἀνθισταμένους, τὸ μὲν ἔπεισε τοὺς ἀνθισταμένους ὑπουργοὺς ν' ἀποσύρωσι τὴν ἑαυτῶν παραίτησιν, τὸ

δὲ συνεβούλευσε τὸν κόμπα Καρσίβη νὰ μετριάσῃ τὴν πρὸς τοὺς ἐθνοφιλελεύθερους γλῶσσαν καὶ νὰ μὴ ἐξωθήσῃ τὰ πράγματα ἄχρις ἐσχάτων. Ἐντεῦθεν εἰκάζεται ὅτι τὸ νομοσχέδιον τοῦ κ. Ζέδλιτς γενήσεται μὲν ἐν τέλει δεκτὸν ἀλλὰ μετὰ σπουδαίας τροποποιήσεως, ἱκανοποιούσας τὰς κυριώτερας τοῦλάχιστον ἀξιώσεις τῶν πολεμίων αὐτοῦ καὶ μειούσας οὕτω τὴν ἀγανάκτησιν τῶν ἐθνοφιλελεύθερων, οἵτινες, πανίσχυροι καὶ ἐν τῷ κοινοβουλίῳ, δύνανται νὰ καταπολεμήσωσι λίαν τὰ κυβερνητικὰ σχέδια καὶ ἰδία τὰ ἀναγόμενα εἰς τὴν αἴτησιν πιστώσεων ἐκτάκτων διὰ τὸν στρατὸν καὶ τὸ ναυτικόν. Ἡ τοιαύτη τῶν πραγμάτων τροπὴ καταδείκνυσιν ὅποιαν νῦν ἡ κυβέρνησις ἔχει ἐπιτροπὴν ἐπὶ τοῦ πνεύματος τῶν ἀντιπροσώπων. Ἐὰν ἐν τοῖς πράγμασι διετελεῖ ὁ πρίγκιψ Βίσμαρκ, οὐδέποτε ἴσως τοιαῦται θὰ ἐπύχοντο συζητήσεις ἐν τῇ ἐθνικῇ ἀντιπροσωπείᾳ, οὐδ' οἱ ὑπουργοὶ θὰ ἠπειλοῦν παραίτησιν ἐπὶ τῇ κατὰ τῶν ὑποβαλλομένων νομοσχεδίων καταφορᾷ. Ἐν ἀνάγκῃ ὁ νῦν ἐρηνίτης τῆς Φρειδρισχροῦε ἠδύνατο νὰ καταθύγῃ εἰς τὸ *ultima ratio*, εἰς τὸ ἐσχάτον δηλονότι μέτρον, τὸ τῆς διαλύσεως τῆς ἐθνικῆς ἀντιπροσωπείας καὶ τῆς θεσπίσεως νέων ἐκλογῶν ἐπ' ἐλπίδι ἐλεύσεως ἀντιπροσώπων. Φίλα τοῖς κυβερνητικοῖς νομοσχεδίοις φρονούντων· ἀλλ' ὁ κόμης Καρσίβης ἥκιστα τοιοῦτον ἐσκέθη μέτρον, τὸ μὲν διότι στερεῖται τῆς ἐπιτροπῆς καὶ τῆς ἰσχύος, μεθ' ἧς ὁ πρίγκιψ Βίσμαρκ ἐπεβάλλετο διὰ τῶν οἰκείων ὀργάνων ἐπὶ τῆς κοινῆς τοῦ ἔθνους γνώμης, τὸ δὲ διότι πτοεῖται μὴ, διαλυομένης τῆς πρωσικῆς διαίτης, προσέλθωσιν ἀντιπρόσωποι, πολλῶ δυσμενέστεροι συνεπείᾳ τῆς πολλαχοῦ τῆς χώρας ἐπικρατούσης μῆνις ἐπὶ τῇ ἀποχωρήσει τοῦ πρίγκιπος Βίσμαρκ, ὅστις ἔδει νὰ μὴ παραγκωνισθῇ τοσοῦτο μετὰ τηλικαύτας πρὸς τὴν χώραν καὶ τὴν πατρίδα ὑπηρεσίας ἀλλὰ νὰ διατελέσῃ ἐν τῇ ἐξουσίᾳ, ἄχρις οὗ ὁ θάνατος ἐπερχόμενος ἀπέστελλεν ὅπου ἤδη εὑρίνται οἱ δύο ἕτεροι στυλοὶ τῆς γερμανικῆς αὐτοκρατορίας, ὁ αἰοίδιμος αὐτοκράτωρ Γουλιέλμος καὶ ὁ ἀείμνηστος στρατηλάτης αὐτοῦ κόμης Μόλτκε.

Ἐν Αὐστρίᾳ τὰ φυλετικὰ ζητήματα μεγάλας προσλαμβάνουσι διαστάσεις καὶ ὁ πρωθυπουργὸς τῆς μοναρχίας κόμης Τάαφφε ἀγωνίζεται τίνι τρόπῳ νὰ συγκρατήσῃ τὴν ἐνεστῶσαν κατάστασιν καὶ νὰ προλάβῃ τὴν κατάρρευσιν αὐτῆς, ἀπειλουμένης ἔνεκα τῶν συντόνων ἐνεργειῶν τοῦ βοημικοῦ κόμματος πρὸς ἀνατροπὴν τοῦ γερμανοτσεχικοῦ σινδουασμοῦ. Κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας τῆς ἐβδομάδος ταύτης, ἐπανεληλυμένως λαβὼν σινεντεύξεις μετὰ τῶν ἡγετῶν τοῦ φιλελεύθερου γερμανικοῦ κόμματος, συνεζήτησεν ὅποια τὰ μέσα, δι' ὧν δύναται νὰ διατηρηθῇ ἡ ἐνεστῶσα κατάστασις, ὡς ἀποτελέσμα δ' ἔσχε, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, τὴν μετατροπὴν τοῦ φρονήματος τοῦ κ. Πλένερ· οὗτος, εἰς τὴν γερμανικὴν ἀριστερὰν ἀνήκων, δυσχερεστήθη ἐπὶ τῷ ἀποκλεισμῷ αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἀνευ χαρτοφυλακίου ὑπουργείων καὶ διεννοήθη ἀποχώρησιν ἀπὸ τῆς ἡγεσίας τῆς εἰρημένης γερμανικῆς ἀριστερᾶς, τῆς μεγάλως βαρυνούσης πάντοτε ἐπὶ τῆς πλάστιγγος καὶ συντελούσης εἰς τὴν εὐδῶσιν τοῦ κυβερνητικοῦ ἔργου, τοῦ προσκρούοντος ἐναντίον τῆς μεγάλης ἀντιστάσεως τοῦ βοημικοῦ στοιχείου· ἀμφίβολον οὐχ ἦττον ὅτι ὁ πρωθυπουργὸς τῆς Αὐστρίας θὰ τύχῃ τοῦ ἐπιδιωκομένου σκοποῦ. Οἱ Τσέχοι κατ' οὐδένα ἔννοοσιν τρόπον τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ γερμανοτσεχικοῦ συμβιβασμοῦ, ὃν θεωροῦσιν ἐπιβλαβέστατον εἰς τὰ συμφέροντα τῆς χώρας τῶν Βενσεσλάς καὶ κατὰ συνέ-

πειαν θ' απαιτήσωσι τὴν ἱκανοποίησιν, ἐν μέρει τοῦλάχιστον, τῶν δικαίων αὐτῶν πόθων. Τὸ αὐτὸ κίνημα παρατηρεῖται καὶ ἐν Οὐγγαρία, ὅπου πρὸς ταῖς κοινοβουλευτικαῖς ἐκλογαῖς, ταῖς ἥκιστα μεταβαλλούσαις τὴν ἐν τῷ κοινοβουλίῳ κατάστασιν ἐπ' ὠφελείᾳ τῆς κυβερνήσεως τοῦ οὐγγροῦ πρωθυπουργοῦ κόμπος Τσάπαρη, ἔξοχοι ἄνδρες, ἐπὶ βαθεῖα περὶ τῶν τῆς χώρας πραγμάτων γνώσει διακρινόμενοι, ἀνακινῶσι τὸ ζήτημα τοῦ αὐστρο-ουγγρικοῦ συνδυασμοῦ καὶ διεκδικοῦσιν ὑπὲρ τῆς Οὐγγαρίας μείζονας ἐλευθερίας, ἰσοδυναμούσας πρὸς πλήρη σχεδὸν ἀνεξαρτησίαν τοῦ βασιλείου τοῦ ἁγίου Στεφάνου. Ἀμφότερα ταῦτα, τὸ τσεχικὸν δηλονότι κίνημα καὶ ἡ πρὸς ἀνεξαρτησίαν τάσις τῶν Μαγιάρων, σφόδρα ἀνησυχοῦσι τοὺς πρωθυπουργοὺς τοῦ αὐτοκράτορος Φραγκίσκου Ἰωσήφ, τοὺς μάτην ἐλπίσαντας ὅτι κατορθοῦσι νὰ προλάβωσι τοὺς κινδύνους διὰ τοῦ γερμανοτσεχικοῦ συνδυασμοῦ καὶ τῆς ἐπισπεύσεως τῶν ἐν Οὐγγαρίᾳ ἐκλογῶν.

Ἐν Γαλλίᾳ, μετὰ τὴν διακοπὴν τῶν κοινοβουλευτικῶν ἐργασιῶν, ἡ μεγαλειτέρα μέριμνα στρέφεται περὶ τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἀπὸ τῆς παρελθούσης δευτέρας ἀρξαμένης ἐφαρμογῆς τοῦ νέου τελωνειακοῦ συστήματος, ὅπερ, ἐπὶ τοῦ προστατευτικοῦ ἐδραζόμενον πνεύματος, πέφρωται νὰ βλάψῃ μεγάλως τὰ τοῦ γαλλικοῦ ἐμπορίου συμφέροντα καὶ νὰ ἐπενέγκῃ εἰμὴ τὴν ὀλοσχερῆ ἀποξήρανσιν τοῦλάχιστον τὴν στείρευσιν ἀκενώτου τέως πηγῆς προσόδων τοῦ κυβερνητικοῦ ταμείου. Οἱ γάλλοι ὑπουργοί, ἐφαρμοζόντες τὸ νέον σύστημα, ὄφειλον νὰ λάθωσιν ὑπ' ὄψει τὰς συνεπειὰς τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ ἐν Ἀμερικῇ νόμου τοῦ Μὰκ Κίνλεϋ, τοῦ σφόδρα νῦν κατακρινόμενου καὶ ἀπειλουμένου ὑπὸ καταγγελίας· ἀλλ' ἀρκεσθέντες εἰς τὰς ἐν ἀρχῇ ἐπικρατούσας ἰδέας ἥκιστα ἐξήτασαν τὰ πράγματα. οὐδὲ παρετήρησαν ὅτι διὰ τῆς προστατευτικῆς πολιτείας αὐτῶν φοβερότερα προπαρασκευάζουσι τῇ ἑαυτῶν χώρα τὰ ἀποτελέσματα τοῦ περὶ αὐτὴν συσφιγγομένου ἐμπορικοῦ ἀποκλεισμοῦ, καὶ ὅτι ἀποξενοῦνται τῶν συμπαθειῶν καὶ αὐτῶν ἐτι τῶν κρατιδίων, ἅπερ πρόβλημα ἐφάνησαν πάντοτε εἰς τὴν μετὰ τῆς μεγάλης ἐν Εὐρώπῃ δημοκρατίας ἀδελφικὴν συμβίωσιν ὑπὸ τε πολιτικὴν ἔποσιν καὶ ὑπὸ ἐμπορικὴν. Αἱ ἐκ Μαδρίτης ἰουλάχιστον εἰδήσεις τοιοῦτον προαγγέλλουσιν ἀποτέλεσμα καὶ μετὰ βαρυθυμίας ἴσως ἡ κυβερνήσις τοῦ κ. Καρνὸ ἀκούει ὅτι οἱ σύμβουλοι τοῦ ἀνρλίκου βασιλέως Ἀλφόνσου τοῦ Γ' διανοοῦνται νὰ προσχωρήσωσι τῇ τριπλῇ συμμαχίᾳ καὶ νὰ συνδέσωσι μετ' αὐτῆς στενὰς ἐμπορικὰς τε καὶ πολιτικὰς σχέσεις ὅπως τὰς ἐκ Γαλλίας προσδοκώμενας ὠφελείας εὐρύτερον ἀντικαταστήσωσι διὰ τῶν ἀπὸ τῶν ἐμπορικῶς τε καὶ πολιτικῶς συνδεομένων ἐν Εὐρώπῃ κρατῶν ἐλπίζομένων. Ἐντεῦθεν καὶ σπουδαῖοι ἐν Γαλλίᾳ οἰκονομολόγοι, διαμαρτυρόμενοι κατὰ τῆς νῦν ἐμπορικῆς πολιτικῆς, ἀξιοῦσιν ὅπως μεταβληθῇ αὐτὴ καὶ ἐγκαταλειφθῇ τὸ προστατευτικὸν σύστημα, τὸ οὐδέποτε παραβαλλόμενον πρὸς τὸ τῆς ἐλευθέρας ἀνταλλαγῆς οὐδ' ἀποφέρον τὰς ἀγαθὰς τούτου συνεπειὰς. Ἡ κατὰ τὴν ποδ τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ νέου τελωνειακοῦ τιμολογίου ἐβδομάδα δεκαπλάσιασι σχεδὸν τῶν προσόδων τῶν ἐν τοῖς μεθορίοις τελωνειακῶν σταθμῶν καὶ ἡ κατὰ τὴν ἐβδομάδα ταύτην ἐλάττωσις τῶν αὐτῶν προσόδων ἐν σχέσει πρὸς τὴν ἀντίστοιχον ἐβδομάδα τοῦ παρελθόντος ἔτους θὰ συντείσωσιν ἴσως τοὺς ἐν Γαλλίᾳ βουλευτικούς καὶ θὰ πείσῃ αὐτοὺς ἐπὶ νέαν ἐμπορικὴν πολιτικὴν, εἰμὴ καθ' ὀλοκλήριαν προλαμβάνουσαν τὰς ἐπιβλαβεῖς τῇ Δημοκρα-

τία συνεπειὰς τοῦ κατ' αὐτῆς ἐμπορικοῦ πολέμου, τοῦλάχιστον μετριάζουσαν αὐτὰς λίαν. Ἀλλὰ σὺν τῇ ἐμπορικῇ πολιτικῇ οἱ γάλλοι ὑπουργοὶ μεριμνῶσι συντόμως καὶ περὶ τῆς στρατιωτικῆς τῆς χώρας συντάξεως, ὃ δὲ πρωθυπουργὸς καὶ ὑπουργὸς συνάμα τῶν ἐξωτερικῶν κ. Φρεσινέ, ὡσεὶ ἀναπολῶν τὰς πρὸς διασφάλωσιν τῆς ἐθνικῆς ἀμύνης τῷ 1870 ἐνεργείας αὐτοῦ ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τοῦ μεγάλου τῆς Καχώρης φιλοπάτριδος, τοῦ ἀειμνήστου Γαμβέτα, προεῖλετο ἀντὶ τῆς ἡσυχίας καὶ τῆς ἀναπαύλας ἐπὶ ταῖς διακοπαῖς τῶν ἐργασιῶν τῶν νομοθετικῶν σωμάτων τὴν εἰς τὰ νοτιοανατολικά τῆς χώρας αὐτοῦ μεθόρια μετὰβασιν καὶ λεπτομερῆ ἐξέτασιν καὶ ἐπιθεώρησιν τῶν κατὰ μῆκος αὐτῶν φρουρίων καὶ λοιπῶν ὄχυρωματικῶν ἔργων, τῶν λίαν τοὺς φόβους τῶν ἐν Ρώμῃ κινούντων καὶ ἐμβαλλόντων εἰς μεγάλας ὑπονοίας.

Οἱ ἐν Ἀγγλίᾳ προαλείφονται εἰς τὰς κοινοβουλευτικὰς ἐργασίας, αἵτινες, ἀρχόμενοι ἀπὸ τῆς προσεχοῦς τρίτης, προμηνύονται σφόδρα ἅμα καὶ ἐπίπονοι, τὸ μὲν ἔνεκα τῶν συζητηθησομένων σοβαρῶν ζητημάτων, τὸ δὲ ἔνεκα τῆς τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ὑπὲρ τῆς κυβερνήσεως ψήφων ἐλαττώσεως, συνεπείᾳ τῶν διεξαχθειῶν κατὰ τὰς μακρὰς κοινοβουλευτικὰς διακοπὰς ἀναπληρωματικῶν ἐκλογῶν, ὧν τὴν κορωνίδα ἐπέθηκεν ἡ ἐν Ρόξενδαλ νίκη τοῦ γλαδστωνικοῦ ὑποψηφίου. Ταῦτοχρόνως οἱ ἐν Ἀγγλίᾳ ἠγέται τῶν διαφόρων κομμάτων διαφόρους ἐν ἐκλογικαῖς συνελεύσεσιν ἀπαγγέλλουσι λόγους ἐπὶ τῇ προσεγγίσει τῶν γενικῶν ἐκλογῶν, καὶ οἱ μὲν γλαδστωνικοὶ πειρῶνται νὰ ὑποτιμίσωσι τὴν παρὰ τῇ κοινῇ ἐν τῷ ἠνωμένῳ βασιλείῳ γνώμῃ ὑπόληψιν τοῦ συντηρητικοῦ κόμματος καὶ ἄχρι τοσοῦτου προβαίνουσι τόλμης, ὥστε ἀξιοῦσι καὶ τὴν ταχεῖαν διάλυσιν τῆς νῦν ἐθνικῆς ἀντιπροσωπείας, οἱ δ' ἀντίπαλοι, ἀναιροῦντες τοὺς φιλελευθέρους, ὄχυροῦνται ὀπισθεν τοῦ συντάγματος καὶ ἀγωνίζονται νὰ ματαιώσωσι τοιαύτην ἀπόπειραν, ὑπὲρ ἧς ἄλλοτε τοσοῦτο δεινοὶ προσῆλθον συνήγοροι, καὶ κατὰ τὸ ζήτημα Πάρνελ-Όσία μάλιστα ἀπήτησαν ὅπως ὁ τῆς ἀνάσσης πρωθυπουργὸς ζητήσῃ ἀπὸ τῆς Α. Μ. τὴν διάλυσιν τοῦ κοινοβουλίου. Τὸ ζήτημα ἀρκοῦντως σοβαρὸν εἶναι καὶ πολλοὶ τῶν ἀμερολίπτων κριτῶν φρονοῦσιν ὅτι κατὰ τὰς ἐπικειμένας συζητήσεις διασαφηνισθήσεται κατὰ πόσον ὁ μαρκήσιος Σαλισβουρή ἔσται στερεὸς ἐν τῇ θέσει αὐτοῦ καὶ κατὰ πόσον δυνήσεται νὰ διεξαγάγῃ τὰς γενικὰς ἐκλογὰς.

Ἐκ τῶν τοῦ Αἴμου κρατῶν ἡ μὲν Βουλγαρία ἐξακολουθεῖ διαμαρτυρομένη κατὰ τῆς Σερβίας ἐπὶ τῷ ἐν αὐτῇ ἀσύλῳ τῶν Βουλγάρων προσφύγων, καίπερ τῆς ἀντιβασιλείας περιορισάσης τὸν Ρίζωφ ἐν τῷ φρουρίῳ τοῦ Βελιγραδίου, ἡ δὲ Ρουμανία προαλείφεται εἰς τὰς κοινοβουλευτικὰς ἐκλογὰς, τὰς ἀρχομένας τῷ προσεχεῖ σαββάτῳ καὶ τὰς προαγγελομένας ἀρκοῦντως θορυβώδεις ὡς εἰκάζεται ἐκ τῶν δημοσιευομένων ἐκλογικῶν προκνηρῶσεων, ἡ δ' Ἑλλάς εὐρύται ἐν ἐσωτερικαῖς περιπλοκαῖς συνεπείᾳ τῆς παρατάσεως τῶν ἀπορροφόντων τὴν προσοχὴν τῆς κυβερνήσεως ζητημάτων, οἷα ἡ συμπλήρωσις τοῦ ὑπουργικοῦ συμβουλίου διὰ τοῦ διορισμοῦ στρατιωτικοῦ ἐν τῷ ὑπουργεῖῳ τῶν στρατιωτικῶν, ἡ παραπενομένη οἰκονομικὴ καχεξία, ἡ ἐπιβραδυνομένη σύνοδος τῆς βουλῆς. Πρὸς τοῖς δυσαρέστοις τούτοις συμπτώμασι, τοῖς θίγουσι λίαν τὴν καρδίαν τοῦ Ἑλλήνου ὑπάρχει καὶ ἡ ἀσθένεια τοῦ βασιλοπαιδὸς Γεωργίου, οὗ τὴν ἀνάφρωσιν, παθόντος ἰμφλουέντσαν, εὐχεται τὸ ἑλληνικόν.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΡΙΖΟΣ ΡΑΓΚΑΒΗΣ.

Πολυτίμου ἐν τῇ νεωτέρᾳ ἱστορίᾳ τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν φιλολογίας ὑπάρξεως τὴν ἀνεπανόρθωτον ἀπώλειαν ἠγγεῖλαν ἡμῖν αἱ ἐκ τοῦ ἀσπεως τῆς Παλλάδος εἰδήσεις. Ὁ θαλερὸς πρεσβύτες, ὁ λαμποκοπῶν ἐπιχάριτι καὶ εὐφύῳ, ὁ ἐπι ἐξήκοντα ὄλους ἐνιαυτοὺς τέρας καὶ κατακλιῆδας, ποιῆσας καὶ διδάξας, γράψας καὶ πράξας, ὁ πολυγράφος ποιητῆς καὶ συγγραφεὺς, ὃν ἀπὸ τοῦ Ἄρωτος καὶ τῆς πολιτικῆς ὑπέκλιψαν αἱ Μοῦσαι, ὁ υἱὸς τοῦ σοφοῦ μεταφραστοῦ τῆς Αἰνεΐδος καὶ τῶν δραμάτων τοῦ Κορνηλίου καὶ Ρακίνα καὶ συντάκτου τῶν Ἑλληνικῶν Ἰακώβου τοῦ Ραγκαβῆ, ὁ πατὴρ τοῦ ποιητοῦ τῆς Θεοδώρας, τοῦ Ἡρακλείου, τοῦ Ἰουλιανοῦ τοῦ Παραβάτου, τῆς Τελευταίας δουκίδος τῶν Ἀθηνῶν, ὁ διὰ τῶν ποιημάτων καὶ συγγραμμάτων αὐτοῦ ἕνα ὄλον αἰῶνα πληρώσας, ὁ Ἀλέξανδρος Ρίζος Ραγκαβῆς ἀπέθανε, τελευταῖος οὗτος τῆς μεγάλης πλειίδος, ἥτις καταπύγασε τὸν οὐρανὸν τῆς ἠθικῆς καὶ διανοητικῆς Ἀναγεννήσεως τοῦ νεωτέρου ἑλληνισμοῦ κατὰ τὸ πρῶτον ἡμῖσι τοῦ φθίνοντος αἰῶνος.

Ὁ θάνατος τοῦ Ἀλεξάνδρου Ρίζου Ραγκαβῆ, τοῦ τελευταίου ἰσως ἐπιζῶντος ἐκ τῆς πλειίδος ἐκείνης, ἐν ἣ ἀστέρες πρῶτου μεγέθους ἠριθμοῦντο οἱ Κοραεῖς, οἱ Οἰκονόμοι, οἱ Φαρμακίδαι, οἱ Ἀδωπίοι, οἱ Φίλιπποι, οἱ Μανουῖσοι, οἱ Λογάδαι, οἱ Βυζάντιοι, οἱ Γεννάδιοι, οἱ Νερούλοιοι, οἱ Κάλβοι, οἱ Σολωμοὶ, οἱ Διόσκουροι Σούτσιοι, οἱ Τρικοῦπαι, οἱ Ζαμπέλιοι, οἱ Τανταλίδαι, οἱ Ζαλοκώσται, οἱ Ἀργυρόπουλοι, οἱ Ἰ. Σούτσιοι, ἡ δὴ δὴ τῶν Παρρηγοπούλων καὶ τοσοῦτοι ἄλλοι, αὐτὸς δὲ ὁ θρηνοῦμενος νεκρὸς ἠδύφωτον ὡς ὁ ἀστὴρ τῆς πρωΐας ἔχεεν αὐγὴν, κρούει τὰς εὐαισθητοτάτας χορδὰς τῆς καρδίας παντὸς Ἑλλήνου, παρ' ᾧ, ἐν μέσῳ τῆς στειρώσεως, ἦν παρ' ἡμῖν μόλις ἀναγεννηθεῖσιν ἐπὶ νεγκε τὸ πνεῦμα τοῦ ὑλισμοῦ καὶ τῆς ἀπιστίας, τὸ ἀπομαράναν καὶ ἀποξηράναν ἡμᾶς πολιτικῶς τε καὶ ἠθικῶς καὶ διανοητικῶς, περιδῶζεται ἡ γλυκερὰ ἀνάμνησις καὶ ὁ τριζυγὸς πόθος τοῦ ἐνδόξου ἐκείνου παρελθόντος,

τῶν τῆς Ἑλλάδος καλῶν καιρῶν,
τῆς ρωμαλέας τῆς ἡλικίας
τῶν ρωμαλέων μαζ ἡμερῶν,

ὡς ποτε ἔφαλεν ὁ βάρδος τῆς Ἀναγεννηθείσης Ἑλλάδος.

Ὡ! πόσον μεγάλη ἡ ἐποχὴ ἐκείνη! Οὗτοι μὲν, ὀρειβάται δάφνας δάκνοντες καὶ ἐν τῷ χέει βεβαρβαρωμένους καὶ ἀπερρακωμένου ἰδιώματος ἀνευρίσκοντες ποῦ ἐν ταῖς παρθένους τῶν ὄρων κορυφαῖς σφραγίδα ἀνθη ἀγροῦ, ἔφαλλον ἀσυναισθήτως αἱ Μοῦσαι καὶ Ἀπόλλων αὐτοῖς ἐνέπνεον καὶ ἐποίουν τὰς δημοτικὰς ἡμῶν ἀνθοδέσμας, ἐν αἷς ὠνεῖρωτον τὴν ἠθικὴν καὶ διανοητικὴν τοῦ Γένους ἀνάστασιν· ἐκεῖνοι δὲ, τῶν ποιητῶν καὶ συγγραφέων ἡ πολύφωτος πλειάς, ἀληθῆ τέκνα τοῦ μεσημβρινοῦ ἡλίου, ἀνευρίσκοντες ἐν τῇ πατριωτικῇ καὶ πλήρει πίστεις καρδίᾳ αὐτῶν τὴν ἐμπνευσίν, ἐν δὲ τοῖς συγγράμμασι τῶν ἡμετέρων προγόνων τῶν ἰδεῶν καὶ διανοημάτων τὸν πλοῦτον, τῆς γλώσσης τὴν σαφῆνειαν καὶ εὐπρέπειαν, τοῦ ὕψους τὸ εὐσταλὲς καὶ ἔρρωμένον, ἐπραγματουν τὴν ἀνάστασιν ταύτην, δημιουργοῦντες ἐκ τοῦ ἀποφωλίου ἐκείνου ἰδιώματος, τοῦ ταῖς ἐπιπυχαῖς τῶν ρακίων ποικίλου, ὅπερ ἀπεκαλεῖτο ἡ ρωμμένη γλώσσα, γλώσσαν σθεναρὰν ὤμα καὶ ἀφελῆ, σαφῆ καὶ καλλιπεῖ, συνδυάζουσαν ἐναρμονίως τὰ ὑπολειφθέντα ἐν τῇ καταστροφῇ ἀνθη τοῦ ἀγροῦ πρὸς τὰ τοῦ ἔαρινοῦ ἀνθησι καὶ ἀγλακάρποις δένδροσι προλυθροῦσι τῶν προγόνων κῆπον, γλώσσαν ἱκανὴν τὰ τῶν γαλόντων διανοήματα ν' ἀποδίδῃ καὶ καταληπτά αὐτὰ τοῖς ἀναγνώσκουσιν νὰ καθιστῇ, γλώσσαν ἀρμονικὴν, δυναμένην νὰ παραστήσῃ πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν τῶν εὐρωπαϊκῶν ἐθνῶν ἀνεπαίσχυντον τιν ἐπρόσθετον νεώτερον ἑλληνισμόν, ἔχοντα ἥδη περιουσίαν φιλολογίας, ἀπλοϊκωτέρας μὲν ἰσως καὶ μὴ φερούσης τὰ ἴχνη πολυδύνου τοκετοῦ καὶ κόνεως βιβλιοθηκῶν καὶ δανείων σοφίας ἐξ ἀντιγραφῶν καὶ σχολαστικῶ ὕθλου καὶ κριτικῆς στειρώσεως, ἀλλ' ὑγιούς, ἀρτιμελοῦς. εὐθενοῦς ἐν τῇ ἥδῃ αὐτῆς, ἀπορροῦσης ἐκ τῆς προγονικῆς τρυφῆς καὶ ἐκ τῶν σπλάγγων τοῦ ἔθνους.

Καὶ ἔτικτε τότε ὁ ἀναγεννώμενος ἑλληνισμὸς ἀγλαὰ τέκνα, καὶ ἐν τῷ πολυσπερεῖ πεδίῳ τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν ἱστορίας παρὰ τὸν μεγαλοσπερῆ τῶν προγόνων κῆπον ἤρξατο καλλιεργοῦμενος ἀλσύλλιον τι, μικρὸν μὲν καὶ μήπω φέρων δρυς παλαιφάτους καὶ ὑψικερύμβους αἰείρους, ἐφ' ὧν ἠρέσκοντο εὐδαινεῖν οἱ ἀετοὶ, πλατεῖαν πτέρυγ' ἀμφοτέρωθεν χαλάσαντες, ἀλλὰ γε εὐθαλῆ δένδρῳφια, ἐνθα λιγεῖαι πολλάκις ἀπδόνες ἐμνύροντο χλωραῖς ὑπὸ βάσσαις καὶ ἠδυλάλοι ἐτερέττιζον κόσσυφοὶ καὶ γλυκὺ πρὸς ταῖς πηγαῖς ἐμελίζετο ψιθύρισμα. Ἀναπολεῖ καὶ νῦν ἐπι μελαγχολικῶς ὁ ὑποτρέμων καὶ παρὰ τὸ χεῖλος τοῦ τάφου γέρων ὅτι ἐν τῷ ἀλσύλλῳ τούτῳ ἠγάπα νάκαρπολογῆ γλώσσάν τε καὶ ἰδέας, καὶ ἐν τῷ ψιθυρίσματι τῶν δένδρῳφίων αὐτοῦ τὴν ὑπαρξίν τοῦ ἔθνους καὶ τῆς ἱστορίας αὐτοῦ ἐμάνθανε, καὶ σὺν τοῖς ἠδυλάλοις ἐκείνοις στρουθοῖς τὰ κλέα ἀνδρῶν ὀρχαίην τε καὶ νεωτέρων ἤειδε. Ἀναμνησκονται μετὰ συγκινήσεως καὶ εὐλαβείας οἱ ἄνδρες, οἱ τὸ ἡμῖσι τῆς ὁδοῦ τοῦ βίου παρακάμπτοντες, ὅτι κατὰ τὴν τρυφῆραν αὐτῶν ἡλικίαν τοὺς πρῶτους παλμούς τῆς καρδίας αὐτῶν ἤκουσαν καὶ τὰς εὐγενεστάτας αὐτῆς χορδὰς ἠσθάνθησαν κρουόμενας ἐν τοῖς μελίσμασι τοῦ Περιπλανωμένου, τοῦ Ὀδοιπόρου, τῆς Παραμονῆς, ὅτι ἐν αὐτοῖς ἐνεδυναμώθησαν ἐν τῇ ἀνάπῃ πρὸς τὴν θρησκείαν, ἥτις ἐμπνέει τοὺς θεοπνεύστους Δαυὶδ τῆς γῆς, ἐν τῇ λατρείᾳ τοῦ ἔθνους καὶ τῆς πατρίδος, τῆς μεγάλης μητρὸς αὐτῶν, ἦν οἱ αἰῶνες ἀναγνωρίζουσι μπετρα τῶν δύο γιγάντων, οὗς ἔφερε μοχθοῦσα ἡ γῆ, ὅτι διὰ τοῦ ἀλσύλλου τούτου εἰσήγοντο εἰς τὸν μέγαν τῶν προγόνων κῆπον ποδιγετούμενοι ὑπὸ τῶν καλλιεργούντων ἐκεῖνο καὶ παρ' αὐτῶν τὰς κλεῖδας τῆς εἰς αὐτὸν εἰσόδου λαμβάνοντες. Καὶ αὐτὴ δ' ἐπι ἡ νεωτέρα γενεὰ, μεθ' ὅλην τὴν ἐτεροφῶτον καὶ ἐτερογενῆ σοφίαν Ζωίλων καὶ Λεξιφάνων συμπνιγόντων ἐν ταῖς ἀκάνθαις καὶ τοῖς τριβόλοις τοῦ σχολαστικισμοῦ καὶ τοῦ πυρρωνισμοῦ διάνοιαν τε καὶ καρδίαν, μεθ' ὅλην τὴν ἀκόλαστον βλάστησιν ποιητικῶν μυκῆτων, δηλητηριωδῶν τῶν πλειστών, ἀλλοτριῶν δὲ τῇ φύσει τοῦ ἡμετέρου ἐθνικοῦ ἐδάφους, εἰς τὸ ἀλσύλλιον τοῦτο καταφεύγει ὁσάκις θέλει ἢ τὴν προγονικὴν σοφίαν ἑλληνικῶς νὰ μνησῇ, ἢ τὴν γλώσσαν καὶ τὸ ὕψος αὐτῆς νὰ καθαρῆσθαι ἀπὸ τῶν σπλῶν τοῦ γράδην ἐπ' ἐσχάτων ἐνσκήψαντος παρὰ τισι πόθου τοῦ ἐκβαρβαρῶσαι καὶ αὐθις ταῦτα ἐμβαπτίζομένη ἐν καθαραῖς πηγαῖς, ἢ τὴν διάνοιαν αὐτῆς νὰ πλουτίσῃ, ἢ τὴν καρδίαν καὶ τὰ αἰσθήματα αὐτῆς νὰ ἐμπεδώσῃ.

Γινώσκωμεν ὅτι πολλὰ πρὸς ταῦτα ἀντεῖπε καὶ ἔχει ν' ἀντεῖπῃ ὁ στέρφος νοῦς τοῦ κατακλῦσαντος τὸ ἔθνος σχολαστικισμοῦ καὶ κριτικοῦ πυρρωνισμοῦ, ὁ ἀναδιφῶν πόθεν ἐκπορεύεται τὸ πνεῦμα καὶ ἡ ἐμπνευσίς, ἀλλ' οὐχὶ πῶς εἰσπορεύεται καὶ εἰσδύουσα εἰς τὰς καρδίας τῶν ἀτόμων καὶ τῶν ἐθνῶν καθίστησιν αὐτὰς γονίμους. Γινώσκωμεν ἐξ ὧν καὶ ἀνεγνώμεν καὶ ἀναγινώσκωμεν ὅτι δύο ἀτέραμοι πολέμοιοι ἐξανέστησαν κατὰ τῆς νεωτέρας ἡμῶν γλώσσης, οἷα ἐκαθάρθη, διερρουθίσθη, ἐπλουτίσθη, ὑπὸ τοῦ ἔθνους διὰ τῆς περιδοξοτάτης αὐτοῦ γενεᾶς, ἐγράφη δὲ καὶ ἀνεγνώσθη καὶ κατενοήθη καὶ λαμπρὰ μὲν κατέλιπε γραπτὰ μνημεῖα, ἀνεξάλειπτα δὲ καὶ βαθύτατα ἴχνη ἐν τῇ γλώσσῃ καὶ τῇ μνήμῃ καὶ τῇ διανοίᾳ τοῦ λαοῦ, ὅστις καὶ νῦν ἀπαγγέλλει ἐκ στήθους στροφῆς ὄλας τοῦ Σούτσου ἢ τοῦ Ραγκαβῆ ἢ τοῦ Ζαλοκώστα ἢ τοῦ Τανταλίδου, οὐδέποτε δυνάμενος ν' ἀπομνημονεύσῃ οὐδ' ἕνα κἄν στίχον τῶν νεωτέρων ποιητικῶν μαργαριτῶν, ἐφ' οἷς ἐναδρύνεται μόνη ἡ ἔταιρία τοῦ ἀμοιβαίου θαυμασμοῦ. Καὶ ἐκεῖνοι μὲν, ἐκδικιοὶ τοῦ Πλάτωνος καὶ Ξενοφῶντος, σάρωθρον ἀνὰ χεῖρας λαβόντες καὶ φάκον ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς ἐπιθέντες, ἀποβάλλουσι τῆς πολιτείας τῶν γραμμάτων πάντας τοὺς ἀπὸ Κοραῆ ποιητὰς ἡμῶν καὶ λογογράφους, διότι μετεχειρίσθησαν λέξεις καὶ τύπους μὴ ἀπαντῶντας παρ' ἐκείνους, ἀλλ' εὐρισκόμενους ἀφθόνως παρ' ἄλλας, εἰ μὴ ὡς ἡ τοῦ Πλάτωνος καὶ Ξενοφῶντος μεγάλας καὶ ἀπαραμίλλους, ἀλλὰ περιδῶξους ἐποχὰς τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν φιλολογίας, ἃς οὗτοι φάυλας ἀποκαλοῦντες ἀπορρίπτουσιν ὡς σκύδαλα ἀπὸ τοῦ ἐθνικοῦ ἡμῶν θησαυροῦ Πολυδίου καὶ Διονυσίου καὶ Διοδώρου καὶ τὸν εὐφυστάτον Λουκιανὸν καὶ τὸν περικλεῆ Χαιρωνεῖν καὶ τοὺς ἀμιμήτους τῆς Ἑκκλήσιας διδασκάλους Βασιλείους καὶ Γρηγορίου καὶ Χρυσόστομους καὶ Φωτίους! Οἱ δὲ ἄλλοι, ἐν τῇ πτωχίᾳ τῆς γλώσσης τῶν πτωχίαν τῆς διανοίας καὶ τῆς φαντασίας αὐτῶν νὰ συγκα-

λίψωσι ποθοῦντες καὶ εὐκόλους νὰ δρέψωνται δάφνας διὰ στιχοπλοκίας, ἐν ἣ πρόχειρος αὐτοῖς κεῖται ἡ ώραία μὲν ἀλλὰ μικρὰ ὀρεινὴ ἀνθοδέσμη ποιητικῶν λέξεων, ἵτις ἦρκει μὲν εἰς ἐκφρασίαν τῶν ἀφελῶν αἰσθημάτων τῶν ὀρειβατῶν, ὧν τὴν λιτὴν φαντασίαν ἐν μόνον ἀπνοσχόλει ὄνειρον, μία ἀνάγκη, εἰς πόθος, ἀλλ' ἵτις ἀδυνατεῖ νὰ ἐκφράσῃ τὰς πολυειδεῖς ἠθικὰς καὶ διανοητικὰς ἀνάγκας καὶ ἀπαιτήσεις τοῦ συγχρόνου πολιτισμοῦ, ἐννοοῦσιν ἰσάμενοι εἰς μίαν ἐποχὴν. καθ' ἣν ἡ γλῶσσα ἡμῶν, μεθ' ὅλους τοὺς ποιητικούς μαργαρίτας, οὓς ὑψηλὸν αἰσθημα ἀνεῦρεν, ἦν ἐν τῇ πτωχοτάτῃ αὐτῆς περιόδῳ, νὰ κηρύξωμεν διαζύγιον πρὸς πάσας τὰς ἄλλας ἐποχάς, ὅσαι προηγήθησαν ἢ ἠκολούθησαν αὐτῇ, καὶ πάντα τὰ ἀριστοτεχνήματα τῆς ἀρχαίας τε καὶ νεωτέρας ἡμῶν φιλολογίας ἀπαρνούμενοι, νὰ δημιουργήσωμεν νέα εἰς τὴν γλῶσσαν, ἦν ἐκεῖνοι μὲν ἀποκαλοῦσι τοῦ λαοῦ, ἀλλ' ἵτις εἶναι πράγματι σήμερον ἡ γλῶσσα τῶν τριόδων καὶ τῆς κοινωνικῆς ὑποστάθμης, ἂν μὴ ἰδιωματοπικόν, ἄλλο ἄλλοσε. Ἀλλὰ καὶ πρὸς τούτους καὶ πρὸς ἐκείνους ἀρκοῦμεθα πράττοντες ὅ,τι ὁ Διογένης πρὸς τοὺς ἀρνούμενους τὴν κίνησιν, δεικνύοντες αὐτοῖς τὰ τέκνα, ἃ ἐγέννησεν ἡ νεωτέρα γλῶσσα, οἷα διεπλάσθη ὑπὸ τοῦ ἔθνους διὰ τῆς περιδοξοτάτης αὐτοῦ γενεᾶς, τὰ τέκνα ἅπερ υἱοθέτησε σύμπαν τὸ ἔθνος ἀπὸ τῆς ἀνωτάτης μέχρι τῆς κατωτάτης αὐτοῦ βαθμίδος. ἐκεῖνα ἅπερ μόνον ἐπιζῶσιν ἐν τῇ μνήμῃ καὶ τῇ διανοίᾳ πασῶν τῶν κοινωνικῶν τάξεων. Αἱ γλῶσσαι δὲν διαπλάσσονται οὔτε διαρρηθμίζονται κατὰ τὰς ἀπαιτήσεις τούτων τῶν σχολαστικῶν χωρούτων ἄνω ποταμῶν καὶ μὴ θελόντων νὰ κατανοήσωσιν ὅτι ὡς ὁ Πλάτων καὶ ὁ Ξενοφῶν καὶ οἱ Τραγικοὶ δὲν ἠδύναντο νὰ ποιήσωσι χρῆσιν τῆς τοῦ Ὀμήρου γλώσσης καὶ ἐνεκέντριζον σύμφωνα πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις τῆς ἐποχῆς αὐτῶν στοιχεῖα, οὕτως ἐπραξαν καὶ οἱ ἄλλοι κατὰ πάσας τὰς ἐποχάς τῆς ἡμετέρας φιλολογίας, ὧν ἡ ὑστάτη δὲν εἶναι βεβαίως ἡ ἀδοξοτάτη πασῶν, (ὅτε κατέρχονται μέχρι τῆς κοινωνικῆς ὑποστάθμης, ἀλλὰ ταύτην βαθμίδαὶς ἀναδιδάξουσι διδοῦσαι αὐτῇ ὄργανον, δι' οὗ δύναται ν' ἀνέλθῃ πλουτίζουσα τὴν διάνοιαν καὶ μορφοῦσα τὴν καρδίαν αὐτῆς.

Ἀλλὰ πόρρω που τοῦ θέματος ἡμῶν ἐξήγαγον ἡμᾶς αἱ ἰδέαι αὗται, εἰς ἃς ἴσως θὰ ἐπανεέλθωμεν ἄλλοτε. Προκειμένου ὅμως τοῦ θανάτου ἀνδρός, ὅστις ἐκ τῶν πρῶτων ἐγένετο ὑπερμάχων τῶν ἰδεῶν τούτων καὶ ἐκ τῶν πρωταθλητῶν ἐν τῇ διαπλάσει τῆς νεωτέρας γλώσσης καὶ τοῦ νεωτέρου ὕψους, ὅστις ἐπιζητήσας τὴν ἁρμονικὴν συζυγίαν τοῦ ἀρχαίου ἑλληνισμοῦ πρὸς τὰς ἀνάγκας καὶ ἀπαιτήσεις τοῦ νεωτέρου, συνέλαβε καὶ ἔτεκεν οὐχὶ μετ' ὠδίνων σύμμικτα εἶδη καποφῶλια τέρατα, ἀλλ' ἄρτι μελῆ καὶ εὐσθενῆ τέκνα εἰς αἰώνιον ζῶην προωρισμένα, δὲν ἠδυνάμθη ἀντὶ παντός ἄλλου ἐπιταφίου νὰ μὴ γράψωμεν περὶ τούτων.

Τίς ὁ ἀνὴρ; Γνωστὸς τοῖς πᾶσιν ὁ χαλκέντερος ποιητὴς καὶ συγγραφεὺς, ᾧ οὐδὲν εἶδος τῆς ποιήσεως καὶ τοῦ λόγου ἀλλοτριον ὑπῆρξεν, ὁ ἐνθουσιώδης τῆς Παραμονῆς καὶ τῶν Τριάκοντα Τυράνων δραματογράφος, ὁ τὸ Ἀριστοφάνειον σκῶμμα καὶ τὸ ἀπτικόν ἄλας ἀνευζῶν καὶ εἰς τὸ ἀρχαῖον μέτρον ἡμᾶς μνήσας διὰ τοῦ Γάμου τοῦ Κουτροῦλη, ὁ ἀπδονόστομος ψάλτης τῶν χαρίτων καὶ τῆς καλλονῆς, ὁ λυρικός, οὗ τὴν λύραν ἔκρουεν ἡ Ἐρατώ, ὁ χαριέστατος διηγηματογράφος τοῦ Αὐθέντου τοῦ Μωρέως, τοῦ Συμβολαιογράφου Τάππα, τῆς Λεϊλάς, τῆς Ἐκδρομῆς εἰς Πόρον καὶ τοσοῦτων ἄλλων, ὁ σοφὸς συγγραφεὺς τῆς Ἑλλην. Καλλιτεχνίας, τῶν Ἑλλην. Ἐπιγραφῶν καὶ τοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Λεξικοῦ, ὁ ἀμίμητος μεταφραστὴς τοῦ Α τῆς Ὀδυσσεΐας, τῆς Ἀπελευθερωθείσης Ἱερουσαλὴμ τοῦ Τάσδου, τοῦ Φάουστ τοῦ Γκαίτε, τῶν δραμάτων τοῦ Σοφοκλέους καὶ τοῦ Εὐριπίδου, τῶν Κωμῶδιων τοῦ Ἀριστοφάνους, τῶν Παραλλήλων Βίων τοῦ Πλουτάρχου, ὁ ἀκάματος συνεργάτης τοσοῦτων ἐφημερίδων καὶ περιοδικῶν συγγραμμάτων, ὁ πολιτικός, ὅστις ἔγραψε τὴν ἐν Δρέσδῃ συνέντευξιν Ναπολέοντος τοῦ Α' καὶ τοῦ Μεττερνίχου, ὁ διδάσκαλος τῆς νεότητος καὶ τῆς παιδικῆς ἡλικίας, ὑπὲρ ὧν εἰργάζετο εἰς τὴν σύνταξιν Λεξικῶν, Χρηστομαθειῶν, ἱστορικῶν ἐγχειριδίων, παιδικῶν ἀναγνωσμάτων καὶ ποιημάτων. Ω! θὰ ὑπερέβαινε τὸ μέτρον τῶν στηλῶν δημοσιογραφικοῦ ὀργάνου αὐτοῦ καὶ μόνος ὁ κατάλογος τῶν συγ-

γραμμάτων τοῦ ἀρικλαύστου γέροντος, ὃν ἄρτι εἰς τὸν τάφον καταβίβασε πενθοῦν ἅπαν τὸ ἑλληνικόν. Τὴν φιλολογικὴν κληρονομίαν, ἦν τῷ ἔθνει καταλείπει ὁ Ἀλέξανδρος Ρίζος Ραγκαβῆς ἀπαρτίζουσιν 25 - 30 ὀγκωδέστατα τεύχη πλήρη ἀνεκτιμῆτων μαργαριτῶν.

Ο ΧΑΡΙΛΑΟΣ ΤΡΙΚΟΥΠΗΣ.

Καταχωρίσαντες πρὸ τίνος χρόνου ἐν τῇ Ἑβδομαδιαίᾳ Ἐπιθεωρήσει τὴν εἰκόνα τοῦ ἡγέτου τῆς ἐν τῷ ἑλληνικῷ Κοινοβουλίῳ ἀντιπολιτευέσεως, τοῦ Χαριλάου Τρικούπη, παρασχόντες δὲ τότε καὶ βραχεῖας τινὰς βιογραφικὰς περὶ αὐτοῦ σημειώσεις, εὐαρέστως ἀναδημοσιεύομεν σήμερον ἐκ τῆς Ἑστίας πιστὴν σκιαγραφίαν τοῦ ἐξόχου τούτου ἀνδρός, γεγραμμένην ὑπ' ἀνδρός ἀρμοδιωτάτου κατὰ πάντα, τοῦ ἐν τοῖς ἑλλήσι λόγοις διαπρέποντος, τέως δὲ πρεσβευτοῦ τῆς Ἑλλάδος ἐν Βερολίνῳ κ. Ἀγγέλου Βλάχου. Ἡ σκιαγραφία αὕτη ἔχει ὅδε:

Περίεργον μὲν πάντοτε, ἀλλὰ καὶ πάντοτε μεγάλῃς σπουδῆς ἄξιον φαινόμενον παρέχουσιν εἰς τὸν μελετῶντα τὴν ἱστορίαν οἱ ἄνδρες ἐκεῖνοι, οἵτινες, ὑπερκύπτοντες ἐκάστοτε τῶν πολλῶν καὶ εἰς ὕψος ἀιρόμενοι, σημαίνουσιν αὐτοὶ μόνον ἰδίαν ἐποχὴν ἐν τῷ βίῳ τῶν λαῶν.

Τίς, ἐν μέσῳ δάσους εὐρεθεὶς καὶ βλέπων περὶ ἑαυτὸν τὰς ἰσοπρέμους σχεδὸν κορυφὰς τοῦ δρυμοῦ ἰσαδέλφως νεουσάσας πρὸς ἀλλήλας ὑπὸ τὴν πνοὴν τοῦ βορρᾶ, δὲν ἀνέτεινε πολλακίς ἄκων τὸ βλέμμα πρὸς τὴν ὑψητενὴν δρυῖν, τὴν μόλις αἰσθανομένην τοῦ ἀνέμου τὴν βίαν, ἠρέμα δὲ καὶ προστατευτικῶς προσκλινοῦσαν τὴν ἄκρην αὐτῆς κορυφὴν πρὸς τὴν κύκλω λόχυν καὶ οἰοεὶ ἐνθαροῦνοῦσαν καὶ καθισχυράζουσαν τὸ πρόοριζα θαλευόμενον δάσος; Καὶ ἠρώτησε βεβαίως ἑαυτὸν ὁ τὸ μεγαλοπρεπὲς θέαμα προσδβλέπων; διατί ἀπέμειναν μικρὰ μὲν καὶ δειλὰ καὶ κλονιζόμενα ὑπὸ τῆς ριγηλῆς τοῦ ἀνέμου πνοῆς τὰ δένδρα ἐκεῖνα, ἀνεικλαδῶθη δὲ εἰς δύναμιν καὶ περιοσπὴν τὸ στιβαρὸν αὐτὸ στέλεχος, τὸ ἐν μέσῳ ἐκείνου ἦνεν καὶ ἀπὸ τοῦ ἰδίου μυζῆσαν ἐδάφους τῆς κραταιᾶς του ζωῆς τὴν ἰκμάδα; Δύναμις τις ἰδία, καὶ μυστικὴ ἐξωγοῦνσε βεβαίως τὸν κορμὸν τοῦ ἡγεμόνος ἐκείνου τοῦ δάσους καὶ ἀνέτεινε εἰς ὕψος καὶ κράτος τοὺς εὐρεῖς αὐτοῦ κλώνας.

Τοιαύτη τις δύναμις μυστικὴ ἀνέθρεψε καὶ ἐκράτυνε τοὺς ἄνδρας ἐκεῖνους, εἰς οὓς ἔλαχεν ὁ κλῆρος νὰ καταστῶσιν ἡγέται λαῶν.

Ἄν δὲ ἡ δύναμις αὕτη καὶ ἡ ἐνέργειά της ἀπομένουσι πάντοτε καὶ πανταχοῦ μυστηριώδεις καὶ δυσεξηγίαστοι, ὅσον καὶ ἂν ἀγωνίζεταί το φηλοσοφικὸν βλέμμα τοῦ ἱστορικοῦ ἢ εἰσδύσῃ εἰς τοὺς ἀποκρύφους μυχούς τοῦ ἐργαστηρίου τοῦ ὑπερτάτου δημοουργοῦ καὶ νὰ ἀποκαλύψῃ τὸν πρῶτον καὶ βαθύτατον τῆς δυνάμεως ἐκείνης σπόρον, παρ' ἡμῖν τὸ μυστήριον τῆς παραγωγῆς αὐτῆς καὶ τῆς δράσεως εἶν' ἐτι σκοτεινότερον καὶ ἀκαταληπτότερον. Ἐγκεῖται δὲ τοῦτο ἰδίως εἰς τὴν παράδοξον διαμόρφωσιν τῶν ὄρων τοῦ πολιτικοῦ καὶ κοινωνικοῦ ἡμῶν βίου, οἵτινες πᾶν ἄλλο βεβαίως εἶναι ἢ εὐμενεῖς εἰς γέννησιν καὶ ἀνάπτυξιν ἐκτάκτων καὶ κραταιῶν πολιτικῶν δυνάμεων. Διὰ τοῦτο δὲ, ἂν ἀλλαχῶς που ἢ ἀνάδειξις ἐξόχου πολιτικοῦ ἀνδρός, ἀνοίγοντος νέας τριβούς εἰς τὸν πολιτικὸν βίον τοῦ ἔθνους του, εἶναι κατόρθωμα, παρ' ἡμῖν εἶναι τοῦτο αὐτόχρομα θαῦμα.

Οὔτε τῆς Ἑστίας εἶναι ἀποστολὴ νὰ διατρίψῃ περὶ τὴν ἀκριβοῦν ἐξέτασιν τοῦ φαινομένου τούτου, οὔτε τοῦ γράφοντος πρόθεσις νὰ μελετήσῃ λεπτομερῶς τοὺς λόγους αὐτοῦ καὶ τὰ αἷτια. Ἄλλως δὲ οὐδ' ἡ πρόχειρος αὕτη καὶ ἀτελής σκιαγραφία τοῦ Χαριλάου Τρικούπη σκοπὸν ἔχει νὰ ἀναπαράσῃ τὸν πολυτευτοῦ τὴν εἰκόνα.

Αἱ ὀλίγα αὐτὰ σκεῖρα οὐδὲν ἄλλο προτίθενται ἢ νὰ χαρακτηρίσωσι διὰ μεγάλων τινῶν, ἀτελῶν μὲν πάντως, ἀλλὰ πιστῶν γραμμῶν τὸν ἄνδρα Τρικούπη, ἀνεξαρτήτως τῆς πολιτικῆς αὐτοῦ δράσεως καὶ τῆς ἐξόχου πολιτικῆς του θέσεως ἐν τῷ κρά-

τει, νὰ σχολιάσωσιν, οὕτως εἰπεῖν, καὶ ἀναπτύξωσι τοὺς ἰσχυροὺς καὶ βαθεῖς χαρακτῆρας, οὓς πιστῶς ἀπετύπωσεν ἡ παρατιθεμένη εἰκὼν τοῦ, καὶ νὰ ἀντανταίωσιν ζῶσαν, εἰ δυνατόν, τὴν φυσιογνωμίαν αὐτοῦ εἰς ὅσους δὲν νύτυχον νὰ γνωρίσωσιν αὐτὸν προσωπικῶς ἐκ τοῦ δύνεγγυς.

Ἄν τις, ἀτενίζων εἰς τὴν εἰκόνα ταύτην τοῦ διαπρεποῦς ἀνδρός, ζητήσῃ νὰ ἀνεύρῃ καὶ ἀρμόσῃ εἰς τὴν ἐκφραστικὴν αὐτοῦ μορφήν τὴν μίαν ἐκείνην λέξιν, τὴν συνοψίζουσαν κατὰ τοὺς κανόνας τῶν χαρακτηρισμοῦ τὴν ἐνδόμυχον φύσιν τοῦ ἀτόμου καὶ ἀποτελοῦσαν, οὕτως εἰπεῖν, τὴν βᾶσιν καὶ τὸ κρηπίδιον τῆς βιωτικῆς αὐτοῦ δράσεως, τὴν λέξιν ἐκείνην, ἥτις δίκην σφραγίδος ἐκφανοῦς σημαίνει τὴν ἰδιοφυίαν του, καὶ διαστέλλει αὐτὸ ἀποτόμως τῶν ὁμοταγῶν, ἀδύνατον εἶναι νὰ διστάσῃ περὶ τὴν ἐκλογὴν τῆς λέξεως, ἥτις μόνη χαρακτηρίζει καὶ δύναται νὰ χαρακτηρίσῃ τὸν Χαγίλαον Τρικούπην. Ἡ λέξις αὕτη εἶνε: Θέλησις.

Οὐχὶ ἡ κοινὴ καὶ συνήθης, ἡ ἐμφυῆς καὶ ἀνεπίγνωστος ἐκείνη θέλησις, ἡ κινουῦσα τοῦ νηπίου τὴν χεῖρα πρὸς εὐμορφὸν ἄθυρμα, παροτρύνουσα δὲ πᾶσαν — ἰδίως ἐλληνικὴν — ὄρεξιν πρὸς τὰς ἀωροτάτας τῶν σταφυλῶν· ἀλλ' ἡ ἐσκεμμένη καὶ βαθεῖα θέλησις, ἡ θέλησις, ἡ ἀδιάπτωτος καὶ ἀδιάσειστος, ἡ γνωρίζουσα τί θέλει καὶ διατί τὸ θέλει, ἡ μὴ ληθμονοῦσα τί ἠθέλησε καὶ συναισθανομένη τί ὀφείλει νὰ θελήσῃ, ἡ κατὰ τὸν Schopenhauer πρῶτη καὶ ἐσχάτη ἀρχὴ τῆς τελείας ἀνθρωπίνης προσωπικότητας, ἡ θέλησις ἐνὶ λόγῳ, ἡ ἐμψυχοῦσα καὶ στηριζούσα ὁλόκληρον βίον, ἡ τελειοῦσα τὸν ἄνδρα καὶ καθιστῶσα αὐτὸν ὅ,τι μόνον οἱ Γερμανοὶ ἐκφράζουσι προσφυσῶς διὰ τῶν λέξεων: ein ganzer Mann.

Ἡ θέλησις αὕτη ἡ ἀνένδοτος ἐπλήρωσε τὴν εὐρείαν τοῦ Τρικούπην διάνοιαν διὰ τοῦ πλῆθους ἐκείνου παντοίων εἰδικῶν γνώσεων, αἵτινες καταπλήττουσιν ἐκάστοτε τοὺς μετ' αὐτοῦ διαλεγόμενους καὶ συζητοῦντας εἰδικούς ἄνδρας. Ὁ μὴ γνωρίζων αὐτὸν ἐκ τοῦ πλῆθους, μὴδὲ τυχῶν εὐκαιρίας νὰ τὸν ἀκούσῃ, ἔστω καὶ ἐλαφρῶς καὶ ἐν παρόδῳ ὁμιλοῦντα περὶ πραγμάτων, ἅτινα ὑποτίθενται συνήθως παρ' ἡμῶν ὡς ἥκιστα ἀναγκαῖα εἰς τελείωσιν πολιτικοῦ ἀνδρός, δυσκόλως δύναται νὰ φαντασθῇ ὁποῖαν βαθεῖαν καὶ συστηματικὴν αὐτῶν γνώσιν κατέχει. Δὲν ὁμιλοῦμεν, ἐννοεῖται, περὶ τῶν ἀφορώντων εἰς τὴν πολιτικὴν καὶ τὴν διοικήσιν, εἰς τὰ οἰκονομικὰ καὶ στρατιωτικὰ καὶ ναυτικά, καίτοι κατεπλάγημεν — τὸ ὁμολογοῦμεν — ἀκούσαντες ποτε διακεκριμένον πρόσωπον στρατιῶν, διαβεβαιώσαντα μετὰ τῆς χαρακτηριστικῆς γερμανῶν στρατιωτικῆς παρουσίας, ὅτι σπανίως ἤκουσε πολιτικὸν ἄνδρα τοσοῦτον ἐντρίβῃ τῶν στρατιωτικῶν πραγμάτων, ὅσον ὁ τότε Ἑλλήν πρωθυπουργός· τὴν αὐτὴν δὲ κατὰ πλῆξιν ἠσθάνθημεν, ὅτε εἶδομεν ἄλλοτε τὸν κ. Τρικούπην ἐξετάζοντα τὰς λεπτομερείας ἐνδὲ τῶν μεγίστων ἀγγλικῶν θεωρητικῶν μεθ' ὧν ἀκριβολόγῳ ἐμπειρίας ἠθελε πράξει τοῦτο ἐπιστήμων ἀξιωματικῶς τοῦ ναυτικοῦ. Ἄλλ' ὁ κ. Τρικούπης ὁμιλεῖ περὶ ἀρχαιολογίας καὶ μηχανικῆς, περὶ φιλοσοφικῶν συστημάτων καὶ καλλιτεχνικῶν σχολῶν ἐπίσης εὐχερῶς καὶ εἰδότης. Καταστρώνει πίνακα χρεωλυτικοῦ δανείου μεθ' ὧν εὐκολίας συντάσσει γαλλιστὶ διπλωματικὸν ἔγγραφο, δύναται δὲ ν' ἀναλύσῃ δραματικὸν ἔργον μετὰ τῆς αὐτῆς ἐκείνης ἀκριβείας καὶ ἐπιστάσεως, μεθ' ἧς ἀναλύει ἀπὸ τοῦ βήματος τὸν προὔπολογισμὸν τοῦ κράτους.

Περὶ τοῦ ρητορικοῦ αὐτοῦ ταλάντου, ὅπερ αὕτη ἡ σιδηρᾶ καὶ ἀκράδαντος θέλησις τοῦ ἀνέπτυξεν ὡσαύτως καὶ ἐτελείωσε, περιττὸν νομίζομεν νὰ λαλήσωμεν, διότι οὐδεὶς — κ' ἐκ τῶν πολιτικῶν αὐτοῦ ἐναντίων — ὑπάρχει ὁ μὴ ἀναγνωρίζων τὴν ἀπροσμάχητον δύναμιν τοῦ ἀδρού καὶ συνεσφιγμένου τοῦ λόγου. Ὁ Τρικούπης, ἔλεγεν ἡμῖν ποτε ἀντίπαλός του, ἀδρότιστον ἔχων ὑπὸ κομματικοῦ πάθους τὴν διάνοιαν, δὲν ὁμιλεῖ, βρυχᾶται ἀπὸ τοῦ βήματος· δὲν ἀντικρούει, ἀλλὰ σπαράσσει τὸν ἀντιφρονούντα· ἡ διαλεκτικὴ αὐτοῦ δύναμις δὲν πείθει μόνον, ἀλλὰ παρασύρει ὡς χεῖμαρρος.

Παρέχει δ' ἀληθῶς ἡ διαλεκτικὴ αὐτοῦ δύναμις, κατὰ τε τὴν ἀπὸ τοῦ βήματος ρητορείαν καὶ τὴν ἰδιαιτέραν συζητήσιν, φαινόμενον περίεργον, καταδεικνύον τίνα καὶ πόσῃ δύναται ἀληθῶς ν' ἀσκήσῃ ἐπὶ τοὺς ἄλλους ἐπίδρασιν ἡ ἰσχυρὰ καὶ αὐτεπίγνωστος θέλησις. Ὁ κ. Τρικούπης πείθει, διότι θέλει νὰ πείθῃ,

διότι εἶναι ὁ ἴδιος πεπεισμένος. Τὴν πεποίθησιν αὐτοῦ ἐκφράζει καὶ ἡ μορφή συγχρόνως, καὶ ὁ λόγος καὶ τοῦ βλέμματος τὸ φῶς, καὶ τῆς φωνῆς ἡ κλαγγή· τὰ δὲ ἐπιχειρήματά του, ἀπὸ τῆς διανοίας δύναμις καὶ τῶν μυχῶν τῆς καρδίας πηγάζοντα, συναποτελοῦσιν ἠλεκτρικὸν ρεῦμα, μεταδιδόμενον εἰς τὸν ἀκροατὴν, κλονίζον ἐκ βάθρων πᾶσαν ἐναντίαν πεποίθησιν του καὶ κἀμπτον τὴν σαλευθεῖσάν του θέλησιν ὑπὸ τὴν θέλησιν ἐκείνην τὴν ἰσχυρὰν καὶ ἀνυπόστατον. Ἡ πειθῶ, ἣν ἀσκέῖ ὁ λόγος αὐτοῦ, μετέχει πως τῆς ὑποβολῆς — suggestion — τοῦ ὑπνωτιστοῦ· διαφέρει δ' ἐκείνης μόνον ὅτι εἶναι ἐπιβολὴ μᾶλλον ἢ ὑποβολή, διότι ἐγείρει μᾶλλον ἢ ὑπνωτίζει, οὐδ' ὑπειδέχεται εἰς τὴν ξένην θέλησιν, ἀλλ' ἐπιβάλλεται εἰς αὐτὴν καὶ τὴν κυριεύει οὕτως, εἰπεῖν, ἐξ ἐφόδου.

Ἄν δὲ εἶναι ἐπιτετραμμένον — καὶ διατί νὰ μὴ εἶναι, ἀφοῦ οἱ ἔξοχοι τῶν ἀνδρῶν καὶ κοιτωνίτην φοροῦντες δὲν εἶναι ἀσφαλεῖς ἀπὸ τῶν περιεργῶν βλεμμάτων; — νὰ μνημονευθῶσιν ἐν τέλει καὶ μικρὰ παρὰ τὰ μεγάλα, θέλει καὶ δι' ἐκείνων εἶτι καταδειχθῇ ὁποῖον ὑπῆρξε καὶ ὑπάρχει τὸ κράτος τῆς θελήσεως τοῦ κ. Τρικούπην κ' ἐπ' αὐτὰς εἶτι τὰς καθ' ἡμέραν ἔξεις καὶ συνήθειας ἀνάγκας τοῦ βίου, καὶ πόσον ἐστόμωσεν, ὡς πρὸς τοῦτο, ἡ ἰσχυρὰ του διάνοια τὴν καὶ ἄλλως χαλυβδίνην αὐτοῦ φύσιν. Ὁ κ. Τρικούπης δὲν πίνει οἶνον, δὲν πίνει καφέ, δὲν καπνίζει, δὲν αἰσθάνεται, ὡς αἰσθανόμεθα πάντες, τὴν ἀνάγκην τῆς ἐν ὥρᾳ ὀρισμένη τροφῆς, οὐδὲ διψᾷ κἄν, ὡς διψᾷ συνήθως οἱ ἄνθρωποι. Τίς δὲν ἐνθυμεῖται αὐτὸν ἐπὶ ἀτελευτήτους ὥρας καθήμενον ἐν τῇ Βουλῇ, κατὰ τὰς μακρὰς ἐκείνας παννυχίδας, ἄσιτον, ἄποτον, ἀκαταπόνητον καὶ μειδιῶντα μόνον πρὸς τὸ πλῆθος τῶν μέχρι λιποθυμίας ἐξηντλημένων βουλευτῶν, οἵτινες προσεπάθειον ν' ἀπατίσωσι διὰ κουλουρίων καὶ καφέδων τοὺς βουλευτῶν αὐτῶν στομάχους;

Ὁ κ. Τρικούπης δὲν γνωρίζει τί ἐστὶ κόπωση· ἡ δὲ πρὸς τὴν ἐργασίαν ἀντοχὴ αὐτοῦ ὑπερβαίνει τὰ ὅρια τοῦ πιθανοῦ. Οὐδ' εἶνε μυστήριον εἰς τοὺς γνωρίζοντας αὐτὸν ὅτι ἐγειρόμενος ἅμα τῇ ἡμέρᾳ ἐργάζεται συνήθως μέχρι βαθείας νυκτός, καὶ πέραν τοῦ μεσονυκτιοῦ πολλάκις, εἴτε ἐν τῇ ἐξουσίᾳ διατελεῖ εἴτε ἐκτὸς αὐτῆς. Ἡ συνεχὴς δ' αὕτη καὶ περὶ ποικίλα διανοητικῆ του ἀσχολία, ἥτις, ἐνεκα τῶν ἀτυχῶν ὄρων τοῦ παρ' ἡμῖν πολιτικοῦ βίου, ἀναγκάζεται οὐχὶ σπανίως νὰ καταλείπῃ τὰ μεγάλα χάριν τῶν μικρῶν καὶ τὰ πράγματα χάριν τῶν προσώπων, νὰ μεταβαίη δὲ πᾶσαν στιγμὴν ἀπὸ τῆς σκηνῆς εἰς τὰ παρασκήνια, οὐδέποτε φαίνεται καταπονοῦσα αὐτόν, οὐδὲ τὴν οξύτητα τοῦ πνεύματός του ἀπαμβλύνει, οὐδὲ κἄν τὴν ἀπὸ τοῦ κόρου ἀνίαν γεννᾷ ἐν τῇ ψυχῇ αὐτοῦ. Καταλείπων μετὰ πολὺ ὄρον μελέτην τὴν σπουδαιότητα τῶν ἐργασιῶν, εἶνε ἔτοιμος πάντοτε ν' ἀστειθῇ πρὸς τοὺς οἰκείους, νὰ εὐφυσολογήσῃ περὶ προσώπων, νὰ ὁμιλήσῃ περὶ τῶν ἐλαφροτάτων πραγμάτων, ἢ καὶ νὰ . . . συζητήσῃ πάλιν σπουδαίως περὶ τοῦ σπουδαιωτάτου ζητήματος.

Καὶ ταῦτα πάντα διότι οὕτω θέλει, διότι βᾶσις καὶ κρηπίδωμα τῆς ἐξόχου αὐτοῦ ἰδιοφυίας εἶνε, ὡς ἐν ἀρχῇ ἐλέγομεν, ἡ κραταιὰ καὶ συνείδησιν ἑαυτῆς ἔχουσα θέλησις.

ΤΟ ΕΝΔΟΞΟΝ ΜΕΛΛΟΝ ΤΗΣ ΑΣΤΡΟΝΟΜΙΑΣ.

Ὁ σιρ Ροβέρτος Μπῶλ, γράφων περὶ τῆς «Νέας Ἀστρονομίας, τῶν μεθόδων καὶ τῶν ἀποτελεσμάτων αὐτῆς» ἐν τῇ «Δεκαπενθήμερῳ Ἐπιθεωρήσει», λέγει ὅτι ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ φασματοσκοπίου (spectroscope) δὲν πρέπει νὰ θεωρῆται μόνον ὡς βελτιώσις ἀντικαθιστῶσα τὰς παλαιὰς μεθόδους τοῦ προσδιορισμοῦ τῶν κινήσεων τῶν ἀστέρων. Πράγματι ἰκανῶς ἀξιοσημείωτον εἶναι τὸ ὅτι ὁ τύπος τῶν ὑπὸ τοῦ φασματοσκοπίου παρεχομένων λεπτομερειῶν εἶναι καθ' ὁλοκλήριαν διάφορος ἐκείνου, τὸν ὁποῖον παρεῖχον αἱ ἀρχαιότεραι μέθοδοι. Ἡ νέα μέθοδος τοῦ παρατηρεῖν τὰς κινήσεις καὶ ἐκείνη, ἥτις ἀρροδιότητος χάριν ἀποκαλεῖται τηλεσκοπική, δὲν εἶναι ἀληθῶς δύο διάφοροι, δι' ὧν δύναται νὰ ἐπιτευχθῶσι τὰ αὐτὰ ἀποτελέσματα, ἀλλὰ δύναται μᾶλλον νὰ θεωρη-

θῶσιν ὡς συμπληρωματικαὶ ἀλλήλων, ἐκάστης ἀρμοζούσης ἀκριβῶς εἰς ἀπόδοσιν τοῦ εἶδους ἐκείνου τῆς πληροφορίας, ὅπερ ἡ ἀλλή εἶναι ὅλως ἀναρμοδιὰ εἰς τὸ νὰ χορηγήσῃ.

Κινήσεις τῶν ἀστέρων.

Γνωστότατον ὅτι ἡ συνήθης ἐκφρασίς, ἀπλανὴς ἀστήρ, εἶναι ἐσφαλμένη, διότι πᾶς ἀστήρ, ἐφ' ἵκανὸν χρόνον παρατηρηθεὶς, φαίνεται κινούμενος. Πράγματι οὐδόλως πιθανόν, ἀπειρώς δὲ μᾶλλον ἀπίθανον τυγχάνει ὅτι τοιοῦτον ἀντικείμενον, οἷον ὁ πραγματικῶς ἀπλανὴς ἀστήρ ὑφίσταται πού ἐν πραγματικότητι. Ὅταν ἡ θέσις ἀστέρος ἀκριβῶς καθορισθῇ διὰ καταμετρήσεων, γενομένων τῇ χρησιμοποιοῦσιν τοῦ μεσημβρινοῦ καὶ ὅταν μετὰ παρέλευσιν ἐτῶν τινῶν προσδιορισθῇ ἡ θέσις τοῦ αὐτοῦ ἀστέρος διὰ παρατηρήσεων, συχνάκις καθορᾶται ὅτι αἱ δύο θέσεις διαφέρουσιν ἀλλήλων. Ἡ ἐξηγησις τοῦ φαινομένου εἶναι πρόχειρος: ὁ ἀστήρ ἐκινήθη ἀναμφιβόλως κατὰ τὸ μεσολαβῆσαν διάστημα. Οὕτως οἱ ἀστερισμοὶ βαθμῶν μεταμορφοῦνται τῇ κινήσει τῶν ἀποτελούντων αὐτοὺς διαφόρων ἀστέρων.

Εἶναι ἀληθές ὅτι αἱ κινήσεις εἶναι τόσον βραδεῖαι ὥστε μετὰ παρέλευσιν χιλιάδων ὅλων ἐτῶν αἱ μεταβολαί, παρατηρούμεναι, μόλις ἐξισοῦνται πρὸς διατάραξιν τινα τοῦ σχήματος. Οὕτω π. χ. τὰς κινήσεις τῶν τῆν Μεγάλων Ἄρκτων ἀποτελούντων ἀστέρων γινώσκωμεν τόσον ἐπαρκῶς ὥστε δυνάμεθα νὰ γινώσκωμεν τὴν θέσιν τῶν ἀστέρων οἷα ἦτο πρὸ δέκα χιλιάδων ἐτῶν ἢ οἷα ἔσται κατόπιν δέκα χιλιάδων ἐτῶν καὶ μολονότι ἀναμφιβόλως παραμόρφωσις τις φαίνεται ἐν ἐκάστη τῶν εἰκόνων τούτων ἀπὸ τοῦ παρόντος σχήματος τῆς Μεγάλης Ἄρκτου ἢ ταυτότης ὅμως τοῦ ἀστερισμοῦ διατηρεῖται καλῶς ἐν ἐκάστη περιπτώσει. Προφανές ὅμως ὅτι ἂν ἀστήρ τύχῃ νὰ διευθύνηται κατ' εὐθείαν πρὸς τὸν παρατηρητὴν ἢ ἀπ' εὐθείας ἐκ τούτου ἡ τηλεσκοπικὴ μέθοδος τοῦ προσδιορίζειν τὴν κίνησιν αὐτοῦ ἀποβαίνει πάντῃ ἀνεφάρμοστος. Οὐδεμία κατορθώθη νὰ παρατηρηθῇ μεταβολὴ ἐν τῇ θέσει αὐτοῦ. Ἐνταῦθα λοιπὸν τὸ φασματοσκοπίον ἐπέρχεται εἰς πλήρωσιν τοῦ κενοῦ τῆς τοῦ ἀστρονόμου πλανητικῆς καὶ ἐκφράζει ἀκριβῶς πᾶν ὅ,τι αἱ ἀρχαῖαι μέθοδοι ἠδυνάτουσαν νὰ δηλώσωσι καὶ τοῦτο μετὰ βεβαιότητος καὶ εὐχερείας, ὑποδεικνυσθῶν εὐρὺ μέλλον τῇ φασματοσκοπικῇ ἐνεργείᾳ.

Χρωματικαὶ δονήσεις.

Ἡ ἀρχὴ τῆς μεθόδου λαμπρῶς ἐρμηνεύει τὸν βαθμὸν τῆς πλοκῆς τῶν διαφόρων κλάδων τῆς φυσικῆς ἐπιστήμης. Ἄλλ' ἢ ἀρχὴ αὕτη ἦν οἰκεία τοῖς ἀστρονόμοις ἀπὸ ἐτῶν ὅλων, ἐκεῖνο ὅμως τὸ ὁποῖον διήγειρεν ἦδη τοσοῦτον τὸ ἐνδιαφέρον, εἶναι ἡ εὐχέρεια καὶ ἡ ἐπιτυχία ἐν τῇ νέα αὐτῆς ἐφαρμογῇ. Ἡ λογικὴ τῆς νέας μεθόδου εἶναι ἀπλουστάτη. Οἱ ἡμέτεροι ὀφθαλμοὶ εἶναι οὕτω πως κατηρητισμένοι ὥστε τὰ νεῦρα τοῦ δικτυοειδοῦς χιτῶνος δέχονται ἀριθμὸν τινα παλμῶν τοῦ αἰθέρος καθ' ἕκαστον δευτερόλεπτον, ὃ δ' ἐγκέφαλος ἐρμηνεύει, οὕτως εἰπεῖν, τὸ ἀποτέλεσμα, δηλῶν ὅτι ἀκτὴς ἐρυθροῦ π. χ. φωτός εἰσῆλθεν εἰς τὸν ὀφθαλμόν. Μείζων ἀριθμὸς τοιοῦτων παλμῶν κατὰ δευτερόλεπτον ἐρμηνεύεται ἐπίσης ὑπὸ τοῦ ἐγκεφάλου ὡς σημαίνων τὴν ἐπὶ τοῦ δικτυοειδοῦς παρουσίαν κυανοῦ φωτός. Ἐκαστὸν ἰδιαιτέρον χρῶμα τοῦ φωτεινοῦ φάσματος, τὸ ἐρυθρόν, τὸ πορτοκαλόχρουν, τὸ κίτρινον, τὸ πράσινον, τὸ κυανοῦν, τὸ ἰνδικόν, τὸ ἰώδες, ἀντιστοιχεῖ πρὸς ἀνάλογον ἀριθμὸν παλμῶν κατὰ δευτερόλεπτον. Οὕτως ἀποδεικνύεται ὅτι ἡ ἐρμηνεία ἐκάστης ἀκτίνος φωτός ἐξαρτᾶται ἀποκλειστικῶς, καθόσον ἀφορᾷ εἰς τὸ χρῶμα αὐτῆς, ἀπὸ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐπὶ τοῦ δικτυοειδοῦς ἐπιγινόμενων κατὰ δευτερόλεπτον παλμῶν. Τῇ αὐξήσει τοῦ κατὰ δευτερόλεπτον ἀριθμοῦ τούτου τῶν παλμῶν καθ' οἰονδήποτε τρόπον τὸ χρῶμα μετακινεῖται πρὸς ἄλλο πλησιέστερον πρὸς τὸ κυανοῦν τέρμα τοῦ φωτεινοῦ φάσματος, τῇ ἐλαττώσει δὲ τοῦ ἀριθμοῦ τούτου τὸ χρῶμα μετακινεῖται ἐπὶ τοῦ φάσματος πρὸς τὴν ἀντίθετον διεύθυνσιν. Ἐκ τῶν παρατηρήσεων τούτων προκύπτει ὅτι τὸ κυανοῦν χρῶμα φωτός, ὃν τρόπον ἐρμηνεύεται ὑπὸ τοῦ ὀφθαλμοῦ, τροποποιεῖται ἀναλόγως ἂν ἡ πηγὴ, ἐξ ἧς τὸ φῶς ἀπορρέει, κινῆται πρὸς ἡμᾶς ἢ ἀφ' ἡμῶν καὶ ὅτι ἂν ἡ γῆ καὶ ὁ ἀστήρ προσεγγίζωσιν ἀλλήλους, πλείονα κύματα φωτός δεχθῆσεται ὁ δικτυοειδὴς χιτῶν κατὰ δευτερόλεπτον παρὰ ἂν αἱ θέσεις αὐτῶν ἦναι σχετικῶς σταθεραί.

Ἀκριβὴς καταμέτρησις.

Εὐτύχημα εἶναι ὅτι αἱ ἐπὶ τοῦ φωτεινοῦ φάσματος γραμμαὶ παρέχουσιν ἡμῖν ἀκριβῆς μέτρον καταμετρήσεως τοῦ βαθμοῦ τῆς εἰς τὴν κίνησιν ὀφειλομένης μεταβολῆς. Ἄν ἡ τοῦ ἀστέρος κίνησις γίνηται πρὸς ἡμᾶς τότε ὀλόκληρον τὸ σύστημα τῶν γραμμῶν φέρεται πρὸς τὸ κυανοῦν ἄκρον τοῦ φάσματος, ἐνῶ ὅταν ὁ ἀστήρ κινῆται ἀφ' ἡμῶν τότε φέρεται πρὸς τὸ ἐρυθρόν ἄκρον τοῦ φάσματος. Ὁ βαθμὸς δὲ τῆς μεταβολῆς ἀποτελεῖ μέτρον τῆς ταχύτητος τῆς κινήσεως. Αὕτη εἶναι ἡ παρατήρησις, ἥτις ἄγει τὴν μέθοδον ταύτην εἰς τὸν κύκλον τῆς πρακτικῆς ἀστρονομίας. Οὐδεμία ὑπάρχει ἀνάγκη ἀναπτύξεως τῶν ὀπτικῶν, μηχανικῶν καὶ φωτογραφικῶν ἐφαρμογῶν, δι' ὧν ἀπροσδόκητος βαθμὸς ἀκριβείας ἐπετεύχθη ἐν ταῖς καταμετρήσεσιν. Φαίνεται ὅτι ἐν ταῖς δεξιαῖς χερσὶ τοῦ Φόγκελ καὶ Κέελερ εἶναι δυνατόν ἐν εὐνοϊκαῖς περιστάσεσιν νὰ καταμετρηθῇ ἡ ταχύτης τῶν ἐν τῇ φωτεινῇ γραμμῇ ἀντικειμένων μετὰ βαθμοῦ ἀκριβείας μὴ ὑστερούσης πλείοτερον τοῦ 5% τοῦ ὅλου ποσοῦ. Ἡ ἐπιτυχία δὲ τοιοῦτου βαθμοῦ ἀκριβείας ὑπὸ ὅρους τόσον δυσχερεῖς προκαλεῖ πρᾶγματι ἐκπληξιν. Ὁ σίρ P. Μπὼλ κατόπιν μακροῦ λόγου περὶ ἀνακαλύψεως τινος τοῦ Φόγκελ ἐπάγεται: Γινώσκωμεν τὸ βῆμα καθ' ὃ βαδίζουσιν οἱ ἀστέρες καὶ τὸν χρόνον, ὃν ἀπαιτοῦσι διὰ τὴν πορείαν αὐτῶν, γινώσκωμεν ὀπόσον εὐρὺ εἶναι τὸ στάδιον αὐτῶν, οὕτω δὲ συμπεραίνομεν ὅτι ἡ ἀπόστασις τῶν συνθετικῶν ἀστέρων ἐν στρογγύλῳ ἀριθμῷ ἀνέρχεται εἰς 150 ἑκατομ. μιλίων. Ἄλλ' ἦδη δυνάμεθα νὰ ἐξαγάγωμεν ἀξιοσημειωτον συμπέρασμα. Γινώσκωμεν τὸ μέγεθος τῆς τροχιάς τῶν ἀστέρων καὶ τὸν χρόνον καθ' ὃν ἐκτελοῦνται αἱ περιστροφαὶ αὐτῶν.

Μεγάλαι προδοκίαι.

Ὁ τὸν ὄγκον τῶν σωμάτων καθορίζων εἶναι ὁ μαθηματικὸς, τὸ δὲ ἀποτέλεσμα τοῦ καθορισμοῦ οὐ μικρὰν παρέχει ἐκπληξιν, καθόσον ἀποκαλύπτει ἡμῖν ὅτι ὁ ὄγκος τῶν δύο συνθετικῶν ἀστέρων ἐνός τῶν ἀστερισμῶν δὲν εἶναι μικρότερος τοῦ τεσσαρακονταπλασίου ὄγκου τοῦ ἡλίου. Τὸ ἀποτέλεσμα τοῦτο ἐμποεῖ πραγματικὴν ἐκπληξιν, ἐνεκα τῆς μεθόδου δι' ἧς ἐπιτυγχάνεται καὶ τοῦ χαρακτηρισμοῦ τῆς ιδέας, εἰς ἣν καθοδηγεῖ. Πρέπει νὰ σημειωθῇ ὅτε ἐν πᾶσι τούτοις ἡ ἀπόστασις τοῦ ἀστέρος ἀπὸ τῆς γῆς δὲν λαμβάνεται ὑπ' ὄψει, διότι τὰ ἀποτελέσματα εἰς τὰ ὁποῖα κατελήξαμεν, εἶναι πάντῃ ἀνεξάρτητα τῆς ἀποστάσεως, ἐν ἧ δύνανται νὰ εὐρισκῆται ὁ ἀστήρ. Ἐγινώσκωμεν ἦδη τοὺς ὄγκους ἐνίων δυαδικῶν ἀστέρων τῇ ἐφαρμογῇ τῆς ἀρχαιοτέρας μεθόδου· ἀλλ' ἐν πάσαις ταύταις ταῖς περιπτώσεσιν ὀφειλομένη νὰ γινώσκωμεν ἐκ προτέρων τὴν τοῦ ἀστέρος ἀπόστασιν. Τὸ στοιχεῖον ὅμως τοῦτο εἶναι πάντοτε ἀμφίβολον, ἐν ταῖς πλείστασι δὲ τῶν περιπτώσεων ἀδύνατος ἀποβαίνει καθ' ὀλοκληρίαν ἢ ἀνακάλυψις αὐτοῦ. Νῦν ὅμως δυνάμεθα νὰ ἐλπίζωμεν μεγάλας προσθήκας εἰς τὰς περὶ ἀστέρων, τῶν ὄγκων καὶ τῶν κινήσεων αὐτῶν ἡμετέρας γνώσεις, παρὰ τὴν ὑπαρξιν τοῦ γεγονότος ὅτι αἱ ἀποστάσεις δύνανται νὰ ἦναι τόσον μεγάλαι ὥστε ἀδύνατος ν' ἀποβαῖν ἡ ἐκτίμησις αὐτῶν διὰ τῶν εἰς τὴν διάθεσιν ἡμῶν μέσων. Τὰ δοθέντα παραδείγματα ἀρκοῦσιν εἰς τὸ νὰ καταδειχθῇ ἡ ποιικιλία τῆς νέας μεθόδου. Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον καθίστησι τὸ ἐνεστῶτα καιρὸν τόσον πλήρη εὐσιῶνων ὑποσχέσεων εἶναι ὁ συνδυασμὸς τῆς φωτογραφίας μετὰ τῆς φασματοσκοπικῆς. Ἡ βελτίωσις ἢ πρόδοσις ἀμφοτέρων τούτων τῶν τεχνῶν ἐγένετο ταυτοχρόνως, τὸ δὲ ποσοδὸν τῶν λεπτομερειῶν, αἵτινες περιλαμβάνονται ἐν ταῖς τοιαύταις φωτογραφικαῖς εἰκόσιν ἡλιακῶν φασμάτων, οἷα αἱ ἐσχάτως ἐπιτενεχθεῖσαι ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ Πίκεριγκ καὶ τοῦ κ. Λόικερ, καταδεικνύουσιν τὴν εὐρύτητα τοῦ εἰς τὴν διερεύνησιν διανοημένου σταδίου.

ΠΟΙΚΙΛΑ.

Αἱ ἰαπωνίδες κόραι κατ' οἶκον.—Ἐν Ἰαπωνίᾳ δύο τινὰ διδάσκονται τὰ κοράσια· πρῶτον πῶς νὰ θέτωσιν ἄνθος ἢ κλάδον φύλ-

λων ἐντὸς δοχείου καὶ δεύτερον τὴν τρόπον τοῦ παίξιν κιθάραν. Ἐν μεταβάτῃ εἰς ἰαπωνικὸν οἶκον, λέγει περιηγητής, ἀκούετε λεπτὴν ἤχον ἐξ ἐκάστου σχεδὸν δωματίου, ἐθέξεθε δὲ εἰς τὸ ἀπάλιν καὶ ἐλαφρὸν τοῦτο εἶδος τῆς μουσικῆς. Ἦν τρόπον ἐξοικειούσθε πρὸς τὸν ἤχον τοῦ ἐκ πηγῆς βέοντος ὕδατος. Οὐδεὶς φαίνεται ὑπάρχων ἐν Ἰαπωνίᾳ οἶκος, στερούμενος δοχείων ἀνθῶν, εἰκόνας ἐν τῷ τοίχῳ ἢ κιθάρας. Οἱ Ἰάπωνες ἔχουσι τέσσαρα εἶδη κιθάρας ἢ σαμβύκης (άρπας). Ἡ σαμ-σὶν ἀποτελεῖ τὸ κοινὸν εἶδος· ἔχει δὲ μακρὸν μέλανα λαμόν, τετραγώνον ἠγεῖον κεκαλυμμένον ὑπὸ δέρματος γαλῆς καὶ τρεῖς χορδὰς ἢ σύρματα· ὁ παίξων πλήττει αὐτὰς διὰ περιέργου λεπτοῦ τεμαχίου ἐλεφαντόδοντος ἢ καὶ διὰ τῶν δακτύλων. Ἄλλο τοιοῦτο ὄργανον εἶναι τὸ κ ό τ ο μετὰ τῶν τριωνκαίδεκα χορδῶν αὐτοῦ, ἄλλο πάλιν μετὰ τεσσάρων χορδῶν καὶ τέλος εἶδος λεπτῆς σαμβύκης, εἰταγθείσης ἐκ Σινικῆς καὶ καλουμένης γίρκεν. Ἡ γίρκεν ἔχει τρεῖς σειρὰς συρμάτων ἐὰν δὲ ἡ παίξουσα κήρη εἶναι ἐπιδεξία μουσικῆς ἐκτελεῖ λαμπρότατα τεμάχια ἐπὶ τῆς σινικῆς αὐτῆς σαμβύκης. Διὰ τῶν ροδοχρῶν ἄκρων τῶν δακτύλων τῶν μικρῶν φαῖν αὐτῆς χειρῶν δύναται νὰ παραγάγῃ ἐκ τῶν συρμάτων ὅλα τὰ εἶδη τῶν φωνῶν τῶν ἰαπωνικῶν πτηνῶν καὶ τῶν ἀγρίων ἰαπωνικῶν θηρίων. Οἱ Ἰάπωνες τόσον ἀγαπᾶσι τὴν μουσικὴν ὥστε σπανίως γευματίζουσιν ἀνευ σαμβύκης ἢ κιθάρας.

Τοῦ λόγου περὶ τῶν ἰαπωνιδῶν κορῶν γενομένου προσηθίμεθα ἐνταῦθα ὅτι αὐταὶ ἔχουσιν ὠραιότητα ὀνόματα, ὀνόματα δηλ. ἄτινα σημαίνουσι «μικρὰ χρυσαλλίς», «ἀργυρόχρουν πτηνόν», «λευκὴ λάμψις», «ἡ καθιστώσα τὸ ἄνθος λαμπρόν», «ἀδαμαντίνη σαμβύκη» καὶ ἄλλα τοιαῦτα τερπνά.

Πόλκα (ἡ ἀρχὴ αὐτῆς). — Οἱ χορεύοντες τὴν πόλκαν ἀγνοοῦσιν ἀνακριβῶς πῶς αὕτη παρήχθη καὶ πόθεν ἔλαβε τὸ πρᾶξον τοῦτο ὄνομα. Ἐν Αὐστρίᾳ ἀφηγοῦνται ὅτι ὀφείλεται εἰς τὴν ἰδιοτροπίαν θεραπαίνης, ἣτις, στενοχωρουμένη ἐν τῷ μαγειρείῳ, ἤρξατο χωρεῖν βιαίως πῶς, ψάλλουσα δ' ἄμα χάριν τοῦ χοροῦ, ἔθνικόν τι ἔσμα. Οἱ κύριοι αὐτῆς, οὕτως αὐτὴν καταλαβόντες, προσηθίμεθα ἀμέσως εἰς τὴν αἴθουσαν, ὅπου ἐκ νέου ἐχόρευεν ἐνώπιον μουσικοῦ τινος, Ἰωσήφ Νερούδα τοῦνομα, ὅστις ἐσημείωσε τὴν τε μουσικὴν καὶ τὸ βῆμα. Μετὰ τινα χρόνον, ὁ νέος οὗτος χορὸς ἐδοκιμάσθη ἐν χορῷ τῶν ἀστῶν. Ταῦτα συνέβησαν τῷ 1830.

Τῷ 1835 ὁ αὐτὸς χορὸς ἐνεφανίσθη ἐν Πράγῃ, ὅπου ἔλαβε τὸ ὄνομα πόλκα. Ἔνεκα τοῦ κατ' αὐτὸν χρησιμοποιομένου ἡμίσεως βήματος, τῆς λέξεως πόλκα α σημαίνουσης τσεχικῆ ἢ μισοῦς.

Μετὰ τετραετίαν ἔκτοτε, τῷ 1839, ἡ πόλκα εἰσῆχθη εἰς Βιέννην, ὅπου μανιωδῶς ἐχορεύετο· πολλοὶ τότε μουσουργοὶ ἤρξαντο γράφοντες παραπλήγια μουσικὰ τεμάχια· εἰς τούτους συγκαταλέγονται καὶ ὁ Ἰωσήφ Λίννερ, ὁ Στράους κλπ. μὴ λησμονουμένου καὶ τοῦ Φραγκίσκου Οὐνάρ, ὅστις ἔγραψεν, ὡς λέγεται, τὴν πρώτην ἐκτυπωθεῖσαν πόλκαν.

Ἡ παραγωγή τοῦ καπνοῦ. — Ἐν ταῖς ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου τῶν οἰκονομικῶν τῆς Γαλλίας καταρτισθείσαις στατιστικαῖς ἢ τῆς τοῦ καπνοῦ παραγωγῆς περιλαμβάνει ἰκανῶς περιέργους λεπτομερείας περὶ τοῦ ποσοῦ τῆς καταναλώσεως καὶ τῶν διαφόρων αὐτῆς μορφῶν.

Τὸ ὅλικόν βῆρος τῶν κατὰ τὸ 1890 πωληθέντων καπνῶν ἀνέρχεται εἰς τὸ μέγα ποσὸν τῶν 36,157,644 χιλιογράμμων, παρασχόντων εἰς τὸ θησαυροφυλάκιον πρὸσδον 3,216,475 φράγκων. Οἱ ἀριθμοὶ οὗτοι εἶναι οἱ αὐτοὶ περίπου πρὸς τοὺς τοῦ 1889.

Τὸ μέσον ποσὸν τῆς καταναλώσεως ἀνέρχεται εἰς 938 γραμμάρια κατ' ἄτομον.

Περίεργον γεγονός ἐν τῇ καταναλώσει ἀποτελεῖ ἡ διαρκὴς ἐλάττωσις τοῦ ποσοῦ τοῦ ταμβάκου, ἡ χρῆσις τοῦ ὁποίου τείνει συνεχῶς εἰς περιορισμόν.

Ἴδου δὲ πῶς ἀναλύεται τὸ υπερβολικὸν τοῦτο ποσὸν τῶν 36 ἑκατ. χιλιογράμμων καπνοῦ, ὃν ἀπορροσῶσιν οἱ καταναλωταί :

Ἐἷνα σιγάρα (Χαβάνας ἢ ἄλλα, 10,154 χιλιογρ., ἀντιπροσωπεύοντα ποσὸν 799,491 φράγκων.

Σιγάρα, κατασκευαζόμενα ἐν Γαλλίᾳ : 3,302,426 χιλιογρ., ἀντιπροσωπεύοντα ποσὸν 55,351,041 φράγκων.

Συγαρέττα παντὸς εἶδους : 851,944 χιλιογρ., ἀντιπροσωπεύοντα ποσὸν 18,787,080 φρ.

Ταυμάχοι : 5,624,035 χιλιόγραμμα, ἀντιπροσωπεύοντα ποσὸν 64,685,736 φράγκων.

Καπνοί : 15,931,512 χιλιόγραμμα, ἀντιπροσωπεύοντα ποσὸν 186,046,800 φράγκων.

Καπνοὶ διὰ μίσηταιν : 693,727 χιλιογρ., ἀντιπροσωπεύοντα ποσὸν 8,571,313 φράγκων.

Καπνοὶ ἠλαττωμένων τιμῶν, πωλούμενοι ἐν ταῖς παραμεθορίαις ζώναις : 6,958,654 χιλιογρ., παριστώντα ποσὸν 22,315,030 φράγκων.

Καπνοὶ μικρᾶς τιμῆς, παραδιδόμενοι εἰς τὸν στρατὸν καὶ τὸ ναυτικόν : 1,911,016 χιλιόγρ., ἀντιπροσωπεύοντα ποσὸν 2,830,421 φρ.

Ἐκτὸς τῆς ἐκ διαλειμάτων πωλήσεως, ἣτις ἀποτελεῖ τὸ πλεῖστον τῶν ὅλων πωλήσεων (364 ἑκατομ. φράγκων ἐπὶ 372 ἑκατομ. φρ.), ὑπάρχουσι καὶ αἱ ἄμεσοι πωλήσεις πρὸς τοὺς καταναλωτάς, ὧν τὸ ποσὸν ἀντιπροσωπεύεται ὑπὸ τῆς διαφορᾶς τῶν δύο τούτων ἀριθμῶν ἣτοι περὶ τὰ 8 ἑκατομ. Τὸ πλεῖστον τῶν ὀκτῶ τούτων ἑκατομμυρίων πρέρχεται ἐκ τῆς ἀμέσου πωλήσεως τῶν σιγάρων τῆς Χαβάνας, τὸ πρῶτον τῶν ὁποίων ἀνέρχεται εἰς 3,194,118 φράγκων.

Σημειώσωμεν ἐν τέλει καὶ τὴν ἐξῆς τελευταίαν λεπτομέρειαν ὅτι ἡ Γαλλία ἐπώλησε τῷ 1890 δι' ἐξαγωγῆν 197,186 χιλιόγραμμα σιγάρων, σιγαρέττων κλπ. ἀντὶ τοῦ ποσοῦ 1,121,209 φράγκων.

Γυναῖκες δραματογράφοι (ἐν ταῖς χώραις τοῦ Βορρᾶ). — Ἐν ἢ ἐν Γαλλίᾳ ὀλίγοι ἀριθμοῦνται δραματογράφοι γυναῖκες, ἐν Σουηδίᾳ καὶ Δανίᾳ ὑπάρχουσι κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην ἰκαναὶ συγγραφεῖς διαπρέπουσαι ἐπὶ δραματικῇ τέχνῃ. Μνημονεύσωμεν, π. χ., τῶν ἐν Ἑλσινγκόρῃ, τῇ πρωτεύουσῃ τῆς Φιλλανδίας, τοιοῦτων :

Ἡ κ. Ἄννα-Καρλόττα-Λέφφλερ, δούκισσα τοῦ Καριανέλλου, γνωστοτέρα ὑπὸ τὸ ὄνομα τῆς κ. Ἐδγκρεν, ἣτις ἀνεβίβασεν ἐπὶ τῆς σκηπῆς τοῦ σουηδικοῦ θεάτρου τὸ «Ὁ! ὁ ἔρω», κωμῳδίαν εἰς 2 πράξεις καὶ τῇ 14 μαρτίου, ἐν τῇ αὐτῇ ἐπίσης σκηπῇ, τὴν «Οἰκογενειακὴν εὐημερίαν» δράμα εἰς 3 πράξεις.

Ἡ κ. Μίνα Κάνθ, ἣτις εἶδε διδασκόμενα ἀπὸ τῆς σκηπῆς δύο τῶν ἔργων αὐτῆς ἐν τῷ φιλλανδικῷ θεάτρῳ τὸ Ραριν περθε εἰς 4 πράξεις τῇ 14 μαρτίου καὶ τὸ Μυρτοβαρκους εἰς 5 πράξεις τῇ 22 μαρτίου.

Ἐν δὲ Κοπεγχάγῃ τοιαῦται γυναῖκες εἰσὶν αἱ ἐξῆς :

Ἡ κ. Ἐ. ἣτις ἐτήρησε τὸ ἀνώνυμον ἐν τῷ τελευταίῳ ἔργῳ ὅπερ ἀνεβίβασθη εἰς τὸ θέατρον τῆς αὐλῆς καὶ ὅπερ ἦν κωμῳδία ὑπὸ τὸν τίτλον : «Μία ὥρα μαθήματος τῆς ἱστορίας».

Ἡ κ. Ἐμμα Γκάδ, ἣτις παρέσχεν εἰς τὸ αὐτὸ θέατρον τὸ ὑπὸ τὸν τίτλον : «Μία διασκεδασίς» ἔργον καὶ παράστασιν ἐτέρου ἔργου τῆς ὁποίας, κωμῳδίας, εἰς τρεῖς πράξεις, ὑπὸ τὸν τίτλον «Οἱ ἀργυροὶ γάμοι», ἀνήγγελλε τῇ 22 μαρτίου τὸ θέατρον Δάγμαρ διὰ 35ην φοράν.

Ἡ κ. Μαγδαληνὴ Τόρσεν, πενθερὰ τῆς κ. Ἰμπεν, δανίς τὸ γένος, νορβηγίς δὲ τὸ τε πνεῦμα καὶ τὴν ἀνατροφὴν, γυνὴ ἡλικίας ἐβδομηκοντα καὶ ἐνὸς ἐτῶν, συγκαταλεγμένη σήμερον ἐν ταῖς ἀξιοσημειωτέραις συγγραφεῦσι τῆς χώρας αὐτῆς καὶ ἡς τὸ ἔργον «Μεταξὺ τεσσάρων τοίχων», εἰς 4 πράξεις, παρασταθὲν ἐν πολλοῖς γερμανικοῖς θεάτροις, ἐπανελήφθη μετὰ μεγάλης ἐπιτυχίας ἐν τῷ θεάτρῳ Δάγμαρ.

Ἐν Χριστιανίᾳ :

Ἡ κ. Λαύρα Κίηλερ, νορβηγίς, ἡς τὸ δράμα εἰς 4 πράξεις ὑπὸ τὸν τίτλον «Οἱ ἄνδρες τῆς τιμῆς» ἐπανελήφθη.

Ἐν Στοκχόλμῃ :

Ἡ κ. Βικτωρία Βενεδικτσὸν ἡς μικρὰ κωμῳδία, ὑπὸ τὸν τίτλον : «Εἰς τὸ τηλέφωνον», ἀλλεπαλλήλους ἤρατο ἐπιτυχίας.

Πάντα ταῦτα τὰ ἔργα δὲν ἔχουσι τὴν αὐτὴν ἀξίαν ἀλλ' ἀντιπροσωπεύουσιν ἀξίαν ἰκανῶς σπουδαίαν. Ἐν ταῖς χώραις ταύταις τοῦ Βορρᾶ ἐπικρατεῖ διὰ τὸ θέατρον κίνησις ἀνάλογος πρὸς τὴν ἐν Ἀγγλίᾳ διὰ τὸ μυθιστόρημα ἐπικρατοῦσαν.

Αἱ γυναῖκες ἀμφισβητοῦσιν αὐτόθι πρὸς τοὺς ἄνδρας τὴν δάφνην τῆς ἐπιτυχίας καὶ ἐν πάσαις ἐκείναις ταῖς χώραις πᾶσαι σχεδὸν διακρίνονται.

Ο ΕΝ ΒΕΝΕΤΙΑ ΒΙΟΣ.

(Σημειώσεις ἐπιτόκτου).

Ἡ τεναγώδης πόλις δὲν ὑπέστη μεγάλην μεταβολὴν ἀπὸ τῆς προτέρας αὐτῆς καταστάσεως· ὃν τρόπον ζῶσιν οἱ Ἑνετοὶ τῆς σήμερον, κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ἔζων πρό μιάς ἀνθρωπίνης γενεᾶς καὶ κατὰ τοὺς χρόνους πιθανῶς τοῦ Γολδόου. Καὶ σήμερον ροφῶσιν ἐν τοῖς μελαγχολικοῖς αὐτῶν καφενεῖσι τὸν καφῆν αὐτῶν, καὶ σήμερον ἐτι συνδιαλέγονται πρὸς ἀλλήλους περὶ τῶν μικρῶν συμβάντων ἐν τῇ πατρίῳ αὐτῶν πόλει, τῇ ἀσιτοελούσῃ τὸν κόσμον αὐτῶν. Τὸ ἐξ ἀμφοτέρων τῶν ἡμισφαιρίων παρερχόμενον αὐτοῦς ρεῦμα τῶν ξένων, ὀλίγον θίγει αὐτούς· δὲν ταράσσονται ἐκ τῆς εὐδαιμονίας αὐτῶν. Καὶ σήμερον οἱ Γονδολιέροι ἐρίζουσι πρὸς ἀλλήλους ὡς ἐπὶ τῆς ἐποχῆς, ἐν ἣ ὑπῆρχον οἱ δόγαι. Ἄν τις δώσῃ αὐτοῖς διὰ τινα βραχὺν πλοῦν μίαν ἰταλικὴν λίραν (φράγκον), οὗτοι φωνοῦσιν ἀπειλητικῶς: «Κύριε, ἐν σολδίον ἐτι, ἂν τις δώσῃ αὐτοῖς δέκα ἰταλικὰς λίρας, λέγουσι παρακλητικῶς: «Κύριε, μίαν λίραν ἐτι...». Καὶ αὐτοὶ οἱ συντηρητικώτατοι τῶν ναυτικῶν ἐπαναστατικῶν ἐμφεροῦνται φρονιμῶν, ἐπαναστατικῶν ὅμως ἐννοεῖται κατὰ τὸν ἴδιον αὐτοῖς τρόπον. Κεραυνοβολοῦσι τὴν δύναμιν τοῦ ἀτμοῦ, ἥτις εἶναι ἡ ἀσπονδωτάτη αὐτῶν ἐχθρὰ ἀπὸ αἰώνων· θορυβοῦσιν ἐναντίον τῆς προόδου, καταρῶναι τὰ varretti (ἀτμόπλοια), ἅτινα ἐστέρησαν αὐτούς τὸν τε ἄρτον καὶ τὴν δόξαν. Ἡ ἀπὸ τοῦ ἔργου ἀποχὴ τῶν Γονδολιέρων, ὁ πόντος τῶν Γονδολιέρων, ταῦτα κατέστησαν σταθερὸς τίτλος ἐν τοῖς ἐνετικοῖς ἡμερησίοις χρονικοῖς. Ἐν τῇ ὀργῇ αὐτῶν ἐπὶ τῷ ἐμφανισθέντι αὐτοῖς συναγωνισμῷ οἱ Γονδολιέροι παρεκτρέπονται καὶ εἰς ἔργα· οἱ Bareuoli (λεμβούχοι) ἐξήνεγκον ἕβρεις καὶ ἀρῆς ἐναντίον τῶν ξένων καὶ τῶν Ἑνετῶν ἐτι, τῶν χρησιμοποιοῦντων τὰ ἀτμόπλοια κατὰ τὸν βραχὺν πλοῦν. Ἀλλὰ πρὸς τί νὰ κατακρίνω τοὺς Γονδολιέρους; ἔχουσι δίκαιον. Ἄν ἤμην καὶ ἐγὼ Γονδολιέρος, βεβαίως καὶ ἐγὼ θὰ ἐφώνουν: «Κάτω ὁ ἀτμός».

Ἄλλ' ὁ ἰδιαίτερός μου Γονδολιέρος, ὁ καλὸς Πέτρος, δὲν ἔλαβε μέρος εἰς τὴν κατὰ τοῦ ἀτμοῦ καταφορὰν τῶν συναδέλφων αὐτοῦ. Ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ἐξυμνεῖ τοὺς παλαιούς χρόνους καὶ κλείει τὴν ρίνα ὅταν μακρόθεν ὀσφρανθῇ τὸν καπνὸν τοῦ ἀτμοπλοίου. «Ὁ υἱός μου», λέγει, δὲν θὰ γείνη πλεον Γονδολιέρος, ἀλλὰ θὰ περιβλήθῃ μᾶλλον τὴν στρατιωτικὴν στολὴν κἂν τοῦτο τραχὺ τυγχάνῃ τὸ ἔργον καὶ κἂν περιστῆ ἐτι ἡ ἀνάγκη νὰ τραπῆ τὴν εἰς τὴν Μασσάουαν ἄγουσαν.— «Ἐχεις δίκαιον, Πέτρε» ἀπίντησα αὐτῷ. «Καὶ ὁ ἰδικός μου ὁ υἱός δὲν θὰ ἀποβῇ πλεον συγγραφεὺς, ἀλλὰ μᾶλλον γαιοκτῆμων καὶ τιμαριῶχος καὶ θὰ ἔχη ἔδραν ἐν Βιέννῃ καὶ ψῆφον ἐν τῷ Κοινοβουλίῳ τῶν βασιλείων καὶ χωρῶν, ἔδραν δὲ μᾶλλον ἢ ψῆφον καὶ ψῆφον μᾶλλον ἢ νοῦν. Ὁ υἱός μου θὰ ἐγκαταλίπῃ τὸ γραφικὸν καὶ τυπογραφικὸν μέλαν. Τὰ ἀτμόπλοια καταστρέφουσι τὰς γονδόλας αἱ ἐφημερίδες τὰ βιβλία. Πέτρε, παρηγορήθητι. Ἀμφοτέροι ζῶμεν ἐν χαλεποῖς χρόνοις. Ἐς κόρακα ἐς πρόδοος!»

Ἐν τῇ Riva dei Schiavoni ἠλιάζονται οἱ τῆς Βενετίας ἄεργοι οὗτοι, μολοντοὶ ἄλλοι ἢ πρὸ ἑκατονταετίας, εἰδὼν ὅμως οἱ αὐτοὶ. Ἐξαπλούμενοι ἐπὶ τῆς κοιτίας παρατηροῦσι τὴν ἐν τῇ παραλίᾳ κίνησιν. Τὸ δὲ θεᾶσθαι τὰ ἀτμόπλοια ἐκφορτόνοντα τοὺς ἀνθρώκας, τὰ ἰστία, τὰ μετ' ἐπιραμμάτων ἰστία, ὀγκούμενα ὑπὸ τοῦ ἀνέμου, τὴν φιλάρεσκον θαλαμηγὸν κοσμουμένην, εἰναῖ ἐπιδειχθῆ ἐν πᾶσι τοῖς λιμέσι τῆς μεσογειοῦ—τὸ θεᾶσθαι λοιπόν, δὲν ἵπποτελεῖ τοῦτο τὸ ἄριστον τῶν ἐπαγγελμάτων; Καὶ ἐγὼ εἰμι σήμερον ὅλως Ἑνετός, θεῶμαι τὰ πρὸ ἐμοῦ καὶ θερμαινόμενοι εἰς τὸν ἥλιον. Ἀλλ' ἰδοὺ μία καλλονὴ ἐκ τῶν πέραν τοῦ Ὠκεανοῦ· εἶναι ἡ θαλαμηγὸς τοῦ Γόρδωνος Βέννετ, ἥτις σταθεμεῖ ἀπαλῶς καὶ ἡδύως ἐν τῇ διώρυγᾳ Giudecca, λευκὴ καὶ ἀπαστράπτουσα ἐκ τοῦ ἡλίου. Ὁ ἰδιοκτῆτης τοῦ Κήρυκος τῆς Νέας Ὑόρκης διατρέχει διὰ τοῦ μεγαλοπρεποῦς αὐτοῦ σκάφους [τὰς θαλάσσας, ἐγκαταλίπων οἶκον τὸν Θεὸν καὶ τοὺς ὑπαλλήλους αὐτοῦ πρὸς ἐκδοσὴν τῆς ἐφημερίδος. Γονδόλαι περικυκλοῦσι τὸ πλωτῆρῶν ἀνάκτορον τοῦ πλουσιωτάτου τῶν ἰδιοκτῆτῶν ἐφημερίδος τοῦ ἡμετέρου πλανήτου, πολλοὶ δ' ἐνεοὶ χαινόντες θεῶνται τὸ μεγαλεῖον, δι' οὗ ὁ ζᾶπλουτος οὗτος δημοσιογράφος ἐαυτὸν περιβάλλει. Ἡ θαλαμηγὸς θὰ ἦτο ἀρετὰ μεγάλη ὥστε νὰ δεχθῆ ὀλόκληρον τὸ ἐπι-

τελεῖον τῆς συντάξεως τοῦ «Κήρυκος τῆς Νέας Ὑόρκης», τόσον μεγάλην ὥστε νὰ συνεδριάσῃ ἐν αὐτῇ ὀλόκληρον συνέδριον τῶν καρδιναλίων. Ἡ θαλαμηγὸς τοῦ Βέννετ ἔχει πλήρωμα ἰβ ἀνδρῶν· τὸ παιγνίδιον στοιχίζει ἀκριβὰ! ἀλλ' ὁ Ἀμερικανὸς προτιμᾷ οὕτω πως νὰ διατρέχῃ τὸν κόσμον μετὰ τῶν ἀνδρῶν αὐτοῦ ἢ νὰ αὐτοχειριασθῆ. Γνωστὸν ἄλλως ὅτι κατὰ τοὺς τελευταίους τούτους χρόνους πολλοὶ νύτοκτόνησαν ἐνεκα τοῦ ὅτι ἠγγούον τί νὰ πράξωσι διὰ τοῦ πλοῦτου αὐτῶν. Ἐσχάτως ἐτι ἀνέγνων πον περὶ κυρίου τινος ὅστις, ἴμα τῇ εἰδήσει ὅτι ἐκληρονομίσε τριάκοντα ἑκατομύρια, νύτοκτόνησεν.

Καὶ ἐν Βενετία ἡ δελίη δὲν λάμπει πάντοτε· πολλὰς νύκτας ἀναγκάζεται τις νὰ εὐρίσκειται ἐν μέσῳ πυκνῆς ὀμίχλης· ἀλλοίμενον εἰς τὸν ναῦτην, τὸν ποιοῦμενον κατὰχρονδιν ποτοῦ: πίπτων εἰς τὸ τέναγος, ἐξάγεται ἐκ τούτου κατὰ πολλὰς λίτρας βαρύτερος καὶ κατὰ πολλοὺς χρωματισμοὺς πρασινώτερος, διότι τὸ τοῦ τεναγούς ὕδωρ δὲν εἶναι μόνον ὕδωρ.

Ἐν Βενετία, αἱ λαμπραὶ νύκτες εἶναι τι θαυμάσιον· ὅταν ὁ μωσ ὁ φοινικίας (Seirosoo) ἐξαπλώνει τὸν ἀπαισίον αὐτοῦ πέπλον καὶ πᾶσα αἱ γέφυραι ὑγραίνονται τότε πολλοὶ λέγουσιν: «Βενετία, ὁ διάβολος νὰ σὲ πάρῃ».

Οὐδαμοῦ εὐρίσκονται τόσαι γαλαῖ, ὅσαι ἐν Βενετία. Ὅταν ἡ νύξ ἦναι θολή, οὐδεὶς δὲ καθαρωδὸς ἐν τῇ ὄχθῃ ἀκούεται, τότε αἱ γαλαῖ ἄρχονται τῆς ἰδίας αὐτῶν δυναυλίας, μι α ο υ λ ι ζ ο υ σ α ι καὶ ὀλολύζουσαι κατὰ τὴν ἐν νεκρικῇ σιγῇ διατελοῦσαν νύκτα. Ὀλόκληρος ἡ Βενετία εἶναι τότε μι α ο υ λ ι σ μ α γ α λ ῶ ν. Καὶ κατὰ τὴν προΐαν ἐτι πυκνὴ ὀμίχλη ἐπικάθηται τῶν τεναγῶν· οἱ Ἑνετοὶ ὅμως ἐξέρχονται μόνον ὅταν ὁ ἥλιος διασκεδάσῃ τὴν ὀμίχλην. Τότε δὲ ροφῶσι τὸν καφῆν—πολλοὶ δὲ καλλιμόρφοι κυρίαὶ πρᾶττουσι τοῦτο ὡς πρῶτον ἔργον τῆς ἡμέρας ἐν αὐτῇ τῇ κλίμῃ—καὶ βαθμιαίως ἐξοικιοῦνται πρὸς τὸ φῶς. Ὅτι ὅμως ἡ νύξ ἀποτελεῖ τὸ ὠραιότερον ἡμῶν τοῦ βίου, τοῦτο οὐ μόνον γερμανὸς ποιητὴς ἀλλὰ καὶ πολλοὶ Ἑνεταὶ ἐξέφησαν, Ὡς νεωτέρα γυνὴ ἡ Ἑνετὴ ἀναγκάζεται οὐ μόνον νὰ περιφέρεται διὰ γονδόλας, ἀλλὰ καὶ περὶ νὰ βαῖνῃ ἐπὶ τινὰς ὄβρας, ὀφείλει ν' ἀνέρχηται καὶ κατέρχηται γεφύρας, ὀφείλει, χάριν τοῦ θυμοῦ, τῇ δὲ κάκεισε νὰ προεῦρηται εἰς τὸν Θεὸν ἐν μιᾷ τῶν ἑκατῶν ἐκκλησιῶν, ὀφείλει νὰ περιπατῆ ἐν τῇ πλατείᾳ καὶ τῷ δημοσίῳ κίβῳ, ὀφείλει νὰ ἐπισκέπτηται τὴν ἐσπέραν τὰ θεᾶτρα καὶ νὰ δέχηται ἐκεῖ ἐν αὐτοῖς τοῖς θεωρείοις ἐτι ἐπισκέψης.

Οὐδεμία τῶν πόλεων τῆς Ἰταλίας ἔχει τόσον ἀνεπτυγμένον τὸν ἐν καφῆνεῖσι βίον ὅσον ἡ Βενετία. Οἱ Ἑνετοὶ χρησιμῶ-ποιοῦσι τὸν καφῆν, πρὸς ἀποσκορᾶσιν τοῦ ὕπνου· διότι νωθὸς εἶναι ὁ αὐτόθι βίος, ἀνευ οἰασδίποτε μεγάλης ἐνεργείας, τῆ στεργήσει μάλιστα τοῦ ἐκ τῶν ἡμαξῶν κρότου. Ἐν Βενετία κοιμᾶται τις ἡδέως, ὄνειρεῖται ἡδέως, στενάζει ἡδέως. Ἡ Βενετία εἶναι ἡ ἐκλεκτὴ πόλις τῶν ταξειδευόντων νεογᾶμων· ἐκεῖ νεαρὰ ζεύγη ἐκ πασῶν τῶν χωρῶν διασχιζοῦσι τὰς διώρυγας, ἀποδουρῶμενα εἰς τὰς γονδόλας ὡς εἰς σαρκοφάγον.

Καὶ ὅμως τὴν ζοφερὰν ἀντίθετον πλευρὰν τῶν ἐρωτικῶν τούτων εἰδυλλίων ἀποτελοῦσιν αἱ πειναλαῖ μορφαί, αἱ τοσοῦτον ἀπειροπληθεῖς ἐν ταῖς μικραῖς ὁδοῖς τῆς Βενετίας ἐμφανιζόμεναι, ἀληθῆς λα ὀ ς ἄ θ λ ῖ ο ν, ὡς Ἑνετός τις εἶπέ μοι. «ὦ! πεινώ, εὐσπλαγγισθῆτι μοι», ὁπόσον συχνάκις ἐπλάξε τὰ ὄπτα μου ἡ φωνὴ αὐτῆ οἰμωγῆς. Πενόμεναι, ρακένδυτοι γυναῖκες ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ἐκφέρουσιν αὐτόν, πείνα δὲ καὶ ἀθλιότης προβάλλουσιν ἐπὶ τῶν τοῦ προσώπου αὐτῶν χαρακτηριστικῶν. Μεγάλοι πρὸς κοινὴν ταφὴν τάφῳ δέχονται τὰς ἀτυχεῖς ταύτας, ὅταν εὐτυχίσει ν' ἀποθάνωσι. Ἐξὼ ἐν τῷ νησιωτικῷ νεκροταφείῳ τοῦ Ἁγ. Μιχαὴλ σειραὶ ὄλων τοιοῦτων τάφων παρατηροῦνται. Χιλιάδες αὐτόθι ἀναπαύονται, ἀνευ ὀνόματος μόνον δὲ μετ' ἀριθμῶν. Αὐτόθι πολλῶ κάλλιον διατελοῦσιν ἢ πρότερον ἐν τῷ βίῳ. Στὰς πρὸ τῶν τάφων τούτων, ἐφ' ὃν διασπῶνται τὰ τεναγώδη κύματα, ἀνέγνων ἀριθμούς, οὐδὲν ἄλλο εἰ μὴ ἀριθμοὺς ἐπὶ τῶν πινάκων. Καὶ ἐν τούτοις δέον νὰ ἐκτιμῶνται οἱ ἀτυχεῖς οὗτοι ἐπὶ τῷ ὅτι ἐλπισμὸν ἔχουσιν. Ἐπὶ καλλιμαρμάρων, ὅμως τάφων ἀναγινώσκει τὴ ὀνόματι πριγκίπων, ἐν οἷς καὶ τὸ ὄνομα Τζιο-βανέλλν. Ὁ πριγκίπῃ οὗτος ἦν ὁ πλουσιώτατος τῆς γενετῆρας αὐτοῦ πόλεως. Ἀπέθανε δὲ πρὸ τινῶν ἐτῶν, ἀφείς χίρα, υἱοθετημένον ἡδὸν καὶ πολλὰ ἑκατομύρια. Ἡ Βενετία, ζῶντα αὐτόν, τιμαῖς περιέβαλε· καὶ ὅμως οὐδὲ ὀδολὸν ἐκληροδότησεν εἰς τὴν

πόλιν. Οἱ πτωχοὶ τῆς συνοικίας, ἐν ἣ ἔζησε καὶ ἀπέθανεν, ἐφήγοσαν αὐτοδικίαν ἐπὶ τῆς μνήμης αὐτοῦ, παρακολούσαντες τὸν μετὰ πομπῆς ἐνταφιασμὸν αὐτοῦ. Καὶ αὐτὸς δὲ ἦτο εἰς μόνον ἀριθμὸς, ὁ ἐλάχιστος μάλιστα τῶν ἀριθμῶν. Πόσοι ἐξαπλοῦνται καὶ μεγαλύνονται ἐν τῇ κοινωνίᾳ ἐνεργοῦντες ὡσεὶ ἦσαν πλέον τι ἢ ἀριθμοί!

ΕΘΝΟΛΟΓΙΚΗ ΣΚΙΑΓΡΑΦΙΑ ΤΟΥ ΡΩΣΙΚΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ.

Οἱ λαοί, οἵτινες, εἰς 113 ἑκατομύρια ψυχῶν ἀνερχόμενοι, ἐν στρογγύλῳ ἀριθμῷ, εὐρηνταὶ διεσπαρμένοι ἀνὰ τὸ ρωσικὸν κράτος, ἀνήκουσιν, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰς δύο τῶν μεγάλων ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῆς ἐθνότητος οἰκογενειῶν τῆς ἀνθρωπότητος, εἰς τὴν ἰνδοευρωπαϊκὴν δηλονότι ἢ ἀρουανικὴν καὶ εἰς τὴν οὐραλοαλταϊκὴν οἰκογένειαν. Οἱ Ἄρουανοὶ τοῦ σλαυικοῦ ἰδία κλάδου εὐρηνταὶ ἀποκατεστημένοι μᾶλλον ἐν τῇ εὐρωπαϊκῇ Ρωσίᾳ, ἐνῶ ἡ ἀσιατικὴ Ρωσία κατοικεῖται πρὸ πάντων ὑπὸ οὐραλοαλταϊκῶν λαῶν ἦτοι Τούρκων, Μογγόλων, Μαντσουρίων καὶ πρὸς Β Οὐγροφιλανδῶν. Ἐν τούτοις δὲν πρέπει νὰ ὑποθεθῆ ὅτι ἐκ τῶν τελευταίων τούτων δὲν εὐρίσκονται καὶ κατὰ μέγαν μάλιστα ἀριθμὸν ἐν τῇ βορείῳ εὐρωπαϊκῇ Ρωσίᾳ καὶ ὅτι ἐν Τουρκεστάν δὲν ὑπάρχουσιν Ἑρανοὶ ἰνδοευρωπαϊκῆς οἰκογενείας καὶ ἐν Σιβηρίᾳ ἄποικοι Σλαῦοι. Καθόσον ἀφορᾷ εἰς τὸν Καύκασον καὶ τὰς γειτνιαζούσας χώρας αὐτόθι ὑπάρχει μοναδικὸν ἐθνολογικὸν μωσαϊκόν, τὰ στοιχεῖα τοῦ ὁποίου εἶναι πολυπλοκώτατα καὶ ὁ καθορισμὸς τῶν ὁποίων ἀποβαίνει ἀδύνατος. Ἡ σημαντικὴ οἰκογένεια ἀντιπροσωπεύεται ὑπὸ πολυαριθμῶν Ἰσραηλιτῶν ἐν Πολωνίᾳ καὶ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις τῆς ΝΑ εὐρωπαϊκῆς Ρωσίας, ὑπὸ τινῶν Καραϊτῶν ἐν Κριμαίᾳ καὶ ὑπὸ σπανίων ἔτι πιθανῶς καὶ μικρῶν φυλῶν τοῦ Τουρκεστάν, αἵτινες θεωροῦσιν ἑαυτὰς ἀμέσους ἀπογόνους τῶν Ἀράβων κατακτητῶν τοῦ Η' αἰῶνος μ. Χ.

Πρὶν ἢ ὅμως χαράξωμεν τὰς ἐξωτερικὰς γραμμὰς τῆς γενικῆς εἰκόνας τῶν λαῶν ἢ φυλῶν τοῦ τῆς ἡμετέρας ἐποχῆς ρωσικοῦ κράτους, πρὶν ἢ ταχέως ἐπισκοπήσωμεν τὰς διαφόρους μεταβολὰς, ἄσπερ οἱ λαοὶ οὗτοι ὑπέστησαν ἀπὸ τῶν ἱστορικῶν ἔτι χρόνων, δὲν εἶναι ἄρα γε ἀρμοδιώτερον ν' ἀναζητήσωμεν ἐν τῷ ἀπομεικρυσμένῳ καὶ ἀφανῆ παρελθόντι τῶν εὐρεῶν τούτων χωρῶν, τὰ ὑφιστάμενα ἔτη ἴγνη τῆς ἀρχεγονοῦ ἀνθρωπότητος; Πρὸ τῶν σημερινῶν Ρώσων, τῶν Σλαύων καὶ τῶν Τουρκοφιλανδῶν τοῦ Θ' αἰῶνος ὡς καὶ αὐτῶν ἔτι τῶν παρὰ τῷ Ἡροδότῳ ἀπαντῶντων Σκυθῶν ὑπῆρξαν ἄνθρωποι, ὑπῆρξαν τοιοῦτοι ἀπ' αὐτῆς τῆς στιγμῆς, καθ' ἣν κατὰ κληρὸν ἦ γῆ, ἀπ' αὐτῆς τῆς στιγμῆς καθ' ἣν οἱ κολοσσαῖοι παγετώδεις ὄγκοι τῆς τεταρτογενοῦς περιόδου ἤρξαντο τῆς πρὸς ἐξαράνισιν κινήσεως αὐτῶν.

Ἐπῆρξεν ἀληθῶς κατὰ τοὺς γεωλόγους στιγμή, κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ εὐρωπαϊκὴ Ρωσία ἀπετελεῖτο ἐκ μιᾶς μεγάλης ἡπίερου στενῆς σχετικῶς, ἐπεκτεινομένης ἀπὸ τῶν Καρπαθίων εἰς τὰ Οὐράλια καὶ ἕως τὸ πρὸς Β ὄριον ἀπετελεῖτο ὑπὸ γραμμῆς χωροῦσης ΝΑΒΑ ἀπὸ Κρακοβίας εἰς τὰς πηγὰς τῆς Πετσόρας· τότε ὁ παγωμένος ὠκεανὸς εὐρίσκετο πολὺ νοτιώτερον, παρουσιαζόμενος κατὰ τὴν διεύθυνσιν ταύτην κόλπον, κλειόμενον πρὸς Δ καὶ Α ὑπὸ δύο κολοσσαίων ὄγκων ἀγχοῦ, τοῦ πρώτου στηριζομένου ἐπὶ τῶν σκανδιναυικῶν ὄρεων καὶ καταλαμβάνοντος τὰ βόρεια τῆς Βαλτικῆς, τὴν Φιλανδιάν καὶ τὰς τῆς Βαλτικῆς ἐπαρχίας, ὡς καὶ τὰ κυβερνεῖα τῆς Πετροπόλεως καὶ τοῦ Ὀλονέις, τοῦ δευτέρου ἔχοντος βᾶσιν τὴν τῶν Οὐραλίων ὄροσειράν. Πρὸς Ν ἡ τεταρτογενεὶς αὕτη Ρωσία ἐβρέχετο ὑπὸ τῶν κυμάτων παραλίου λεκάνης, περιλαμβανούσης τὴν Κασπίαν, τὴν Ἀζοφικὴν καὶ τὸν Εὐξεινον καὶ ἐκτεινομένης πρὸς Β πρὸς τὴν Σαμαράν, ἐνῶ μέγας παγετώδης ὄγκος κατεῖχε τὰς τοῦ Καυκάσου κλιτύας· ὁπωσδήποτε ἡ Κριμαία φαίνεται ὑψισταμένη ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης. Ὅτε δέ, τοῦ κλίματος μεταβαλλομένου ὡς καὶ ἐν πάσῃ τῇ λοιπῇ Εὐρώπῃ, οἱ τοῦ πάγου ὄγκοι ἤρξαντο ἐλαττούμενοι, αἱ χῶραι αὗται εὐρέθησαν κεκαλυμμέναι ὑπὸ ζωηρᾶς χλωδούδος βλαστήσεως, ἥτις διέτρεπε μέγιστα ἐξαρανισθέντα ἤδη ζῶα, ὡς τὸν Μαμμουθ, τὸν Ρινόκερων καὶ τινὰς μεγάλας

ἐλάφους. Ἐκεῖνα δὲ τὰ ὁποῖα κατήρτισαν τὸ παχὺ στρώμα μελαίνης φυτικῆς γῆς (τσερνοζέμ) τῆς ἐνεστώσης κεντρῶας Ρωσίας εἰς τὰ ἄφθονα λείψανα τῆς πλουσίας ταύτης φυτείας.

Μολοντί ἐν τοῖς ἀποταμιεύμασι τῶν ὀστέων τῶν μεγάλων τούτων χορτοφάγων δὲν ἀπῆντησαν εἰσέτι λείψανα ἀνθρωπίνων σκελετῶν δὲν φαίνεται ἀπίθανον ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἔζησε ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τῆς τεταρτογενοῦς ταύτης Ρωσίας· λείψανα τῆς βιομηχανίας αὐτοῦ, ἀναμειγμένα μετὰ ἀνθρώκων, εὐρέθησαν ἐν τοῖς στρώμασιν ἐκείνοις, ἐν οἷς ἄφθονα ὑπῆρχον ὄστᾶ μαμμουθ, ρινόκερω, θῶος καὶ ἐλάφου, ὄστᾶ, ὧν ἕνια ἦσαν ἀπὸ σκοποῦ ἐσχισμένα καὶ ἐπεξεργασμένα· ἐν τοῖς στρώμασι τοῦ Καρατσαρόβου π. χ. ἐπὶ τῶν ὄχθων τοῦ Ὄκου (ἐν τῷ κυβερνεῖῳ Βλαδιμήρ) τεμάχια καὶ λεπτὴ ἔτι πλᾶξ πυρολίθου, ἐγκλωσμένα εἰσέτι ἐν τῇ ὀστέωδι ὕλῃ, ἀνεκαλύφθησαν πρὸ δωδεκαετίας περίπου ὑπὸ τοῦ κόμητος Οὐδάρωφ ὁμοῦ μετὰ σπλεγγίδων, κορυῶν καὶ ἄλλων ἀντικειμένων, ἀνηκόντων εἰς τὴν οὕτω καλουμένην παλαιολιθικὴν ἐποχὴν. Καὶ ἄλλα εἰς τὴν αὐτὴν ἀρχαιότατα ἀναγόμενα μέρη ἀνεκαλύφθησαν νοτιώτερον ἐν τοῖς κυβερνεῖσι τοῦ Βορονέζ καὶ τῆς Πολτάβας· ἐν Πολωνίᾳ οὐ μακρὰν τῶν αὐστρорρωσικῶν μεθορίων ὁ κόμητος Ζαβῆστζας διηρεύνησεν ἐπίσης σπήλαιον, ἐν ᾧ λείψανα ἀνθρωπίνης βιομηχανίας τῆς παλαιολιθικῆς ἐποχῆς ἀνεκαλύφθησαν μετὰ πολυαριθμῶν ὀστέων μαμμουθ· παραπλήσια ἀνεκαλύφθησαν καὶ ἐν Ποδολίᾳ. Τέλος ἐν Κριμαίᾳ ὁ κ. Μερεζκόβσκις ἔσχε τὸ εὐτύχημα νὰ διερευνήσῃ σπήλαιον ὅπου μετὰ τῶν λειψάνων ζῶων τῆς τεταρτογενοῦς περιόδου ὑπῆρχον καὶ ἐργαλεῖα ἐκ πυρολίθου μετὰ τῶν χαρακτηριστικῶν μορφῶν τῶν δύο παλαιολιθικῶν ἐποχῶν.

Οὕτω λοιπὸν κατὰ τὴν τεταρτογενῆ περίοδον ὁ ἄνθρωπος ἔζη ἐν Ρωσίᾳ ἀπὸ τῆς Κριμαίας μέχρι τῶν ὄχθων τοῦ Ὄκου, ὅστις φαίνεται μέχρι τῆς ἐποχῆς ταύτης τὸ βορειότερον σημεῖον εἰς ὃ εἶχε προχωρήσει, σημεῖον, ὅπερ δὲν ἀπέχει πολὺ τῆς παραλίας τοῦ μεγάλου κόλπου εἰς τὸν ὁποῖον ἡ παγωμένη θάλασσα εἶχεν ἐξωθήσει τὰ κύματα αὐτῆς κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς γεωλογικῆς ταύτης ἐποχῆς. Δυστυχῶς, οὐδὲν ὀστεολογικὸν στοιχεῖον ἐνεφανίσθη, ὅπερ νὰ ἀποδείξῃ καὶ κατ' ἐλάχιστον ἔτι ὁποῖός τις ἦτο ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος ὑπὸ ἀνθρωπολογικὴν ἔποψιν, ἦτοι ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῆς φυσικῆς αὐτοῦ καταστάσεως· ἀν ἡ δυτικὴ καὶ ἀνατολικὴ Εὐρώπη ἀπεκάλυψεν ἡμῖν τὴν ὑπαρξίν πολλῶν ἀνθρωπίνων φυλῶν ἐν ἐποχῇ τοσοῦτον ἀπομεικρυσμένη, ἡ τεταρτογενεὶς Ρωσία ἄφωτος εἰσέτι παραμένει ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τοῦ γυναι, ὁποῖός τις ἦν ὁ καταρτισμὸς ἐκείνου ὅστις ἐθήρευε τὸν δασὺν μαμμουθ διὰ μέσου τῆς παγεταίας χλόης τοῦ τσερνοζέμ.

Κατὰ τοὺς ρώτους ἀρχαιολόγους καὶ ἰδίᾳ κατὰ τὸν κόμητα Οὐδάρωφ, δὲν ὑπάρχει χάσμα ἐν τῇ γῶρᾳ αὐτῶν μεταξὺ τῆς παλαιολιθικῆς καὶ τῆς νεολιθικῆς βιομηχανίας, ὡς ἐπὶ μακρὸν ἐπιστεύετο ὅτι ὑπῆρχε τοιοῦτον ἐν τῇ δυτικῇ Εὐρώπῃ, τοῦθ' ὅπερ ἀποτελεῖ γνῶμην ἥτις φαίνεται ἀμφισβητούμενη, ἀναφορικῶς πρὸς τὴν τελευταίαν ταύτην χώραν. Ἡ νεολιθικὴ βιομηχανία χαρακτηρίζεται ἐν γένει ὑπὸ τῆς ὑπάρξεως τῶν πηλίνων ἀντικειμένων, ὑπὸ τῆς στιλβώσεως τῶν ἐργαλείων καὶ τῶν λιθίνων ὄπλων καὶ ὑπὸ τῆς παρουσίας λειψάνων οἰκιακῶν ζῶων· ἕνια ὅμως τῶν στρωμάτων ὡς τὸ τοῦ Βολοσόβου (ἐν τῷ κυβερνεῖῳ τοῦ Βλαδιμήρ), τὸ διερευνήθην ὑπὸ τοῦ κόμητος Οὐδάρωφ καὶ γειτνιαζόν πρὸς τὸ τοῦ Καρατσαρόβου καὶ τὸ τοῦ Κιζιλ-Κομπᾶ ἐν Κριμαίᾳ, ἀνεκαλυφθὲν ὑπὸ τοῦ κ. Μερεζκόβσκις, φαίνονται ἀποτελοῦντα μαρτύρια τῆς μεταβατικῆς τῶν δύο βιομηχανικῶν ἐποχῶν φάσεως· συνελέγησαν δ' ἐκεῖθεν πολυαριθμὰ συντρίμματα δοχείων λίαν χονδροειδῶν, ἀλλὰ τὰ ἄκρα τῶν βελῶν, αἱ σπλεγγίδες, εἰσὶν ἀρχαϊκῆς ὕλης τέχνης, ἐν δὲ τῷ πρώτῳ τῶν στρωμάτων τούτων ἐκτός ὀστέων ἀντικειμένων, ἀρπάγα, ἄγκιστρα, βελόναι, ἀξίνας, σμίλαι, ἐνώτια κλπ. ἐκ λίθου δὲν εἶναι ἐστιλβούμενα· τέλος τὰ ἐν αὐτοῖς ζῶα εἶναι ἐκ τῶν ἀγρίων.

Οἱ καθαρῶς νεολιθικοὶ στήθιοι εἰσὶ πολυαριθμοὶ ἐν Ρωσίᾳ, μολοντί, λαμβανόμενης ὑπ' ὄψιν τῆς τοῦ ἐδάφους ἐκτάσεως, δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι εἰσέτι ὑστερεῖ ἢ ὑπαρξὶς συνόλου ἐπαρκῶς τελείου τοῦ τιμήματος τούτου τῆς παλαιοεθνολογίας τῆς χώρας. Μόνον ἐν τῷ Καυκάσῳ καὶ ἐν τῇ Κριμαίᾳ ἀνευρέθησαν εἶδη λιθίνων τραπεζῶν (dolmens), τοῦθ' ὅπερ ἐξηγεῖται βεβαίως ἐκ τῆς σπάνεως τῶν βράχων ἐν τῇ κεντρῶῃ καὶ τῇ μεσημβρινῇ Ρωσίᾳ· τοιαῦτα ὅμως τράπεζαι δὲν ἀνευρέθησαν ἐν

Φιλανδία ἢ τὰς βορείαις ἐπαρχίαις τὸναντίον νεολιθικὰ στρώματα ἐπὶ τῶν ἀκτῶν τῆς λευκῆς θαλάσσης καὶ ἐπὶ τῶν λιμνῶν Ὀνέγας καὶ Λαδόγας τεκμηριῶσιν ὅτι κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ὁ ἄνθρωπος εὗρισκετο πολλῶν βορείωτερον ἢ κατὰ τὴν προγενεστέραν.

Ἐν τοῖς στρώμασι τούτοις τὸ τῆς λίμνης Λαδόγας, διερευνηθὲν καὶ περιγραφὴν ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ Ἰνστράντζεφ, μέγιστον παρέχει ἐνδιαφέρον, ὀφειλόμενον εἰς τὴν ἀφθονίαν τοῦ ὕλικου, ὅπερ παρέσχε καὶ εἰς τὴν ἀνακάλυψιν δέκα ἀνθρωπίνων κρανίων, δι' ὧν δυνάμεθα οὕτω καλῶς νὰ γνωρίσωμεν, ὅποιοι ἦσαν οἱ κάτοικοι τῆς χώρας ταύτης ἐν ἐποχῇ τοσοῦτον ἀρχαίῳ. Πράγματι ἐν τῷ αὐτῷ στρώματι ἐλώδους ἐδάφους, τῷ μετὰ βεβαιότητος εἰς τὴν τῶν πάγων ἀνίχνοντι περιόδον, ἐν ᾗ αἱ ἀνακαλύψεις αὗται ἐγένοντο, ὁ κ. Ἰνστράντζεφ ἐκτὸς εἰδῶν φυτῶν, μικρῶν διαφερόντων τῶν τῆς σήμερον, παρετήρησε σπουδαῖον ἀριθμὸν κορυμῶν δρυός, ἀποτελούντων ὀλόκληρον δάσος· καὶ ὅμως τὸ δένδρον τοῦτο δυσχερέστατα πλέον ἀναπτύσσεται ἐν τοῖς μέρεσι τούτοις καὶ ἀπαντᾷ σπανιώτατα καὶ μεμονωμένον πρὸς Ν τοῦ κυβερνείου τῆς Πετροπόλεως· κατὰ συνέπειαν τὸ κλίμα θὰ ἦτο τότε ἡπιώτερον ἐν ταῖς ὄχθαις τῆς Λαδόγας, τοῦ ὅπερ προάγει ἡμᾶς εἰς ἀρχαιότητα ὑπερβαίνουσαν τὰς ἀρχαιοτέρας παραδόσεις. Πρὸς τούτοις ὁ ἀγρίοχοιρος (*sus scrofa ferus*) μέγας βαλανοφόρος, τανῶν ἐξαφανισθεὶς καὶ ἐξωθηθεὶς ὑπὸ τῆς φύσεως ἐπὶ τὰδε τῆς 55⁰ Β πλάτους ἀφθόνως ἀντιπροσωπεύεται ὑπὸ τῶν λειψάνων αὐτοῦ ἐν τοῖς λειψάνοις τῶν μαγειρείων τῶν ἀνθρώπων, οἵτινες ἐφοίτων εἰς τὰ δάση ταῦτα τῶν δρυῶν.

Οἱ ἄνθρωποι οὗτοι ἦσαν μεγάλοι θηρευταὶ καὶ μεγάλοι ἀλιεῖς κοινοῦντες τὰς ὄχθας τῆς λίμνης, ἀν τούλαχιστον κρίνει τις ἐκ τῶν λειψάνων θήρας καὶ ἰχθύων, ἅτινα ἐν τῷ στρώματι τούτῳ εὗρέθησαν. Ἄν ὅμως κατεδίωκον τὰ ἄγρια θηρία τῆ βροθεῖα οἰκιακῶν κυνῶν δύο διαφόρων φυλῶν — καὶ τοιαῦται ὑπάρχουσι μέχρι 14 εἰδῶν, — ἀν συναλάμβανον τὰς φώκας καὶ τοὺς μεγάλους ἰχθῦς δι' ἀγκίστρων, καθόσιν ἴγνούν τὴν χρῆσιν τῶν δικτύων πρὸς ἄγρευσιν τῶν μικρῶν, ὡς ἀποδείκνυται ἐκ τῆς ἐλλείψεως λειψάνων τούτων καὶ λιθίνων μετρικῶν σταθμῶν, τοσοῦτον ἄλλως χρησιμοποιοιμένων ὑπὸ τῶν παρὰ λίμνας καὶ τῶν νεολιθικῶν πληθυσμῶν τῆς κεντρικῆς Εὐρώπης· ἀν ἔτρωγον τοὺς κόκκους τῆς βιάτου. τὰ Ἰδαῖα μῶρα (*framboises*) καὶ τὰ λεπτοκάρυα τῶν δασῶν αὐτῶν, οὔτε ἔσπειρον ὅμως, οὔτε ἐφύτευον κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, οὔτε ὠδήγουν μακρὰν εἰς βοσκὰς τὰ ἐκ ταρανδῶν ποίμνια αὐτῶν, οὔπερ ταρανδῶν δὲν εἶχον εἰσέτι ἐξημερώσει. Ἦσαν ὅμως μόνιμοι διότι ἡ λίμνη ἐπρομήθευεν αὐτοῖς ἀφθονον τροφήν, ἣν περ ἴδρυντο περιφερόμενοι ἐπὶ τῶν ὕδατων αὐτῆς ἐν μονοξύλοις ἐκ δρυός, ὁμοίους πρὸς ἐκεῖνο ὅπερ εὔρον κάλλιστα διατηρούμενον ἐν τῷ ἔλει. Ἐγίνωσκον νὰ κατασκευάζωσι χονδροειδῆ πως κεραμευτικὰ ἀγγεῖα ἀνευ ὠτίων ἢ λαβῶν ἀλλὰ μετ' ὀπῶν, ἐξ ὧν ἦτο δυνατόν νὰ κρεμῶνται, καὶ μετὰ φανερῶν ἀσπειρῶν διακόσμου, κατῆρτιζον κοσμήματα ἢ φυλακτῆρια ἐξ ὀστῶν, εἰς ἃ ἐπειρῶντο νὰ δώσωσι μορφήν ζώων καὶ ἐν γένει τὰ ὅσα ἔχρησιμευον αὐτοῖς ὡς πρώτη ὕλη διὰ πλεῖστα ὅσα ἀντικείμενα, ὡς μαχαίρας, βελόνας, αἰγμάς δοράτων, βελῶν καὶ καμακῶν. Καθόσον ἀφορᾷ εἰς τὰ λίθινα ἐργαλεῖα, ὀλίγιστα ὑπῆρχον ἐκ πυρολίθου, τοῦ τελευταίου τούτου σπανίζοντος ἐν τῇ χώρᾳ· αἱ ἀξίνα ὅμως, αἱ σμίλαι, οἱ πελέκει, οἱ εἰς τὴν ἐπεξεργασίαν τοῦ ξύλου καὶ ἐσκαφῆν τῶν μονοξύλων χρησιμοποιοῦμενοι, ἦσαν ἐξ ἀργιλλώδους σχιστολίθου ἐπιμελῶς ἐστιλβωμένοι.

Τὰ δέκα κρανία, ἅτινα συνέλεξεν ὁ κ. Ἰνστράντζεφ παρέσχον τῷ διασέμψῳ ἀνθρωπολόγῳ τῆς Μόσχας κ. Ἀνατόλ Βογδάνωφ ἰκανὰς βάσεις, ἐφ' ὧν στηριζόμενος νὰ δώσῃ γενικὴν τινὰ ἀποψιν τοῦ ποιοῦ τῆς φυλῆς ταύτης τῶν θηρευτῶν τῆς Λαδόγας. Καίτοι πάντες εἶχον ἐπίμηκες τὸ κρανίον (δολιχοκέφαλοι) παρουσιάζουσιν ὅμως ἰκανῶς σαφεῖς διαφορὰς ὑπὸ τὴν ἐποψιν ταύτην καὶ μεῖζονας ἔτι ὑπὸ τὴν ἔσπιν τοῦ προσώπου, ἐνὸς τούτων ἔχοντος πρόσωπον μογγολοειδές. Κατὰ συνέπειαν οἱ τὴν ἐθνολογικὴν κατάστασιν τοῦ λαοῦ τούτου διερευνῶντες εὗρισκονται ἀπέναντι πληθυσμοῦ ἀναμίκτου, οὕτως ὥστε ἀν ληφθῶσιν ὑπ' ὄψιν ἄλλα κρανία τῆς νεολιθικῆς ἐποχῆς ἐν Ρωσίᾳ, ὡς τὸ ἀνακαλυφθὲν ἐν τῷ στρώματι τοῦ Βολοσόδου π. χ. ὅπερ παρέχει τὸν χαρακτηριστικὸν τύπον βραχέος κρανίου (βραχυκεφάλων) ἀνίχνοντος εἰς τὸ τέλος τῆς τεταρτογενοῦς ἐποχῆς ἢ μάλλον εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς ἐπομένης καὶ κατατασσομένου ὑπὸ τῶν

κκ. Κατράλ καὶ Ἀμὺ ἐν τοῖς «λαπωνοειδέσιν» προκύπτει τὸ ἐξῆς συμπέρασμα, ὅτι ἀπ' αὐτῆς τῆς ἀρχῆς τῆς περιόδου τοῦ ἐστιλβωμένου λίθου ἢ Ρωσία κατωκρεῖτο ὑπὸ πολλῶν καὶ ποικίλων ἐθνικῶν στοιχείων, ἐν οἷς ὅμως ἐπεκράτει ἰδίᾳ τὸ τῶν δολιχοκεφάλων.

Τὸ συμπέρασμα τοῦτο προάγει ἡμᾶς εἰς τὸ ἐκθεῖναι βραχέα τινὰ περὶ τῆς τοῦ καθηγητοῦ Βογδάνωφ θεωρίας τῆς ρωσικῆς ἀνθρωπολογίας. Ὁ κ. Βογδάνωφ διὰ τῆς συγκρίσεως νεολιθικῶν τινῶν κρανίων τῆς πατρίδος αὐτοῦ, χαρακτηριστικῶν ὑπὸ τοῦ τελείου ὠσειδοῦς. ὅπερ παρουσιάζουσιν εἰς τὸν παρατηρητὴν, τὸν ἄνωθεν αὐτὰ ἐπισκοποῦντα, πρὸς κρανία σκυθικῆς καταγωγῆς τῆς Ταυρίδος καὶ τῶν νοτίων ἐπαρχιῶν ὡς καὶ πρὸς κρανία, συλλεγέντα ἐκ τῶν πολυαριθμῶν ἐν εἰδῇ λοφίσκων τάφων (*tumuli*, κ ο υ ρ γ κ α ν) τῶν διακεχυμένων ἐν τοῖς κυβερνεῖσι τοῦ κέντρου, τῶν νοτίων μερῶν καὶ τῆς δυτικῆς Ρωσίας καὶ ἐρειδόμενος ἐπὶ σκεύους τῆς ὀρειχαλκίνης καὶ ἰδίᾳ τῆς σιδηρᾶς ἐποχῆς, ἐσχημάτισε τὴν πεποιθήσιν ὅτι πληθυσμός, εἰς ἀπωτάτην ἀνίχνον ἀρχαιότητα, ἀπετέλεσε τὴν βᾶσιν τοῦ ρωσικοῦ λαοῦ· ὁ ἐκδολιχοκεφάλων οὗτος πληθυσμός, μετ' ἀναστήματος 1 μετρ. 71 ἐκ. καὶ πιθανῶς λευκοῦ χρώματος ἀπετέλει, κατὰ τὸν σοφὸν τοῦτον ἀνθρωπολόγον, τὸν ἀληθῆ σλαυκὸν ἀρσενικὸν τύπον· κατὰ συνέπειαν οἱ παρ' Ἡροδότῳ Σκύθαι δὲν θὰ ἦσαν ποσῶς Τουρκομογγόλοι, οὔτε Φιλανδοί, ἀλλ' Ἄρσενοι καὶ ὅ ἀπτελοῦν τοὺς κυρίους προγόνους τῶν Ρώσων, οἵτινες ἀπὸ τοῦ Θ' μέχρι τοῦ IB' αἰῶνος ἐνεταφιάζον τοὺς νεκροὺς αὐτῶν ἐν τοῖς Κ ο υ ρ γ κ α ν. Δυσχερὴς ἐστὶν ἡ ἀμφισβήτησις τῆς ἀκριθείας τῶν ὑπὸ τοῦ κ. Βογδάνωφ προσαγομένων λεπτομερειῶν, καθόσον πράγματι φαίνεται ἀποδεδειγμένον ὅτι ὁ τύπος ὁ καλούμενος τῶν κ ο υ ρ γ κ α ν, ἐμφανίζεται ἀπ' αὐτῆς τῆς ἐποχῆς τοῦ ἐστιλβωμένου λίθου ἐπὶ τῶν ὄχθων τῆς Λαδόγας, ὅτι παραδόξως ἀνεπτύχθη κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν αἰῶνων καὶ ὅτι ἐπεκράτει ἐν τῇ κεντρικῇ καὶ τῇ νοτιοδυτικῇ Ρωσίᾳ ἕως τοῦ μεταίωρος· ὁ τύπος οὗτος δὲν εἶναι βεβαίως ποσῶς οὐραλαλαταϊκός καὶ ἀν συνετέλεσε κατὰ τι εἰς τὸν καταρτισμὸν σπουδαίου τμήματος τοῦ ρωσικοῦ λαοῦ, δὲν δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι ὁ ρωσικὸς λαὸς ἀποτελεῖται ἐνεσθῆεν ἐκ Φιλανδῶν ἢ Μογγόλων ἐκσλαβισθέντων. Ἄλλ' εἶναι ἄρα γε βεβαίον ἐπίσης ὅτι οἱ μεγάλοι δολιχοκέφαλοι τῶν σκυθικῶν τάφων καὶ τῶν κ ο υ ρ γ κ α ν ὑπῆρχαν Σλαυοὶ; Παρὰ τὴν σοβαρὰν ἀθθενταίαν τοῦ καθηγητοῦ Βογδάνωφ ἡ ἐπιχώρισις τοῦ πράγματος δέον εἰσέτι νὰ ὑστερῇ κατὰ τι.

Ἄλλος ρώσος ἀνθρωπολόγος, ὁ διάσημος Βάερ. ἐθεώρει τὴν φυλὴν τῶν κ ο υ ρ γ κ α ν ὡς ἰδιαιτέρον τύπον, πιθανῶς αὐτόχθονα καὶ καλῶς διακρινόμενον τῶν Φιλανδῶν. Ἡ τοῦ τύπου τούτου ἐν τοῖς κρανίοις τῆς λίμνης Λαδόγας ἀνακαλύψεις, κρανίοις, ἅτινα ἀνίχνονται εἰς τὰς ἀρχαῖς σχεδὸν τῆς περιόδου τοῦ ἐστιλβωμένου λίθου, ὑποστηρίζει τὴν ὑπόθεσιν ταύτην, καθόσον ὑπάρχουσι διδόμενα ὥστε νὰ ὑποθεθῇ ὅτι ἐμφανίζεται οὕτως ἐν ἐποχῇ ἰκανῶς προγενεστέρῃ τῆς τῶν Ἀρῶν εἰς Εὐρώπην ἀφίξεως. Καὶ ὅτι μὲν τὰ σκυθικὰ φῶλα, ἅτινα κατέφκον τὴν Ρωσίαν ἐν τῇ ἀρχαιότητι, ὅτι οἱ λαοὶ οἱ ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ διαδεξάμενοι τὰ φῶλα ταῦτα κατὰ τοὺς πρώτους μ. Χ. αἰῶνας ἀπετελοῦντο τὸ πλεῖστον ἐξ ἀνθρώπων, ἀνηκόντων εἰς τὴν φυλὴν ταύτην τῶν μεγάλων δολιχοκεφάλων, τοῦτο φαίνεται ἐξηκριβωμένον· δὲν εἶναι δὲ ἀμφισβητήσιμον τὸ γεγονός ὅτι αὐτὸ τοῦτο τὸ ἐθνικὸν στοιχεῖον εὗρισκεται, ἐν σπουδαίᾳ ἀναλογίᾳ, ἐν τοῖς Ρώσοις τῆς χθὲς καὶ τῆς σήμερον καὶ μετὰ βεβαιότητος δύναται νὰ ἐπιστηρηθῇ ὅτι ὁ τύπος τῶν κ ο υ ρ γ κ α ν εἶναι ρωσικός, ἀν διὰ τοῦ ὅρου τούτου ἐξυπονοῖται ὁ καταγόμενος ἐκ τῆς χώρας, ἣτις σήμερον ἀποτελεῖ τὴν Ρωσίαν· μετὰ δυσχερείας ὅμως δυνάμεθα ν' ἀποδεχθῶμεν ὅτι ὁ τύπος οὗτος ἀποτελεῖ τὸν ρωσικὸν κλάδον τοῦ ἀληθοῦς ἀρσενο-σλαυκοῦ τύπου, τὸν ἀνταποκρινόμενον δηλ. εἰς τὴν ρωσικὴν γλῶσσαν, εἰς τοὺς ἀρχαίους ρωσικοὺς θεσμούς καὶ τὰς ἀρχαίας ρωσικὰς παραδόσεις. Ἄν δὲ ληφθῶσιν ὑπ' ὄψιν αἱ διακοπεῖσαι δυστυχῶς μελέται τοῦ ἀποθανόντος διδάκτορος Ἰμ, ἣ περὶ τῆς ἀνθρωπολογίας τῶν τῆς Μικρᾶς Ρωσίας κατοίκων θέσις τοῦ κ. Δίμημπολδ ὡς καὶ τὰ ἔργα τοῦ κ. Κοπερνίσκη παρατηρεῖται ὅτι ὅσον προσεγγίζομεν πρὸς τὰ Καρπάθια καὶ τὰ νοτιοδυτικὰ τῆς Ρωσίας τόσον ἀφθονώτερος φαίνεται ὁ μετὰ εὐρέος προσώπου ἀλλ' οὐχὶ καὶ μογγολοειδὴς τύπος τῶν βραχυκεφάλων ἐν τε τοῖς ἀρχαίοις τάφοις καὶ ἐν τῷ συγχρόνῳ πληθυσμῷ. Παρατηρεῖται ἐπίσης ὅτι αἱ ἀναλογίαι αὐτοῦ τούτου τοῦ τῶν βραχυκεφάλων τύπου ἐν ταῖς

συλλογαῖς κρανίων τῆς Μεγάλης Ρωσίας καὶ τῆς Μόσχας διαφόρων δ' ἐποχῶν ἀπὸ τοῦ μεσαίωνα μέχρι τῶν ἡμετέρων ἡμερῶν, κατὰ τὰ ἔργα τοῦ Μάλιερ, τοῦ Ίκωφ καὶ τοῦ Βογδάνωφ, εἰσι σπουδαῖαι καὶ προβαίνουσιν αὐξοῦσαι ἀπὸ 40 μέχρις 62 0/0, τοῦθ' ὕπερ φαίνεται τεκμηριοῦν ὅτι ὁ τύπος τῶν δολιχοκεφάλων, ὁ καλούμενος τῶν κ ο υ ρ γ κ ά ν, τείνει εἰς ὕψεσιν πρὸ τοῦ ἀληθοῦς σλαυορρωσικοῦ στοιχείου, τοῦ ἀντιπροσωπευομένου πρὸ τῶν ὀμμάτων ἡμῶν ὑπὸ τοῦ φαιοῦ καὶ τραχυκεφάλου τύπου, τοῦ προελθόντος ἐκ τῶν Καρπαθίων. Ἄλλως οἱ ῥῶσοι ἀνθρωπολόγοι ἐξηκρίβωσαν ὅτι ὁ τελευταῖος οὗτος τύπος οὐδὲν ἔχει τὸ μογγολικόν, καθόσον φαίνεται προελθὼν ἐκ τῶν νοτιοδυτικῶν, ἤτοι ἐκ τῆς χώρας ἐξ ἧς, κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς ἱστορικῆς περιόδου τὰ σλαυορρωσικὰ φύλα προὐχώρησαν εἰς τὴν σημερινὴν Ρωσίαν ὥστε ἀπλῆ εἶναι ὑπόθεσις τὸ θεωρεῖσθαι αὐτὸν ὡς τὸν ἀρχικὸν τύπον τῶν μελῶν τῶν φύλων τούτων· ταῦτα ἀφομοίωσαν ἤδη πρὸς ἑαυτὰ τοὺς ἰθαγενεῖς λαοὺς, ἐν οἷς ἐπεκράτει ὁ τῶν δολιχοκεφάλων τύπος, ὃν ὁ κ. Βογδάνωφ ἀνάγει μέχρι τῶν νεολιθικῶν θηρευτῶν τῆς Λαδόγας καὶ ὅστις εὔρηται εἰσέτι ἐν σπουδαίῳ ἀριθμῷ παρὰ τοῖς συγχρόνοις Ῥώσοις, ἀφοῦ κατήρτισε, κατὰ τὸν σοφὸν ἀνθρωπολόγον τὸ κύριον ἐθνικὸν στοιχεῖον τῆς εὐρωπαϊκῆς Σκυθίας· ἀφθονώτατος ἐπίσης ὁ τύπος οὗτος φαίνεται καὶ παρὰ τοῖς ἀνθρωπίνους λειψάνους τῶν ἐπιταφίων γηλόφων, τῶν καλουμένων κ ο υ ρ γ κ ά ν, τὰ ἐν τοῖς ὁποίοις εὐρήματα ἀντίκωσιν ὁ τὲ μὲν εἰς τὴν περίοδον τοῦ ὀρειχάλκου, ὁ δὲ εἰς τὴν τοῦ σιδήρου.

Οἱ λαοὶ, οἱ τοὺς ἐπιταφίους τούτους γηλόφους καταρτίσαντες, τοὺς ἰδιαζόντως πολυαριθμούς ἐν ταῖς μεσημβριναῖς ἐπαρχίαις, θὰ ἀνταπεκρίνοντο κατὰ συνέπειαν πρὸς τοὺς παρὰ τοῖς Ἑλλησι συγγραφεῦσιν ἀπαντῶντας Σκύθας. Χωρὶς ὅμως νὰ ἐπεκταθῶμεν ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου ὕπερ παρέχει ἀφορμὴν εἰς μεγάλας συζητήσεις, δυνάμεθα νὰ εἰπώμεν μετὰ τινος πιθανότητος ἀκριβείας, ὅτι ὑπῆρχον ἐκεῖ φυλαὶ καὶ ἔθνη διάφορα ἀνθρωπολογικῶς. Πράγματι ἂν ἡ ὑπὸ τοῦ Ἰπποκράτους παρεχομένη περιγραφή, ἡ παριστώσα τὸν Σκύθην ὡς ἀδρόν, εὐσαρκον κτλ. ἀρμόζη ἰκανῶς εἰς τὸν μογγολοειδῆ τύπον, τὰ ἐπὶ τῶν ἐλληνικῶν ἀγγείων σχεδιάσματα παρέχουσιν ἡμῖν τὸναντίον τύπους, χαρακτῆρας ὅλως εὐρωπαϊκοῦ. Φαίνεται λοιπὸν ὅτι ἀπ' αὐτῆς τῆς ἐποχῆς καθ' ἣν ἡ ἱστορία ἄρχεται γνωρίζουσα ἡμῖν τοὺς λαοὺς, τοὺς μετέπειτα ἀποτελέσαντας τὸν πληθυσμὸν τῆς ρωσικῆς αὐτοκρατορίας, ἡ χώρα αὕτη ἦν ἤδη τὸ θέατρον σπουδαίου κράματος φυλῶν, ὁ καθορισμὸς τῶν ὑπῶν δυσχερῆς ἀποβάνει ἐν τῇ παρουσίᾳ καταστάσει τῶν σχετικῶν γνώσεων.

Αἱ μεγάλαι μεταναστεύσεις τῶν βαρβάρων ἐν τοῖς πρώτοις αἰῶσι τῆς χριστιανικῆς ἐποχῆς εἶτι μᾶλλον ἐπέτειναν τὴν ἐθνολογικὴν ταύτην σύγχυσιν. Οὕτω π. χ. καθορῶμεν τὸν 7' αἰῶνα τοὺς Γόθους, ἐγκαταλιμπάνοντας τὰς τῆς Βαλτικῆς ἀκτᾶς καὶ ἐγκαθισταμένους πρὸς Ν τῶν Καρπαθίων, ἐν τοῖς στομίσι τοῦ Δουναβίου, τοῦ Βούγου, τοῦ Δανάπρεως (Δνίπερ) καὶ τοῦ Τύρα (Δνίστερ), βραδύτερον τοὺς τῆς Δύσεως ἢ Βισιγόθους, διασχίζοντας ὀλοκλήρην τὴν Εὐρώπην καὶ προελαύνοντας μέχρις Ἰσπανίας καὶ εἶτα τοὺς τῆς Ἀνατολῆς ἢ Ὀστρογόθους, κινήθέντας μόνον κατόπιν τοῦ Ἀττίλα καὶ τῶν οὐραλοαλταϊκῶν αὐτοῦ Οὐνῶν καὶ ἰδρύνοντας μετὰ τὴν διέξοδον τῆς Ρώμης κράτος ἐν Ἰταλίᾳ, ἀφθέντων ἐνίων τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν ἐν ταῖς ἀκταῖς τοῦ Εὐξείνου, ὅπου, ἐν Κριμαίᾳ, ἐπέζησεν ὀλιγάριθμος Γόθων ὄμιλος μέχρι τοῦ 157' καὶ τοῦ 16' αἰῶνος.

Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον οἱ Μαγυάροι ἢ Οὐγγροί, πτωχοὶ θηρευταὶ τῶν Οὐραλίων ὡς καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶν οἱ Ὀστιάκοι τῆς σήμερον, κἀτέρχονται πρὸς νότον διὰ τῆς λεκάνης τοῦ Βόλγα, ὅπθεν ἄλλοι Φιλανδοῦγγροι, οἱ Βούλγαροι, εἶχον ἤδη μεταναστεύσει πρὸς τὸν Δουναβίον καὶ τὸν Δίμον, διακλύονται εἰς τὰς στέππας τῶν νοτίων χωρῶν καὶ, εἰς τὸ τέλος τοῦ 9' αἰῶνος παρατύροντες μεθ' ἑαυτῶν τοὺς Ἀλανοὺς τοῦ Καυκάσου καὶ τινὰς Κομαῶνας τουρκικῆς φυλῆς, ἀποχωροῦσι τοῦ μετέπειτα ρωσικοῦ ἐδάφους, κατακλύζουσι τὴν Πανονίαν καὶ δημιουργοῦσι τὸ τῆς Οὐγγαρίας βασίλειον.

Αὕτη ἦν, ἡ ἐποχὴ, καθ' ἣν ἤρξατο ὁ μέγας ἀγὼν τῶν Σλαύων, ἐξαπλουμένον ἀπὸ τῶν Καρπαθίων πρὸς βορρῶν καὶ ἀνατολὰς, μετὰ πολυαριθμῶν τουρκικῶν ἢ γουσαικῶν λαῶν, οἷς οἱ Οὐνοὶ εἶχον διαγράψει τὴν ὁδὸν ἀπὸ τῶν Ἀλταίων, τῶν Χαζάρων, προελθόντων πάραυτα εἰς τὸν

ἰουδαϊσμὸν, τῶν Κιπτσάκων, τῶν Πετσενέγων, τῶν Πολορτσῆ κλπ. Κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο, ὡς δύναται τις ν' ἀναγνώσῃ ἐν τῇ μελέτῃ τοῦ κ. Ἀλφρέδου Ραμπῶ, οἱ ῥῶσοι Σλαῦοι ἐγκαθίσταντο ἐν τῇ κεντρικῇ καὶ τῇ βορείῳ Ρωσίᾳ, ἀποθῶντες ἢ ἀπορροφῶντες τοὺς διαφόρους φιλανδοκούς ὄμιλους τοὺς διακεχυμένους ἐν ταῖς χώραις ταύταις. Ἡ φαῖα λοιπὸν καὶ βραχυκέφαλος φυλὴ τῶν Καρπαθίων ἀπετέλεσε βαθμηδὸν τὸν ἀνεξάλειπτον τύπον, καίπερ τροποποιηθέντα ἐπ' ὀλίγον διὰ τῆς ἀφομοίωσης ἄλλογενῶν ἐθνικῶν στοιχείων, περιλαμβανόντων ταυτοχρόνως τοὺς ἀρχαίους ἰθαγενεῖς προϊστορικοὺς τύπους καὶ τὸν φιλανδοκὸν τύπον τῶν Οὐραλίων καὶ τὸν ἐξ Ἀσίας προελθόντα τουρκικόν. Ἄν δὲ ἡ μογγολικὴ κατὰκτησις τοῦ 13' αἰῶνος συνεπήγαγε βαθεῖαν πολιτικὴν διατάραξιν, δὲν ἐτροποποίησεν ὅμως τὰ ἀνταγωνιζόμενα στοιχεῖα ὑπὸ ἀνθρωπολογικῆν ἔποψιν· ἡ τῶν Τουρκοφιλανδῶν συγχώνευσις ἐν τῷ ρωσικῷ πληθυσμῷ ἐθραῦνεν ἀναμφιβόλως, ἀλλ' ἡ βαθμιαία ἐξάπλωσις τοῦ τελευταίου τούτου δὲν ἀνεστάλη· πάραυτα ἀνέλαβε τὴν νικηφόρον αὐτοῦ πορείαν, ἐξαφανίζουσα ἡρέμα πλείστους ὅσους μικροὺς λαοὺς ἄλλης καταγωγῆς ἢ τῆς σλαυορρωσικῆς φυλῆς.

Ἐχον τις ὑπ' ὄψιν τὸν ἐθνογραφικὸν χάρτην τοῦ Ρίττιχ, ὅστις ἐν ταῖς γενικαῖς αὐτοῦ γραμμαῖς δύναται νὰ θεωρηθῆ ὡς ἀκριβής, δύναται νὰ παρατηρήσῃ τὴν σπουδαίαν ἔκτασιν τοῦ σλαυορρωσικοῦ στοιχείου ἐπὶ τοῦ εὐρέος ἐν Εὐρώπῃ ἐδάφους τοῦ ρωσικοῦ κράτους. Τὸ ἐθνικὸν τοῦτο στοιχεῖον ὑποδιαιρεῖται εἰς τρία ἀνίσου σημασίας τμήματα· εἰς τοὺς καλουμένους Μεγάλους Ῥώσους (ἤτοι τοὺς ἐν τῇ Μεγάλῃ Ρωσίᾳ οἰκοῦντας), τοὺς λευκοὺς Ῥώσους καὶ τοὺς Μικροὺς Ῥώσους (ἤτοι τοὺς ἐν τῇ Μικρῇ Ρωσίᾳ) ἢ Ρουθῆνους. Τούτων ὅμως ὑπερτεροῦσιν οἱ πρῶτοι διὰ τοῦ ἀριθμοῦ αὐτῶν καὶ τοῦ χώρου, ὅνπερ καταλαμβάνουσιν, ἐλευθέρως δ' εἰπεῖν ἀποτελοῦσιν οὗτοι τὸν ἀληθῆ ρωσικὸν λαόν, τῶν δύο πρωτευουσῶν Πετροπόλεως καὶ Μόσχας εἰσισκομένων ἐν τῷ τμήματι αὐτῶν. Παρὰ τὰς πολυαριθμοὺς ἀναμίξεις μετ' ἄλλων λαῶν, οὐγγροφιλανδῶν ἢ αὐτοχθόνων κυρίως, ὡς ἡ φυλὴ τῶν κ ο υ ρ γ κ ά ν, οἱ τὴν Μεγάλην Ρωσίαν οἰκοῦντες εἰσι Σλαῦοι ἢ δὲ θεωρεῖται, ἦν σκοπίμως ὑποστηρίζουσιν ἔνιοι συγγραφεῖς, καθ' ἣν οἱ Ῥῶσοι εἶναι δῖθεν Φιλανδοτάταροι, σλαυικὴν ὁμιλοῦντες διάλεκτον, εἶναι καθ' ὀλοκλήρην ἀπαράδεκτος. Ἀτυχῶς δὲν ὑπάρχει ποσῶς ἀνθρωπολογικὴ στατιστικὴ, περιστερομένη εἰς τὰ μεγάλα πλῆθη τῶν τῆς Μεγάλης Ρωσίας λαῶν καὶ ἐπιτρέπουσα τὸν σχηματισμὸν μέσου τύπου· ὁπωσδήποτε δυνάμεθα νὰ περιγράψωμεν αὐτοὺς ὡς βραχυτραχίλους ἀνθρώπους εὐρὺ ἔχοντας τὸ πρόσωπον καὶ ἰσχυροὺς τοὺς ὄμους· μολοντί δὲ συγγραφεῖς τινες παριστώσιν αὐτοὺς ὡς ξανθοὺς, μετὰ λευκοῦ δέρματος, καὶ λευκοφαιῶν ὀφθαλμῶν, οἱ πλείστοι αὐτῶν φαίνονται τὸναντίον κατάνοχρος· τὸ τῶν τριχῶν σύστημα εἶναι λίαν ἀνεπτυγμένον. Καθόσον ἀφορᾷ εἰς τὸ κρανίον, κατὰ τοὺς μὲν εἶναι μακροκέφαλοι κατὰ τοὺς δὲ καθαρῶς βραχυκέφαλοι. Εἴπομεν δ' ἤδη ἀνωτέρω ὅτι ἡ τοῦ βραχυκεφάλου τάσις πρὸς ἐπικράτησιν φαίνεται ἐπιτεταμένη καὶ ὑποδεικνύσα ὅτι ὁ καθαρῶς σλαυικὸς τύπος ἐπικρατεῖ καὶ θὰ ἐπικρατήσῃ ὀριστικῶς δι' ἀφομοίωσης μετὰ τῶν ἄλλογενῶν τύπων τῆς χώρας.

Ὁ λευκὸς Ῥῶσος δὲν διαφέρει τοῦ τῆς μεγάλης Ρωσίας ἀδελφοῦ αὐτοῦ εἰ μὴ κατὰ χαρακτῆρας ἀσημάντου σπουδαιότητος· ἐν τῷ πληθυσμῷ τούτῳ αἱ ἀναλογίαι ξανθοῦ στοιχείου μετ' ἐπιμήκους κρανίου, εἰσὶν ἴσως ζωηρότεραι ἢ παρὰ τοῖς ἐν Ἀνατολῇ καὶ ἐν τῷ Βορρῇ γέστοσι αὐτῶν.

Τὸναντίον ὁ τῆς Μικρῆς Ρωσίας κάτοικος ἢ Ρουθῆνός ἢ Ρουσιναῖκός προσεγγίζει πολὺ πρὸς τὸν πιθανὸν τύπον τοῦ ἀρχαίου Σλαύου τῶν Καρπαθίων· τὸ ἀνάστημα αὐτοῦ εἶναι κατὰ τι μικρότερον, ἢ κόμη, οἱ ὀφθαλμοὶ καὶ τὸ χρῶμα φαϊότερα τὸ δὲ κρανίον στρογγυλοτέρων ἢ γλῶσσα διακρίνεται τῆς τοῦ κυρίως ῥώσου διὰ διαλεκτικῶν διαφορῶν ἰκανῶς χαρακτηριστικῶν χωρὶς ὅμως νὰ δύνανται νὰ θεωρηθῶσι καὶ ὡς ἰδιαιτέρον ὅλως ἰδίωμα. Οἱ Κοζάκοι, ἰδίᾳ δὲ οἱ τοῦ Τύρα (Δνίστερ), τοῦ Δανάπρεως (Δνεπέρου) καὶ τοῦ Ταναΐδος (Δόν) ἀπετελέσθησαν πάντες σχεδὸν ὑπὸ τῶν τῆς Μικρῆς Ρωσίας κατοίκων, ἐνῶ οἱ τῶν Οὐραλίων κατὰγονται ἐκ τῶν κατοίκων τῆς Μεγάλης Ρωσίας.

Οἱ Πολωνοὶ, οἵτινες ὡς ἐκ τῆς γλῶσσης αὐτῶν ἀποτελοῦσι καλῶς καθωρισμένην ἐθνικότητα, εἰσι τὸ πλείστον βραχυκέφαλοι, ὡς οἱ

γείτονες αὐτῶν Σλαυο-Ρῶσοι, ἀλλ' ἡ κόμη, οἱ ὀφθαλμοὶ καὶ τὸ χρῶμα εἰσι μᾶλλον κατὰ μέσον ὄρον λευκότερα· ὡς ἐν Ρωσίᾳ οἱ τῆς Πολωνίας Σλαῦοι ἤλθον καὶ κατέλαβον τὴν θέσιν προϊστορικοῦ πληθυσμοῦ ὑψηλοτέρου ἀναστήματος καὶ δολιχοκέφαλου, ὅστις πιθανὸν νὰ ἦτο συγγενὴς πρὸς τὴν φυλὴν τῶν κουρξάκων.

Ζήτημα εἶναι ἄλλως τε ἂν ἡ τελευταία αὕτη φυλὴ ἀνταπεκρίνετο ἢ μὴ πρὸς τοὺς ἀρχαίους Λιθουανίους ἢ Λεττίους, εὐαριθμούς σήμεραν καὶ κατέχοντας χώραν σχετικῶς περιωρισμένην. Τὸ θετικὸν εἶναι τὸ ἐξῆς, ὅτι ὁ λιθουανικὸς ὄμιλος, ὅστις ὑπὸ γλωσσολογικῆν ἔποψιν ἀποτελεῖ διαίρεσιν, ὅλως διάφορον τῆς οἰκογενείας τῶν ἀρυσανικῶν ἢ ἰνδοευρωπαϊκῶν γλωσσῶν, φαίνεται ὑπὸ ἀνθρωπολογικῆν ἔποψιν ἐπιστηθῆτως διάφορος τῶν Σλαύων γειτόνων αὐτοῦ· τὸ ἀνάστημα ὑψηλὸν καὶ πρόμηκες, δέρμα λευκόν, ὀφθαλμοὶ κυανοί, κόμη ξανθὴ, κρανίον ἱκανῶς ἐπίμηκες, πρόσωπον ὠσείδες, ρίς λεπτὴ καὶ εὐθυτενὴς, χεῖλη λεπτά, τοιαῦτά εἰσιν ἐν συνόλῳ τὰ χαρακτηριστικά, ἅπερ ἐν γένει ἀποδίδουσιν εἰς τοὺς Λεττολιθουανίους καὶ ἄτινα δὲν ἀφίστανται πολὺ τῶν χαρακτηριστικῶν τῶν λοιπῶν ἀνθρώπων, τοῦ τύπου, τοῦ καλουμένου τῶν κουρξάκων. Κατὰ τὴν ὑπόθεσιν ταύτην οἱ ἀνθρώποι, οἱ ἐντεταφιασμένοι ἐν τοῖς ἐπιταφίσις τούτοις γηλόφοις καὶ οἵτινες θὰ ἦσαν κατὰ τὸ πλεῖστον οἱ παρ' Ἡροδότῳ καὶ παρὰ τοῖς ἐλληνικοῖς καλλιτεχνήμασι Σκύθαι, ἠδύνατο νὰ ἦναι μεθ' ἱκανῆς θετικότητος Λεττο-Λιθουανοί, διακεχυμένοι ἄλλοτε ἐν τοῖς μεγάλαις ρωσικαῖς πεδίοις, καθ' ἣν ἐποχὴν τὰ σλαυτικὰ φύλα ἦσαν εἰσέτι συγκεκεντρωμένα ἐν τοῖς ὄρεσι τῶν Καρπαθίων καὶ τῶν περὶ ταῦτα μερῶν.

Τὸ ἄλλο ἐθνολογικὸν στοιχεῖον τοῦ συνόλου τοῦ εὐρωπαϊκοῦ πληθυσμοῦ τοῦ κράτους ἀνήκει εἰς τὴν οὐραλοαλταϊκὴν οἰκογένειαν, τοῦλάχιστον ὑπὸ τὴν γλωσσολογικὴν ἔποψιν. Ἡ οἰκογένεια αὕτη δύναται νὰ ὑποδιαιρεθῆ εἰς δύο κυριωτέρων κλάδους, τὸν ἀλταϊκὸν καὶ εἰδικώτερον ἄσιατικὸν καὶ τὸν οὐραλιανόν, οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ ὁποῦοι κατοικοῦσι κυρίως τὴν βόρειον Εὐρώπην· ἐπὶ ζημίᾳ τούτων κυρίως ἐπιτελοῦνται ἢ,τε ἐξάπλωσις καὶ ὁ συνοικισμὸς τῶν κατοικῶν τῆς Μεγάλης Ρωσίας. Ὅπωςδὲποτε οἱ τελευταῖοι οὗτοι δὲν ἀπερρόφησαν ἢ ἐξηφάνισαν πάντας, χάρις δὲ εἰς τὸν δυτικὸν πληθυσμὸν, ὃν ἀπέδεξαντο, οἱ Οὐραλῆες τῆς Δύσεως ἢ Φιλλανδοὶ διατηροῦνται εἰσέτι ἐν σωροῖς λίαν πυκνοῖς πρὸς τὰ ΒΑ τιμήματα τοῦ κράτους· οἱ δὲ μικρὸν κατὰ μικρὸν ἐλαττούμενοι καὶ ἀπωθούμενοι ὑπὸ τῶν λιθουανῶν χωρικῶν εἶναι οἱ Φιλλανδοὶ ἢ Ταβασταὶ καὶ οἱ Καρέλῆες πρὸς Β τοῦ φιλλανδικοῦ κόλπου, πρὸς Ν δὲ οἱ Ἑσται καὶ οἱ Λιθῶι. Ὑπὸ ἀνθρωπολογικῆν ἔποψιν μολονότι λίαν διάφοροι τῶν Σλαύων καὶ Λεττίων γειτόνων αὐτῶν, ἀνήκουσιν οὐχ' ἤττον εἰς λευκὴν φυλὴν, ἅτε ἔχοντες κόμην μὲν ἀποστίλβουσαν ὅτε μὲν ἐρυθροχρῶρον ὅτε δὲ ξανθοτάτην, ὀφθαλμοὺς δὲ ποικιλλοντας ἀπὸ τοῦ φαιοπρασίνου εἰς τὸ κυανόν· τὸ τῶν τριχῶν σύστημα δὲν εἶναι τόσον ἀνεπτυγμένον· τὸ κρανίον ἐνίοτε μὲν βραχύ, δὲν εἶναι σαφῶς βραχυκέφαλον συχνάκις δὲ προδίδει φανεράν τάσιν πρὸς τὸ δολιχοκέφαλον· τὸ πρόσωπον εἶναι εὐρὺ, ἢ ρίς οὐδέποτε σιμὴ ὡς παρὰ τοῖς τῶν Ἀλταίων καὶ τοῖς Τατάραις· τὸ ἀνάστημα εἶναι μεσαῖον, ἱκανῶς ὑψηλὸν ὅμως παρὰ τοῖς Καρελίοις καὶ τοῖς Λιθῶις. Ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῶν ἰθῶν εἰσιν ἀληθεῖς Εὐρωπαϊοί.

Οἱ Λάπωνες, οἵτινες τὰς πολικὰς χώρας τοῦ Βορρῆ κατοικοῦσιν, εἰσὶ νομάδες ποιμένες ταράνδων, μελιτήχοι καὶ εἰρηνικοί, ἀλλ' ὀλίγον πεπολιτισμένοι· ὁμιλοῦσι δὲ γλῶσσαν στενωῶς συγγενεῦσαν πρὸς τὴν σοσὸμῆ τῶν Φιλλανδῶν, ἀφ' ὧν ὅμως διακρίνονται ὡς πρὸς τὰ χαρακτηριστικά αὐτῶν, ἔχοντες μικρότατον ἀνάστημα, κρανίον ὀγκῶδες καὶ σφαιροειδές, κόμην μέλαιναν, πρόσωπον πλατὺ μετὰ προεχόντων μῆλων, ρίνα λίαν σιμῆν. Ὁ λαπωνικὸς τύπος εἶναι ἀναμφιβόλως τύπος φυλῆς ὅλως ἄλλοιας τῆς τῶν Φιλλανδῶν καὶ προηγηθείσης τὴν γλῶσσαν καὶ τὰς θρησκευτικὰς πεποιθήσεις αὐτῶν πρὸ τῆς εἰς τὸν χριστιανισμὸν προσελεύσεως πάντων τούτων τῶν λαῶν.

Πρὸς Α τῆς λευκῆς θαλάσσης καὶ πρὸς ΒΑ τῆς Σιθηρίας ζῶσιν ἄλλοι ποιμένες ταράνδων, οἱ Σαμογέται, ἀνθρωπίσκοι ἱκανῶς τοῖς Λάπωσι προσομοιάζοντες, ἀλλ' ὄντες ὀλιγώτερον βραχυκέφαλοι τὸ κρανίον καὶ μογγολικώτερον ἔχοντες φυσιογνωμίαν καὶ ὑποκρίνον τὸ δέρμα. Ἀληθεῖς ἄγριοι, τὰ ἦθη τῶν ὁποίων παρὰ τὸν προφανῆ αὐτῶν προσηλυ-

τισμὸν καὶ τὰς σπανίας βιομηχανικὰς ἐπιτυχίας, ἅπερ ἠρύσθησαν παρὰ τῶν Ρώσων, παριστῶσιν ἡμῖν ἐπαρκῶς ὅποιοι τινες ἦσαν ἔνιοι τῶν ἀρχαιότερων προϊστορικῶν λαῶν τῆς Ρωσίας.

Μεταξὺ τῶν ἀνατολικῶν Φιλλανδῶν ἢ Οὐραλῆων οἱ τελευταῖοι, ἀντιπρόσωποι τοῦ οὐγγρικοῦ κλάδου, ἐξ οὗ ἐξήλθον οἱ Μαγουάροι ἢ Οὐγγροί, ἦτοι οἱ Ὀστιάκα καὶ οἱ Βογοῦλοι παρέμειναν ἐν προηγουμένῳ βαθμῷ πολιτισμοῦ· ἄλλοις καὶ θηρευταὶ διάγουσιν ἐν ταῖς τῶν Οὐραλῶν κλιτύσι καὶ ἐν τοῖς ΒΑ τῆς Ρωσίας ἄθλιον βίον καὶ ταχέως θὰ ἐξηφανίζοντο, ἂν ἡ ἄγονος αὐτῶν χώρα ἡνῶι κἀλλιον τὸν ρωσικὸν ἐποικισμὸν. Εἰσὶ δὲ μικροὶ τὸ ἀνάστημα, ἔχουσι τοὺς τε ὀφθαλοὺς καὶ τὴν κόμην βαθύτερα τὸ χρῶμα, τὸ κρανίον στρογγύλον καὶ σφαιροειδές μετὰ φυσιογνωμίας, προδιδούσης τὴν ἄσιατικὴν σχεδὸν ἀρχικὴν αὐτῶν κατοικίαν διὰ τοῦ ἐπιστηθῆτως μογγολοειδοῦς χαρακτῆρος αὐτῆς. Βεβαιούται ὅτι οἱ Βογοῦλοι ἀρχονται ὑφιστάμενοι ὑπὸ ἀνθρωπολογικῆν ἔποψιν τὴν ἐκ τῆς ἐπιγαμίας ἐπιρροὴν τῶν Ρώσων.

Οἱ Πέρμιοι, οἱ Ζύριοι καὶ οἱ Βοτιάκα προσηγίζουσι πρὸς τὸν τῶν δυτικῶν φιλλανδῶν τύπον ὡς ἐκ τοῦ ὑψηλοτέρου κατὰ τὴν ἀναστήματος αὐτῶν, τοῦ ἐπιμηκεστέρου κρανίου καὶ τοῦ ἀνοικτοτέρου χρώματος τῶν ὀφθαλμῶν καὶ τῆς κόμης. Οὗτοι ἐπιδίδονται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰς τὴν γεωργίαν, καίπερ ὄντες εἰσέτι κυνηγοὶ τε καὶ ἄλλοις καὶ ἰδίᾳ οἱ Ζύριοι, ἐνῶ οἱ Βοτιάκα πρὸ πάντων καὶ οἱ Πέρμιοι ἀποδέχονται ὁσημέραι τὰ ἦθη τῶν ρώσων χωρικῶν, οἵτινες περικυκλοῦσιν αὐτοὺς καὶ ἐν τέλει ἀπορροφηθήσονται ὑπ' αὐτῶν.

Ἄλλοτε αἱ κεντρικαὶ χῶραι τῆς νῦν Ρωσίας καὶ τὸ τοῦ Βόλγα λεκανοπέδιον ἦσαν ἢ κατοικία πολυαριθμῶν φιλλανδικῶν φύλων, ἐν οἷς καὶ οἱ Βούλγαροι, οἵτινες, ὡς γνωστὸν, μετέφκησαν εἰς τὴν χερσονήσον τοῦ Αἰμου καὶ οἱ Μέριοι, παρ' ὧν οἱ μεγάλης Ρωσίας κάτοικοι ἐκτίσαντο τὸ ἔδαφος, ἐπὶ τοῦ ὁποῦοι εὐρίθαι ἢ Μόσχα. Οἱ Μορδβῖνοι, ἀβγόνοι τῶν τελευταίων τούτων, εἰσὶ σήμεραν διεσπαρμένοι κατὰ διαφόρους μικροὺς ὄμιλους μετὰ τοῦ Ὄκου καὶ τοῦ Βόλγα, ἐκπολιτισθέντες δὲ σχετικῶς ἀπὸ τῆς ρωσικῆς κατακτήσεως εἰσὶ γεωργοὶ καὶ διειτρήσαν τὸν ἀρχαῖον αὐτῶν τύπον, ἦτοι κρανίον κυκλωτερές, πρόσωπον εὐρὺ μετὰ προεχόντων μῆλων, κόμην καὶ ὀφθαλμοὺς βαθέως χρώματος καὶ ἀνάστημα μεσαῖον. Πρὸς Β τοῦ Καζάν οἱ Τσερμίσα εἰμειναν ἀγριώτεροι τὰ ἦθη καὶ ἐτήρησαν ὡς πρὸς τὴν τάσιν τὰς ἀρχαίας αὐτῶν συνηθείας καὶ εἰδωλοκρατικὰς πεποιθήσεις· ὁ τύπος αὐτῶν ὀλίγον διαφέρει τοῦ τῶν Μορδβίων.

Οἱ πρὸς Ν γείτονες αὐτῶν Τσοουβάχοι εἰσὶ κρείττονες γεωργοὶ καὶ μονιμώτεροι, ἀλλ' ἀπώλεσαν τὴν φιλλανδικὴν αὐτῶν διάλεκτον, ἀποδεχόμενοι ἄλλην τουρκικὴν προελεύσεως, χορηγηθείσης αὐτοῖς ὑπὸ τῶν Τατάρων τοῦ Καζάν. Πάντες οὗτοι οἱ λαοὶ ἐλαττοῦνται βαθμιαίως καὶ ἐπὶ τέλους ἐξαφανισθήσονται ὑπὸ τὴν πλήμμυραν τοῦ σλαυορωσικοῦ πληθυσμοῦ.

Γνωστὸν πόσαι ὄρδαί, τουρκικῆς τὸ πλεῖστον καταγωγῆς, διεχύθησαν ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων πρὸς τὴν Εὐρώπην, διελθούσαι τὰ μεγάλα ρωσικὰ πεδία ἀπὸ τῶν Οὐραλίων μέχρι τῶν Καρπαθίων. Μολονότι δὲ ἔνιοι αὐτῶν, ὡς οἱ Χαζαροί, ἴδρυσαν αὐτόθι κράτη, εὐμοιροῦντα ποιεῖς τινος σταθερότητος καὶ διαρκείας σχετικῶς μακροχρονίου, δὲν φαίνεται ὅμως ὅτι οἱ Τούρκοι οὗτοι ἀφῆκαν ἴχνη ἱκανῶς βαθέα ἐν τῇ πληθυσμῷ. Τούναντίον ἡ μεγάλη μογγολικὴ κατακτῆσις παρήγαγεν ἱκανῶς διάφορα ἀποτελέσματα, οὐχὶ δηλ. ὅτι οἱ κυρίως λεγόμενοι Μογγόλοι, ἀλταϊκῆς καταγωγῆς καὶ στενοὶ τῶν Τούρκων συγγενεῖς, ἔχουσιν εἰσέτι ἀντιπροσώπους ἐν τῇ ἐθνογραφικῇ τῆς Ρωσίας γάρτῃ, ἀναγομένους εἰς τὸν ΙΓ' αἰῶνα, ἀλλ' ἐξ ἱστορικοῦ, ἀξιοσημειώτου δὲ φαινομένου ὁ Ζιγγίς-Χάν, οἱ υἱοὶ αὐτοῦ καὶ οἱ ὑπ' αὐτὸν ἀρχηγοί, καθαρὸι Μογγόλοι, συνείλεγον τὰς πλείστας τῶν ἰλῶν αὐτῶν ἐκ τῶν ἐν τῇ κεντρικῇ Ἀσίᾳ τουρκικῶν ἐθνῶν καὶ φυλῶν, ἀπεδέξαντο τὴν τουρκικὴν ὡς ἐπίσημον καὶ διοικητικὴν γλῶσσαν καὶ ἴδρυσαν πανταχοῦ ἀληθεῖς τουρκικὰς ἀποικίας, ἰδίᾳ δὲ ἐν τῇ ἀνατολικῇ Ρωσίᾳ. Ταῦτά εἰσι τὰ στοιχεῖα ἐξ ὧν προέρχονται τὰ διάφορα τουρκικὰ τὴν τε φυλὴν καὶ τὴν γλῶσσαν φύλα, ἅτινα σώζονται εἰσέτι ἐν τῇ ἀνατολικῇ Ρωσίᾳ, μάρτυρες τῶν ἀρχαίων ταταρικῶν γανάτων τοῦ Καζάν, τοῦ Ἀστραχάν καὶ τῆς Κριμαίας. Οἱ Τούρκοι οὗτοι καὶ ἰδίᾳ οἱ μόνιμοι

διάγοντες βίον, ὡς ἐν Καζάν, δὲν εἶναι πολὺ ἀμειγρῆς ὑπὸ ἀνθρωπολογικῆν ἔρευναν καὶ δὲν παριστῶσι καθ' ὁλοκληρίαν τοὺς διακριτικούς χαρακτῆρας τοῦ μογγολοειδοῦς τύπου ἀληθῶν Τούρκων τῶν Ἀλταίων καὶ τῆς Σιβηρίας, οἷος ἀπαντᾷ εἰσέτι παρὰ τοῖς Γεοργουσίαις καὶ τοῖς Μαυροκιργητίοις (Καρὰ-Κιργίτζ). ἄλλως, ἐπισθητικῶς ἀλλοιωθέντες ἐκ τῆς συναναμίξεως αὐτῶν μετὰ τῶν Ἑρανίων τῆς κεντρικῆς Ἀσίας πρὶν ἢ εἰς Εὐρώπην εἰσέλθωσιν, συνεπεῖρ τῶν μογγολικῶν σημαϊῶν, ἠναγκάσθησαν πρὸς τοὺς νῦν ὑποστῶσι τὴν ἐθνογενικὴν ἐπιρροὴν τῶν κατακτηθέντων λαῶν καὶ τῶν δούλων γυναικῶν τοῦ Καυκάσου, μεθ' ὧν συνῆπτον γάμους, ἰδίᾳ παρὰ ταῖς ἀνωτέρας τάξεσιν. Ὁ τύπος διετώθη ἀγνώτερος παρ' ἐκείνους μᾶλλον, οἵτινες ἔμειναν πτωχοὶ καὶ νομάδες, ὡς οἱ Κεργίτσιοι - Καϊσάκαιοι, οἵτινες βόσκουσι τὰ ποίμνια αὐτῶν ἐν ταῖς πρὸς Β. τῆς Κασπίας στέπαις. Οἱ Βασκίριοι, γενόμενοι σχεδὸν μόνιμοι ἐν ταῖς μεσημβριναῖς κοιλάσι τῆς ὄρειας τῶν Οὐραλίων, εἰσὶ πρᾶγματι Τούρκοι τὴν γλώσσαν καίπερ ἰσχυρίζομένων τιῶν ὅτι δέον νῦν ἀναχθῶσιν εἰς τοὺς Οὐγγρους ὡς πρὸς τὴν καταγωγὴν.

Τέλος ἰκανῶς σπουδαία φυλὴ τῶν καθαρῶν Μογγόλων ἐγκατέστη ἐν τῷ κατωτέρῳ τμήματι τοῦ Βόλγα, ἔστι δ' αὖτις ἡ τῶν Κάλμουκων ἢ Οἰλοσιτῶν μεταναστευσάντων τὸν ΙΖ' αἰῶνα ἐκ τοῦ σιλικῶ ἑδάφους καὶ ἐγκαταστάτων εἰρηνικῶς ἐν Ρωσίᾳ μετὰ παρέλευσιν ἀριθμοῦ τινος ἐτῶν, οἱ πλεῖστοι αὐτῶν ὑπέστρεψαν εἰς τὴν ἀρχικὴν αὐτῶν χώραν ὁποσδήποτε παρέμειναν ἐκεῖ, ὅπου αἰρωσικαὶ ἀρχαὶ αὐτοὺς ἐγκατέστησαν, ἀλλ' ἔμειναν ποιμένες, νομάδες καὶ βουδδισταί, φιλειρηνικώτατοι ἄλλως καί, ἐπειδὴ δὲν ἀνεμίχθησαν μετὰ τῶν περικυκλοῦντων λαῶν, παριστῶντες τὸν μογγολικὸν τύπον, ἐν πάσῃ αὐτοῦ τῇ ἀγνότητι. ἴτιοι μετὰ βραχέος ἀναστήματος, ἰσχυροῦ μυωνικοῦ συστήματος, τάσεως πρὸς πολυσαρκίαν, τραχιλοῦ βραχέος καὶ βεθυσιμένου ἐντὸς ἀδρῶν ὤμων, κρανίου ὀγκώδους καὶ λίαν βραχυκεφάλου, προσώπου πλατέος μετὰ προεχόντων μίλων τῶν παρειῶν, ὀφθαλμῶν μικρῶν, περιορισμένων καὶ μελαίνων, ρινὸς πεπλατυμένης, στόματος εὐρέος μετὰ ὠραίων ὀδόντων, κόμης μελαίνης καὶ τραχέας, πώγωνος ἀραιοῦ ἐν γένει παριστῶσι τὸν ἀληθῆ τύπον τῶν Ἀλταίων, τῆς ἀσιατικῆς ταύτης ὄρειας, ἀφ' ἧς προῆλθον τσαῦται κατακτητικαὶ ὕδαί πρὸς τὰ τέσσαρα διευθυνθεῖσαι σημεῖα τοῦ ὀριζήσαντος. Φαίνεται ὅμως ὅτι ὁ προσωρισμὸς τῶν σπουδαίων τούτων ἱππευτῶν, τῶν ἀκατανικητῶν τούτων τατάρων κατακτητῶν ἔληξεν αἰ κατακτήσεις δὲν ἐπιτελοῦνται πλέον κατὰ τὴν παρ' αὐτοῖς ἐπικρατοῦσαν συνήθειαν, ἀλλὰ μᾶλλον κατὰ τὴν τῶν Σλαυορρῶσων, οἵτινες, ὀλίγον κατ' ὀλίγον κατελθόντες ἐκ τῶν Καρπαθίων, ἐπεξετάθησαν εἰς μεγάλην ἀπόστασιν, οἵτινες ἀποστέλλουσι τὰ τέκνα αὐτῶν νῦν ἰδρῶσιν ἀπὸ αἰκίας οὐ μόνον ἐν τοῖς βαθέσι δάσεσι τοῦ βορρᾶ ἀλλὰ διευθύνουσι αὐτὰ καὶ πέραν τῶν Οὐραλίων, εἰς αὐτὴν ἔτι τὴν καρδίαν τῶν χωρῶν, ἐξ ὧν ἐξῆλθον τοσοῦτοι ἐπιδρομεῖς, καὶ οἵτινες ἐγκατέστησαν ἔνια τῶν τέκνων αὐτῶν τούτων καὶ ἐν αὐταῖς ταῖς ἀκαταῖς τοῦ μεγάλου εἰρηνικοῦ ὠκεανοῦ.

Η ΔΕΥΤΕΡΑ ΜΗΤΗΡ.

ΔΙΗΓΗΜΑ.

(Συνέχεια ἴδου προηγούμενον ἀριθμῶν).

— Ὁ γάμος, ὃν εἶχον προετοιμασεὶ διὰ σέ, ἦτο ὁ καλλίτερος, ὃν ἠδύνατό τις νῦν φαντασθῆ. διέκοψεν ἡ κ. Βρίς. Πάντα τὰ ἀγαθὰ ἦσαν πλήρη ἐν αὐτῷ. Πλοῦτος, συγγενεῖαι ὑψηλαί, ὠραιότης, πνεῦμα, ἀγαθότης ψυχῆς . . .

— Πάντα τὰ ἀγαθὰ ἦσαν πλήρη πρᾶγματι, μήτηρ μου, διέκοψεν ὁ κ. Βρίς, ἔλειπεν ὅμως μόνον ὁ ἔρωσ.

Ἡ κυρία Βρίς δι' ἀποτόμου κινήσεως, προέτεινε τὸ πρόσωπον αὐτῆς πρὸς τὸν υἱὸν μετ' ἐκπρόσεως ἀμφιβολίας.

— Ναί, ἔλιπεν ὁ ἔρωσ, ἐπανέλαβεν ὁ Ριχάρδος διὰ τῆς αὐτῆς σοβαρῆς καὶ μελαγχολικῆς φωνῆς. Ἡ Μαγδαληνὴ ἐκέκτητο πάσας τὰς ἀρετάς, εἶχεν ὅλα τὰ χαρίσματα . . . καὶ ὅμως οὐδέποτε ἠδυνήθη νῦν τὴν ἀγαπήσω. Δὲν πταίω ἐγὼ διὰ τοῦτο.

— Ἐκείνη ὅμως σέ ἠγάπα, εἶπεν ἡ κ. Βρίς ἀνὰ μέσον δύο ὀλοφυρῶν καὶ εἶτα ἐκάλυψε τὸ πρόσωπον διὰ τῶν δύο χειρῶν ἐπὶ τῇ ἀναμνήσει τῆς νύμφης αὐτῆς, ἣν τοσοῦτον εἶχεν ἀγαπήσει.

— Μὲ ἠγάπα, εἶπεν ὁ Ριχάρδος, καὶ διὰ τοῦτο ποτέ, — ἀκούετε μήτηρ μου; ποτέ — ἀφ' ἧς ἡμέρας ἐζητήσατε τὴν χεῖρα αὐτῆς δι' ἐμέ, μέχρι τῆς στιγμῆς καθ' ἣν τῇ ἔκλεισα τοὺς ὀφθαλμούς, οὐδέποτε ἡ καλὴ ἐκείνη γυνὴ ὑπωπτεύθη ὅτι δὲν τὴν ἠγάπων, ὡς καὶ ὅσον ἐκείνη ἐμέ.

Ἡ κυρία Βρίς προσήλωσεν ἐπὶ τοῦ υἱοῦ αὐτῆς βλέμμα πλήρες ἐρωτήσεων ἀφῶνων.

— Ἀπέθανεν εὐτυχῆς, ἐξηκολούθησεν ὁ Ριχάρδος, καὶ ὑπὸ τὴν ἐντύπωσιν τῶν γηθυσίων ἰδεῶν τῶν πρώτων ἡμερῶν τοῦ γάμου ἡμῶν. Καὶ ὅμως, μήτηρ μου, συνεζήσαμεν δέκα ὅλα ἔτη! Κατὰ τὰ δέκα ταῦτα ἔτη—θὰ μὲ πιστεύσατε βεβαίως χωρὶς νῦν σὲ διαβεβαιώσω μεθ' ὅρκου—οὐδεμίαν διέπραξα ἐκκεντροκότητα. Πολλὰκις ἐν ταῖς συναναστροφαῖς καὶ ἀλλαγῶν συνήνησα γυναικας ὀλιγωτέρας ἐχούσας τῆς Μαγδαληνῆς ἀρετάς, αἱ ὁποῖαι ὅμως, ὡς πρὸς ἐμέ, εἶχον θέλητρα τῶν ὁποίων ἔστειροτο ἡ Μαγδαληνὴ . . . Καὶ ὅμως, οὐδέποτε, οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν κἄν ἐσκέφθην αὐτὰς ἢ ἐπεθύμησα τὴν μετ' αὐτῶν συναναστροφῆν . . . Ἦσθαι νόμην ὅτι οὐδέποτε θ' ἀγαπήσω τὴν σοῦζυγόν μου, ἀλλ' ὅμως εἶχον ὠραιοθῆ νῦν μὴ ἀγαπήσω ποτέ ἄλλην . . .

— Καὶ διατί δὲν τὴν ἠγάπας; ἠρώτησεν ἡ κυρία Βρίς ὀργίλως.

— Μήπως ἠξέυρει ποτέ κανεὶς διατί ἀγαπᾷ καὶ διατί δὲν ἀγαπᾷ; Οὔτε ἐκείνη ἔπταιεν, οὔτε ἐγὼ. Ἴσως διότι τὴν ἐγνώρισα μικρὰν, διότι ἤμεθα συγγενεῖς, καίτοι ἡ συγγενεὶά μας δὲν ἦτο στενὴ. Ἴσως ἐπίσης, — καὶ ἔστι ἐπὶ μίαν στιγμὴν, εἶτα ὅμως ἐξηκολούθησε ταπεινῶν τὴν φωνήν, — διότι ὁ πρὸς ἐμέ ἔρωσ αὐτῆς ἦτο λίαν σιωπηλός, δὲν ἐξωτερικεύετο μετὰ ζωηρότητος.

— Αὐτὸ ἀκριβῶς ἀπεδείκνυεν ὅτι ἦτο ἀξιοπρεπῆς, προσέθηκεν ἡ κυρία Βρίς.

— Βεβαίως . . . Ἐγὼ εἶμαι ὁ μόνος ἔνοχος διότι δὲν ἠδυνήθη νῦν συμμερισθῶ τὴν εὐγενῆ αὐτῆν τρυφερότητα, ἐν τούτοις ἡ ἀνάμνησις τῆς Μαγδαληνῆς θὰ μοὶ εἶναι πάντοτε εὐχρηστος.

Ἐσίγησεν, ἐφαίνετο δὲ ἐκ τῆς φυσιογνωμίας του ὅτι ἐγενεῖτο ἐν αὐτῷ ἀνάμνησις παρελθουσῶν ἡμερῶν, πικρῶν ἐνίοτε, ἀλλ' ὧν τὴν πικρίαν μόνος ἐγνώρισεν.

— Ἐπὶ τέλους, μήτηρ μου, ἐξηκολούθησεν, ἠξέυρετε πόσον εἰλικρινῶς τὴν ἔκλεισα ὅταν ἀπέθανεν. Ἐπῆρξε σύντροφος τοῦ βίου μου καὶ μοὶ ἔδωκε δύο τέκνα.

— Δὲν ἀκοῦν αὐτὰ διὰ νῦν εἶσαι εὐτυχῆς; ὑπέλαβεν ἡ κ. Βρίς ἀποτόμως πως.

Ἁ υἱὸς ἠτένισε πρὸς αὐτὴν κατὰ πρόσωπον.

— Εἶχον ὀραιοθῆ νῦν μὴ ἀγαπήσω ἄλλην γυναῖκα, ὁ θάνατος ὅμως μὲ ἀπῆλλαξε τοῦ ὅρκου ἐκείνου. Εἶμαι τριάκοντα ἐξ ἐτῶν μήτηρ μου καὶ αἰσθάνομαι ὅτι εἶμαι ὑγιῆς καὶ θὰ ζήσω, ὡς ἐλπίζω, ἐπὶ μακρὸν καὶ καλῶς. Ἦδη ἀγαπᾷ διὰ πρώτην φορὰν ἐν τῷ βίῳ μου, ἀγαπᾷ καὶ θέλω νῦν γενεῖσθαι εὐτυχῆς!

Ἐπιπλῶν οὕτως ἠλλαξε φυσιογνωμίαν. Νεανικὴ δροσερότης ἐφαίνετο ἐπικαθημένη ἐπὶ τῶν κροτάφων καὶ τῶν ὠραίων ξανθῶν πλοκάμων τῆς κόμης αὐτοῦ. Μεθ' ὅλην τὴν δυσἀρέσκειαν αὐτῆς, ἡ μήτηρ, ὡς ἀληθῆς μήτηρ, δὲν ἠδυνήθη νῦν μὴ θαυμάσῃ τὴν ὠραιότητα καὶ τὴν εὐγλωττίαν τοῦ υἱοῦ αὐτῆς. Ἀμέσως ὅμως εἰσήλθεν αὐτῆς εἰς τὴν σειράν τῶν ἰδεῶν, αἵτινες προαπησχόλου αὐτὴν.

— Λοιπὸν θέλεις νῦν δώσης μητρικὴν εἰς τὰ τέκνα σου.

— Ὅχι μητρικῶν, ἀλλὰ δευτέραν μητέρα, ἀπήντησεν ὁ Ριχάρδος. τὸ ἐν διαφέρει τοῦ ἄλλου.

— Ἡ διαφορά τῶν λέξεων δὲν σημαίνει τίποτε, εἶπε ζωηρῶς ἡ κ. Βρίς. Θέλεις νὰ τὰ δώσης μητρικῶν. Δὲν ἐνοεῖς λοιπὸν ποῖα εἶναι τὰ πρὸς αὐτὰ καθήκοντά σου;

— Ἡ γυνὴ τὴν ὁποῖαν θέλω νὰ νυμφευθῶ μὲ ἀγαπᾶ ἀρκούντως ὥστε νὰ ἀγαπήσῃ καὶ τὰ τέκνα μου, εἶπεν ὁ Βρίς ὑπερηφάνως.

— Νομίζεις!

Ἡ κ. Βρίς ἠγέρθη καὶ ἐπὶ τινὰς στιγμὰς περιεπάτησε μετὰ ζωηρότητος καὶ σκεπτομένη ἐν τῇ αἰθούσῃ, εἶτα δὲ ἤνοιξεν αἶφνης τὴν πρὸς τὸ περιστάλιον θύραν καὶ εἶπεν.

— Ἴδὲ τὸν υἱόν σου, θὰ δεχθῇ ποτὲ ἡ καρδία σου νὰ τὸν βλέπῃς δυστυχῆ;

Κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν ὁ Ἐδμόνδος ἐκράτει τὴν ἄκραν σχοινίου καὶ ἔσυρε τὸν Ζαφρὲ προσδεδεμένον εἰς τὴν ἑτέραν ἄκραν ἐν εἶδει ἵππου. Ἐκρότει διὰ τοῦ μικροῦ αὐτοῦ μαστιγίου καὶ μετὰ δεξιότητος ὅλως δυσαναλόγου πρὸς τὴν ἡλικίαν αὐτοῦ. Καὶ ὁ πιστὸς ὑπηρέτης δὲν ἔλειπε νὰ ποιῆται ἄλλατα, ὡς ἵππος, ὡσάκις ἠκούετο ὁ κρότος τοῦ μαστιγίου, τοῦτο δὲ προὔξεναι ἄπλετον τῷ παιδί γέλωτα· ὁ Βρίς δὲν ἠδυνήθη νὰ μὴ γελάσῃ.

— Ἐὰν θέλετε νὰ πιστεῦσω ὅτι ὁ υἱός μου εἶναι δυστυχῆς, εἶπεν ὁ Ριχάρδος, σᾶς παρακαλῶ νὰ κλείσετε πάλιν τὴν θύραν διὰ μὴ τὸν βλέπω.

Ἡ κ. Βρίς ἐστράφη ἀποτόμως πρὸς τοῦτον!

— Περίπιζέ με τώρα! εἶπε διὰ φωνῆς πνιγομένης ὑπὸ τε ὀργῆς καὶ τῶν δακρῶν. Δὲν εἶναι πρᾶδοξον πράγματι ν' ἀγαπᾶ τὸν υἱόν σου πλεῖστον;

Καὶ ἀναλυθεῖσα εἰς δάκρυα κατέπεσεν ἐπὶ τινος ἑδρας.

Ὁ Ριχάρδος ἐκάθησε τότε παρ' αὐτήν, τόσον πλησίον ὥστε σχεδὸν ἐγονυπέτησε καὶ ἔλαβε τὰς δύο αὐτῆς χεῖρας, ὡς ἐθλιβέν ἐντὸς τῶν ἰδικῶν του.

— Φιλτάτη μου μητέρα, εἶπεν, εἶσαι ἡ μᾶλλον προσφιλέστατος μάμμη, ὡς ὑπῆρξας ἡ μᾶλλον προσφιλέστατος μητέρα καὶ σὲ ἀγαπᾶ ἐξ ὅλης καρδίας ἀκόμη καὶ ὅταν φέρεσαι πρὸς ἐμὲ σκληρῶς καὶ ὀλίγον ἀδίκως.

Ἡθῆλυσεν ἐκείνη ν' ἀποσύρῃ τὰς χεῖράς της, ἀλλ' ἐκεῖνος ἐκράτει αὐτὰς σφιγκτᾶ.

— Ὀλίγον ἀδίκως, ἐπανέλαθεν. Δὲν ἐνοεῖτε ὅτι ὁ βίος μου εἶναι πολυχάσχος, αὐστηρὸς καὶ ἐνίοτε θλιβερός, ὅτι ἡ νομικὴ εἶναι ἐπιστήμη, ἥτις καθιστᾶ εὐκόλως τὸν ἄνθρωπον μισάνθρωπον, διότι καθ' ἐκάστην βλέπει τὸ κακὸν μέρος τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, ὅτι ἡ πολιτικὴ εἶναι πάντοτε ἀνιστορική, ἐνίοτε μάλιστα πληκτικὴ καὶ ἐπομένως ἔχω ἀνάγκη νὰ ἔχω ἐν τῷ οἴκῳ μου ὠραῖον καὶ εὖοσμον ἄνθος, ὅπως σεῖς ἔχετε πάντοτε πλησίον σᾶς ἐν δοχεῖῳ, ὅπως ἐπ' αὐτοῦ ἐπαναπαύω τὴν ὄρασιν καὶ τὴν καρδίαν μου; Θέλετε λοιπὸν, πράγματι, νὰ μὲ καταδικάσετε νὰ ἐπανέρχωμαι πάντοτε μόνος εἰς κατοικίαν πάντοτε ἔρημον! Νὰ μὴ βλέπω ἀλλ' ἢ ἀνδρικᾶ πάντοτε πρόσωπα περὶ τὴν τράπεζάν μου, νὰ ζῶ μόνος, ἀγαπητῆ μου μητέρα, καὶ ν' ἀποθάνω μόνος; . . .

— Ἐχεῖς τὰ παιδιὰ σου, ἐπανέλαβε μετὰ πεισμονῆς ἡ μάμμη.

— Συγγνώμην, εἶπεν ὁ Βρίς μειδιῶν, τὸ ἔχετε σεῖς καὶ ἡ κυρία Ρουβερὰι, ἐὰν θελήσετε νὰ μὲ τὰ δώσετε . . .

— Ἄ! αὐτὸ ὄχι! Μὴ τὸ ἔχῃς κατὰ νοῦν! Νὰ σοὶ δώσω ἕνα παιδί πέντε χρόνων καὶ ἐν κοριτσάκι εἴκοσι δύο μηνῶν. Τί θὰ τὰ κάμῃς;

— Βλέπετε λοιπὸν; εἶπεν ὁ Βρίς, κατὰφιλῶν ἀλληλοδιαδόχως τὰς χεῖρας τῆς μητρός αὐτοῦ. Τότε λοιπὸν ἀρῆσατέ με νὰ νυμφευθῶ τὴν θελατικὴν ἐκείνην νέαν ἢ ὁποῖα συγκατατίθεται ν' ἀναλάβῃ τὸ βᾶρος ἐμοῦ καὶ τῶν δύο ὄρφανῶν!

— Νὰ ἀναλάβῃ βᾶρος; Ἀνέκραξεν ἡ κυρία Βρίς. Ἐπεθύ-

μον νὰ εἰξεύρω ποῖα γυνὴ θὰ ἦτο ἀρκούντως μωρὰ, ὥστε νὰ μὴ κρίνῃ ἑαυτὴν εὐτυχιστάτην ὑπανδρευομένη σέ!

— Νὰ ὑπανδρευθῇ ἐμὲ . . . ἀλλὰ καὶ τὰ δύο μου παιδιὰ, ἐπέμεινε λέγων ὁ Ριχάρδος.

— Βέβαια, καὶ τὰ δύο σου τέκνα, ἐνοεῖται! ἄλλως τε δὲν πρέπει νὰ τὰ καταστρέψωμεν αὐτὰ τὰ παιδιὰ; ἐξηκολούθησεν ἀνὰ μέσον τῶν ὀδόντων αὐτῆς. Ἐγὼ νομίζω ὅτι αὐτὰ τὰ δύο παιδιὰ δὲν θὰ τὴν στενοχωρήσουν ἐπὶ πολὺ!

— Τί εἶπατε; φιλιότη μου μητέρα;

— Τίποτε, κύριε υἱέ μου, τίποτε τὸ ὁποῖον νὰ σᾶς ἐνδιαφέρει ἀμέσως, ὡς πρὸς τὸ παρὸν τοῦλάχιστον. Καὶ πῶς ὀνομάζεται, σᾶς παρακαλῶ αὐτὴ ἡ θελατικὴ νέα, περὶ τῆς ὁποίας φρονεῖτε ὅτι σᾶς ἀγαπᾶ; Ἀνῆκει τοῦλάχιστον εἰς τὸν ὑψηλὸν κόσμον;

— Περὶ τούτου δὲν πρέπει ν' ἀμφιβάλλετε κἄν μητέρ μου, εἶναι ἡ δεσποινὶς Ὀδύλη Μοντωβραῖ.

— Μοντωβραῖ δὲ λα Κρῶζ;

— Ἀκριβῶς.

— Ἄ!

Ἐν τῇ ἐκφωνήσῃ ταύτῃ ἡ κ. Βρίς περιέκλεισεν ὀλόκληρον κόσμον ἰδεῶν. Ἐκπλήξην, ποῖαν τινὰ δυσπαρέσκεσαν, διότι ἠσθάνετο ὅτι δὲν ἠδύνατο νὰ παλαίσῃ πλεῖστον, μεμιγμένη ὅμως εἰς ἀναπόφευκτον αἶσθημα ὑπερηφανεῖας ὅπερ θὰ ἐγένετο τοιαύτη ἔνωσις. Γάμος μετὰ τῆς δεσποινίδος ἐκείνης, τῆς θυγατρὸς τοῦ βουλευτοῦ ἐκ Κρῶζ, ἦν γάμος ὅλως πριγκιπικός, ἐξ ἐκείνων, οὓς μόνον μεταξὺ πριγκιπικῶν ἀπαντᾶ τις. Διὰ τοῦ γάμου τούτου συνηνοῦτο μετὰ μιᾶς τῶν πλουσιωτέρων, εὐγενεστέρων καὶ μᾶλλον εὐποληθέντων οἰκογενειῶν τῆς Γαλλίας. Βεβαίως καὶ ἡ οἰκογενεῖα τῶν Βρίς κατεῖχε τὴν ἄνω βαθμίδα τῆς κοινωνικῆς κλίμακος ἐν τῇ τάξει τῶν ἀστῶν. Οἱ Μοντωβραῖ ὅμως ἴσταντο ἄνω αὐτῶν, ἢ δὲ κυρία Βρίς, δὲν ἠδύνατο νὰ μὴ τὸ ἀναγνωρίσῃ. Ὁ Ριχάρδος ἴστατο σιγῶν, μαντευῶν καὶ παρακολουθῶν τὰς σκέψεις τῆς μητρός αὐτοῦ.

— Ὅπωςδὴποτε, εἶπεν ἐπὶ τέλους παραιτουμένη τοὺς ματαίους αὐτῆς χαριεντισμούς, ἔσον ἀρίστη καὶ ἂν εἶναι ἡ συγγένεια αὐτῆ, τὸ κυρίως ζήτημα μένει τὸ αὐτό, ἦτοι θέλεις νὰ νυμφευθῆς ἐξ ἐγωῦσμοῦ, οὐδαμῶς σκεπτόμενος τί θ' ἀπογείνουν τὰ τέκνα σου.

— Τοῦναντίον μάλιστα, μεγάλως φροντίζω περὶ αὐτῶν, μητέρα μου, ἀκριβῶς δὲ διότι τ' ἀγαπᾶ πολὺ δὲν θέλω νὰ ζήσω πάντοτε μακρὰν αὐτῶν διατελῶν, ὅπερ θὰ συνέβαινεν ἐὰν ἔμενον ἄγαμος.

Οἱ ζωηροὶ καὶ διαπεραστικοὶ ὀφθαλμοὶ τῆς μάμμης ἐξέβαλλον φλόγα· οὐδὲν μὲν εἶπεν, ἔσφιγγεν ὅμως τὰ χεῖλη, ὁ δὲ υἱός, ὡς τις ἐγνώριζεν αὐτὴν ἀριστα, ἐνόησεν ὅτι ἀπῆλθα αὐτῷ κατὰ νοῦν.

— Νὰ δώσω ἐγὼ τὸν ἑγγονόν μου εἰς τὴν δεσποινίδα Μοντωβραῖ; αὐτὸ εἶναι τῶν ἀδυνάτων.

— Βεβαίως ἀργότερον ὁ Ἐδμόνδος θὰ γείνη ἀνάγκη νὰ εἰσαχθῇ εἰς κανὲν λύκειον, ἐπανέλαθεν ὁ Ριχάρδος μετ' ἐκτάκτου γλυκύτητος ἐν τῇ ὁμῶς ἡ κ. Βρίς διέγνω ἀπόφασιν ἀκράδαντον ὡς τὴν ἑαυτῆς. Τότε θὰ εἶναι ἀνάγκη νὰ ἔχῃ ἐν Παρισίοις οἰκίαν τινὰ συγγενικὴν διὰ ν' ἀναπαύηται, διὰ νὰ ἀναζωογονῆται ἐν τῷ οἰκογενειακῷ βίῳ . . .

— Τότε, διέκοψε ξηρῶς ἡ κ. Βρίς, θὰ πηγαίνω νὰ κατοικῶ εἰς τοὺς Παρισίους τὸν χειμῶνα καὶ ἡκυρία Ρουβερὰι θάκἀμνη τὸ αὐτὸ διὰ τὴν κόρη σου τὴν Ἰθελίνην.

Ὁ Ριχάρδος ἔδραξε τὰ χεῖλη αὐτοῦ. Αἱ δύο μάμμαι εἶχον προδιαγράψαι σχεδὸν βίου τοιοῦτον ὥστε νὰ λάβωσιν ἀπ' αὐτοῦ τὰ τέκνα του! Ἐκάστη αὐτῶν ἔλαβεν ἐκεῖνο, ὅπερ αἱ περιστάσεις παρέδωκαν αὐτῇ, εἰς αὐτὸν δὲ, τὸν ἐν χρεῖσιν διατελούντα, τὸν πατέρα, οὐ μόνον ἠρνοῦντο τὴν παρουσίαν αὐτῶν, ἀλλ' ἠρνοῦντο ἔτι καὶ τὸ δικαίωμα νὰ νυμφευθῇ αὐτῆς! Οἷος ἀνοικτίμων ἐγωῦσμός! Ἐφριξεν ὀλόκληρος ἐξ ἀγανακτῆσεως, ἣν ἠδυνήθη νὰ συγκαταστήσῃ.

— Βλέπω, μητέρα μου, είπεν, ὅτι εἰς ὅλον αὐτὸ τὸ ζήτημα, ἐμὲ μὲ μετροῦτε διὰ τίποτε!

Ἡ κυρία Βρίς περὶ τήρησεν αὐτὸν μετὰ κακεντρεχείας σχεδόν.

— Τόσον τὸ χειρότερον διὰ σέ, υἱέ μου, εἶπεν. Εἶναι δυστύχημα ὅτι ἔχασες τὴν γυναικὴ σου, ἀφοῦ ὅμως δὲν τὴν ἠγάπας ἢ ἀπώλεια αὐτῆς πρέπει νὰ σοὶ φαίνεται ὀλιγώτερον ἐπαισθητή...

— Νὰ σὰς εἰπῶ μητέρα μου! ἀνέκραξεν ὁ Ριχάρδος ψυχρανθεῖς ἐν τοῖς λεπτοτέροις αὐτοῦ αἰσθήμασιν.

— Εἶσαι ἐλεύθερος νὰ νυμφευθῆς καὶ δευτέραν γυναῖκα, ἀφοῦ ἐκείνη συγκατατίθεται νὰ σὲ συζευχθῇ, ὡς λέγεις τουλάχιστον. Μάθε ὅμως ὅτι καμμίαν δὲν θὰ ἔχει νὰ λάβῃ φροντίδα διὰ τὰ δῶα τένα σου. Ἐὰν ἐσέβαιο τὴν χρεῖαν σου, ἡ κυρία Ρουβεραι καὶ ἐγώ, θὰ ἠδυνάμεθα, νὰ κάμωμεν τὴν θυσίαν νὰ σοὶ τὰ παραδώσωμεν κατ'ὕπιν, ἀλλὰ νυμφευμένος ὢν δὲν δύνασαι νὰ ἔχῃς οὔτε σκιὰν κἄν ἀφορηῆς νὰ μᾶς τὰ ζητήσης.

— Σὰς παρκαλῶ, μητέρα μου, σκεφθῆτε ὀλίγον... ἤρξατο λέγων ὁ Ριχάρδος, ὅστις εἶχε συγκατάθεσιν ἑαυτὸν καὶ ἡτοιμάζετο νὰ παλαίσῃ ἀκόμη, ἀλλ' ἐκείνη δὲν ἀρῆκεν αὐτῷ καιρὸν νὰ τελειώσῃ τὴν φράσιν.

— Ἐὰν ἀγαπᾷς τὰ παιδιὰ, ἐξηκολούθησεν, ἡ δευτέρα σύζυγός σου θὰ σοὶ δώσῃ καὶ ἔσο βέβαιος ὅτι ἐκείνα δὲν θὰ σοὶ τὰ διεκδικήσωμεν ποτέ. Ἡ νύμφη μου Μαγδαληνή, ἦτο τῆς ἐκλογῆς μου, τὴν ἠγάπων δὲ τόσον τρυφερῶς ὥσάν νὰ τὴν ἐγέννησα ἐγώ, κατὰ συνέπειαν τὰ παιδιὰ τῆς εἶναι δις ἰδικὰ μου παιδιὰ, νὰ σὲ εἰπῶ δὲ καὶ τὴν καθαρὰν ἀλήθειαν; Ἐπειδὴ ὀλίγας ὑπὲρ αὐτῶν καταβάλλεις φροντίδας, εἶναι μᾶλλον ἰδικὰ μου, ἢ ἰδικὰ σου! Ἐρώτησε τὴν κυρίαν Ρουβεραι ἂν θέλῃ νὰ σοὶ δώσῃ τὴν κόρην σου, ὡς πρὸς ἐμέ, ὅμως σὲ βεβαιῶ ὅτι οὐδέποτε ὁ Ἐδμόνδος θὰ κατοικήσῃ ὑπὸ τὴν στέγην τῆς οἰκίας εἰς ἣν εἰσῆλθε μητρυιὰ.

Ἐκεῖνος παρετήρει τὴν μητέρα του διὰ βλέμματος προδιδόντος ὑστεροβουλίας, τοῦτο δὲ ἐνόησεν ἐκείνη.

— Ναι, ἠξέυρω ὅτι ὁ νόμος εἶναι ὑπὲρ σοῦ, δύνασαι νὰ μὲ ἐναγάγῃς εἰς τὸ δικαστήριον διὰ νὰ σοὶ παραδώσω τὸν υἱόν σου. Πρᾶξον αὐτό, ἐὰν θέλῃς... Τότε ὅμως οὐδέποτε θὰ ἐπανιδώμεν ἀλλήλους.

— Ἐκεῖνος ἐμειδίασε.

— Ἡ κυρία Βρίς ἤρξατο εἰπὼν τὴν ἀνάγκην νὰ ἀνέλθῃς ἐπὶ τὴν ἀνάγκην σου, ὅπως ἐπράξα καὶ εἰς σὰς.

— Ἐκεῖνος ἐμειδίασε.

— Ἡ κυρία Βρίς ἤρξατο εἰπὼν τὴν ἀνάγκην νὰ ἀνέλθῃς ἐπὶ τὴν ἀνάγκην σου, ὅπως ἐπράξα καὶ εἰς σὰς.

— Ἡ κυρία Βρίς ἤρξατο εἰπὼν τὴν ἀνάγκην νὰ ἀνέλθῃς ἐπὶ τὴν ἀνάγκην σου, ὅπως ἐπράξα καὶ εἰς σὰς.

— Ἡ κυρία Βρίς ἤρξατο εἰπὼν τὴν ἀνάγκην νὰ ἀνέλθῃς ἐπὶ τὴν ἀνάγκην σου, ὅπως ἐπράξα καὶ εἰς σὰς.

— Ἡ κυρία Βρίς ἤρξατο εἰπὼν τὴν ἀνάγκην νὰ ἀνέλθῃς ἐπὶ τὴν ἀνάγκην σου, ὅπως ἐπράξα καὶ εἰς σὰς.

— Ἡ κ. Βρίς ἀφῆκε τὰς χεῖρας τοῦ υἱοῦ αὐτῆς.

— Ἴδου ποιοὶ εἶναι οἱ ἄνδρες! εἶπε μετὰ πικρίας, πάντες καὶ πάντοτε οἱ ἴδιοι. ἅμα ἰδοῦν ἐν ὥρατιον πρόσωπον λησμονοῦν ἀμέσως τὰ πάντα.

— Μητέρα μου, εἶπεν ὁ Ριχάρδος, δούς θωπευτικὸν τῇ φωνῇ ἤχον, ὅμοιον τῷ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, πᾶσαι αἱ γυναῖκες καὶ πάντοτε

εἶναι αἱ ἴδιαι. Ἄγονται καὶ φέρονται ὑπὸ τῆς προλήψεως καὶ δὲν θέλουν νὰ ἰδοῦν, ἔτι καὶ ἐὰν τις βίβη κρατῆ ἀνοικτοῦς τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν.

Ἡ κυρία Βρίς ἐξέβαλε στοναχὴν καὶ διετέλεσεν ἐπὶ τινὰ καιρὸν σιωπᾶ.

— Ἐπὶ τέλους, εἶπε, θέλεις νὰ νυμφευθῆς τὴν δεσποινίδα Μοντωβραι. Βεβαίως ἡ ἄρνησίς μου θὰ ἐθεωρεῖτο ὑπὸ τοῦ κόσμου ὡς ἀνοησία, ἐπομένως πρέπει νὰ σοὶ δώσω τὴν συγκατάθεσίν μου.

Ἐκεῖνος παρετήρει τὴν μητέρα του διὰ βλέμματος προδιδόντος ὑστεροβουλίας, τοῦτο δὲ ἐνόησεν ἐκείνη.

— Μὴ θέλῃς νὰ μ' ἐκφράσῃς τὰς εὐχαριστίας σου, εἶπε μετὰ ζωηρότητος. Σοὶ δίδω τὴν συγκατάθεσίν μου διότι ἡ οἰκογένεια Μοντωβραι εἶναι ἐντιμωτάτη καὶ, τῇ ἀληθείᾳ, εἶμαι ἠναγκασμένη νὰ ὁμολογήσω ὅτι ἡμεῖς μᾶλλον ὀφείλομεν νὰ κολακευώμεθα ἐπὶ τῷ γάμῳ τούτῳ. Ἐπίσης θὰ παραστῶ κατὰ τὴν τελειότητα τῶν γάμων, καὶ μετὰ τῆς νέας γυναικὸς σου θὰ διατηρήσω τὰς σχέσεις τὰς ὁποίας ἀπαιτεῖ ἡ καλὴ συμπεριφορὰ. Μάθε ὅμως καλῶς ὅτι οὐδέποτε θὰ παραλάβῃ τὸν Ἐδμόνδον, διότι δὲν θὰ δυνηθῇ, ὡς πρὸς αὐτόν, ν' ἀναπληρώσῃ τὴν μητέρα τὴν ὁποίαν ἔχασεν. Εἶπε εἰς αὐτήν, προκαταβολικῶς, διὰ νὰ τὸ μᾶθη καλῶς, ὅτι πᾶσα παρὰ κλησίς, πᾶν διὰ βῆμα, θὰ ἦτο ἀνωφελὲς καὶ θὰ ἐχρησίμευε μόνον εἰς τὸ νὰ καταστήσῃ τὰς μεταξὺ ἡμῶν σχέσεις τεταρμένας καὶ δυσχερεῖς. Μὲ γνωρίζεις καλῶς, ἐπίσης ἠξέυρεις ὅτι δὲν λέγω ποτέ λόγια τοῦ ἄερος. Ὡστε πρᾶξον ἀναλόγως.

Ἐκεῖνος παρετήρει τὴν μητέρα του διὰ βλέμματος προδιδόντος ὑστεροβουλίας, τοῦτο δὲ ἐνόησεν ἐκείνη.

— Ναι, ἠξέυρω ὅτι ὁ νόμος εἶναι ὑπὲρ σοῦ, δύνασαι νὰ μὲ ἐναγάγῃς εἰς τὸ δικαστήριον διὰ νὰ σοὶ παραδώσω τὸν υἱόν σου. Πρᾶξον αὐτό, ἐὰν θέλῃς... Τότε ὅμως οὐδέποτε θὰ ἐπανιδώμεν ἀλλήλους.

— Ἐκεῖνος ἐμειδίασε.

— Ἡ κυρία Βρίς ἤρξατο εἰπὼν τὴν ἀνάγκην νὰ ἀνέλθῃς ἐπὶ τὴν ἀνάγκην σου, ὅπως ἐπράξα καὶ εἰς σὰς.

— Ἡ κυρία Βρίς ἤρξατο εἰπὼν τὴν ἀνάγκην νὰ ἀνέλθῃς ἐπὶ τὴν ἀνάγκην σου, ὅπως ἐπράξα καὶ εἰς σὰς.

— Ἡ κυρία Βρίς ἤρξατο εἰπὼν τὴν ἀνάγκην νὰ ἀνέλθῃς ἐπὶ τὴν ἀνάγκην σου, ὅπως ἐπράξα καὶ εἰς σὰς.

— Ἡ κυρία Βρίς ἤρξατο εἰπὼν τὴν ἀνάγκην νὰ ἀνέλθῃς ἐπὶ τὴν ἀνάγκην σου, ὅπως ἐπράξα καὶ εἰς σὰς.

— Ἡ κυρία Βρίς ἤρξατο εἰπὼν τὴν ἀνάγκην νὰ ἀνέλθῃς ἐπὶ τὴν ἀνάγκην σου, ὅπως ἐπράξα καὶ εἰς σὰς.

— Ἡ κυρία Βρίς ἤρξατο εἰπὼν τὴν ἀνάγκην νὰ ἀνέλθῃς ἐπὶ τὴν ἀνάγκην σου, ὅπως ἐπράξα καὶ εἰς σὰς.

— Ἡ κυρία Βρίς ἤρξατο εἰπὼν τὴν ἀνάγκην νὰ ἀνέλθῃς ἐπὶ τὴν ἀνάγκην σου, ὅπως ἐπράξα καὶ εἰς σὰς.

— Ἡ κυρία Βρίς ἤρξατο εἰπὼν τὴν ἀνάγκην νὰ ἀνέλθῃς ἐπὶ τὴν ἀνάγκην σου, ὅπως ἐπράξα καὶ εἰς σὰς.

— Ἡ κυρία Βρίς ἤρξατο εἰπὼν τὴν ἀνάγκην νὰ ἀνέλθῃς ἐπὶ τὴν ἀνάγκην σου, ὅπως ἐπράξα καὶ εἰς σὰς.

— Ἡ κυρία Βρίς ἤρξατο εἰπὼν τὴν ἀνάγκην νὰ ἀνέλθῃς ἐπὶ τὴν ἀνάγκην σου, ὅπως ἐπράξα καὶ εἰς σὰς.

— Ἡ κυρία Βρίς ἤρξατο εἰπὼν τὴν ἀνάγκην νὰ ἀνέλθῃς ἐπὶ τὴν ἀνάγκην σου, ὅπως ἐπράξα καὶ εἰς σὰς.

— Ἡ κυρία Βρίς ἤρξατο εἰπὼν τὴν ἀνάγκην νὰ ἀνέλθῃς ἐπὶ τὴν ἀνάγκην σου, ὅπως ἐπράξα καὶ εἰς σὰς.

— Ἡ κυρία Βρίς ἤρξατο εἰπὼν τὴν ἀνάγκην νὰ ἀνέλθῃς ἐπὶ τὴν ἀνάγκην σου, ὅπως ἐπράξα καὶ εἰς σὰς.

— Ἡ κυρία Βρίς ἤρξατο εἰπὼν τὴν ἀνάγκην νὰ ἀνέλθῃς ἐπὶ τὴν ἀνάγκην σου, ὅπως ἐπράξα καὶ εἰς σὰς.

— Ἡ κυρία Βρίς ἤρξατο εἰπὼν τὴν ἀνάγκην νὰ ἀνέλθῃς ἐπὶ τὴν ἀνάγκην σου, ὅπως ἐπράξα καὶ εἰς σὰς.

(Ἀκολουθεῖ).

Ο ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ

ΧΡΥΣΟΣΘΕΝΗΣ ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ.

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΝΕΟΛΟΓΟΥ.